

7. TANULMÁNY

ISTEN HARAGJÁNAK NAGY TŰZÉRE ÖSSZEGYŰLT NEMZETEK ÉS A TÁRSADALMI ELEMEEK ELKÉSZÍTÉSE

HOGYAN ÉS MIÉRT GYŰLTEK ÖSSZE A NEMZETEK — A TÁRSADALMI ELEMEEK A TŰZRE KÉSZÜLNEK FEL — A KINCSEK FELHALMOZÁSA — A SZEGÉNYSÉG NÖVEKEDÉSE — A TÁRSADALMI SÚRLÓDÁS AZ ÉGÉS FELÉ KÖZELEDIK — AZ AMERIKAI MUNKÁS SZÖVETSÉG ELNÖKÉNEK EGY KIJELENTÉSE — A GAZDAGOKAT IDŰNKÉNT IGEN KEMÉNYEN ELÍTÉLIK — AZ ÖNZÉS ÉS A SZABADSÁG ÖTVÖZETE — MIKÉPPEN TEKINTI A FÜGGETLENSÉGET A GAZDAG ÉS A SZEGÉNY — MIÉRT NEM FOLYTATÓDhatnak A JELENLEGI ÁLLAPOTOK — A GÉPESÍTÉS A NAGY TŰZ ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK FONTOS KELLÉKE — A NŐI VERSENYTÁRS — A MUNKÁSOK ÉSSZERŰ ÉS ÉSSZERŰTLEN VÉLEMÉNYE A HELYZETRŐL — A KERESLET ÉS KÍNÁLAT MINDENKIRE ÉRVÉNYES, KÉRLELHETETLEN TÖRVÉNYE — A KÜLFÖLDI IPARI VERSENY MEGDÖBBENTŐ KILÁTÁSA — JOS. CHAMBERLAIN PRÓFÉTAI SZAVAI A BRITISH WORKMEN *CÍMŰ* LAPBAN — AZ IPARI ÉRDEKEKKEL KAPCSOLATOS NEMZETI AGRESSZIÓ — LIEBKNECHT ÚR ÉRTEKEZÉSE A NÉMETORSZÁGI TÁRSADALMI ÉS IPARI HÁBORÚRÓL — A NEMZETKÖZI SZAKSZERVEZETI KONGRESSZUS HATÁROZATAI — NAPJAINK ÓRIÁSAI — A TRÖSZTÖK ÉS A KARTELLEK LISTÁI — BARBÁR RABSZOLGASÁG A CIVILIZÁLT RABSZOLGASÁGGAL SZEMBEN — A TÖMEGEK A KÉT MALOMKŐ KÖZÖTT — AZ ÁLLAPOTOK EGYETEMESEK ÉS SZABÁLYZÁSUK MEGHALADJA AZ EMBERI ERŐT.

„Azért várjatok rám, azt mondja az ÚR, míg prédára kelek, mert elvégeztem, hogy egybegyűjtöm a népeket, hogy összeszedem az országokat, hogy kiöntsem rájuk búsulásomat, haragomnak egész hevét, mert gerjedezésem tüzében emésztetik meg az egész föld! Akkor változtatom majd a népek ajkát tisztává, hogy mind segítségül hívják az ÚR nevét, hogy egy akarattal szolgálják Őt.”

(Sofóniás 3: 8, 9)

A nemzetek összegyűjtése ezen az utolsó napon, a fennebb idézett prófécia beteljesedéseként, nagyon figyelemre méltó. A korszerű felfedezések és találmányok valóban a föld egymástól legtávolabbi pontjait egymás szomszédjaivá tették. Az utazás, a postai szolgáltatások, a távirat, a telefon, a kereskedelem, a könyv-, és az újságyomtatás, stb., jelentős mértékben egy, mindeddig ismeretlen, gondolkodási és cselekvési közösségbe hozta a világot. Ez az állapot nemzetközi törvényeket, és szabályzatokat tett szükségessé, melyeket minden nemzet tiszteletben kell tartson. Képviselőik tanácsuléseken találkoznak, és minden nemzetnek megvan a maga követe, vagy képviselte a többi országban. A nemzetek szomszédságának eredményeként nemzetközi kiállításokat hoztak létre. Nem zárkozhat el egy nemzet sem és nem zárhatja el kikötőit egyik nemzet előtt sem. Kapuit szükségszerűen nyitva kell tartsa és még a különböző nyelvek általi korlátok is könnyűszerrel áthidalhatókká válnak.

A világ bármely pontján a civilizált népek többé nem idegenek. Nagyszerű tengeri járműveik könnyen és kényelemmel hordozzák üzleti képviselőiket, politikai kiküldötteiket és kíváncsi szórakozni vágyó a világ legtávolibb pontjaira. Remek vasúti kocsik szállítják őket a földrészek belsejébe és adatokkal, meg új eszmékkal megrakottan térnek haza, új terveket és vállalkozásokat kezdeményezve. Még az elmaradott pogány nemzetek is évszázados álmaikból ébrednek és csodálkozva, meg ámulattal tekintenek külföldi látogatóikra, és megismerik csodálatos eredményeiket. Ezek meg saját részükről képviselőiket küldik, hogy haszonhoz jussanak az új ismeretségekből.

A Salamon napjaiban csodálatos dolognak tekintették, hogy a Sába királynője ötszáz mérföldet /800 km./ tehetett meg, hogy hallja a Salamon bölcsességét és megtekintse nagyszerűségét, de most számos, rangcím nélküli személy utazik világszerte, melynek nagy része akkoriban ismeretlen volt, hogy megtekintsék felhalmozott kincseit és hogy értesüljenek

haladásáról; és most egy világkörüli utazást kevesebb, mint nyolcvan nap alatt meg lehet tenni, ráadásul fényűző körülmények között.

Valóban, a nemzetek „összegyűjtése” váratlan módon történt; mégis az egyetlen módon amelyben összegyűjthetők, mégpedig egy közös érdeken és tevékenységben. De sajnos nem egy testvéri szeretetben, mert az önzés jellemzi e haladás minden lépését. A vállalkozói szellem, aminek az önzés a mozgatóereje, serkentette a vasútvonalak, a gőzhajók, a távírdák, a vezetékek, és a telefonok megépítését; az önzés irányítja a kereskedelmet és a nemzetközi kapcsolatokat, és minden más erőforrást és vállalkozást, kivéve az evangélium hirdetését és a jótékonyági intézmények létrehozatalát: és félő, hogy még ezekben is több mindent más indíttatásból tesznek, mint pusztán az Isten és az emberiség iránti szeretetből. Az önzés gyűjtötte egybe a nemzeteket és kitartóan készíti elő őket a megjövendőlt, és most gyorsan közelgő büntetésre – az anarchiára, amelyet annyira szemléltetően fejez ki az „Isten gerjedezésének /*féltékenysége*nek – *ang.*; bosszújának – Káldi./ tüze”, vagy haragjának tüze, mely azon van, hogy teljesen megeméssze a jelen társadalmi rendet – ama jelenlegi világot. (2. Pét. 3: 7) Mégis ez csak emberi szempontból van ekképpen kifejezve, mert a próféta Istennek tulajdonítja a nemzetek ezen összegyűjtését. Viszont mindkettő igaz, mert míg az embernek megadatott a szabad akarat gyakorlása, Isten az Ő **gondviselő felvigyázása** által úgy alakítja az ember ügyeit, hogy az Ő bölcs szándékai beteljesedjenek. Emiatt, míg az emberek a cselekvő személyek, a munkáik és eljárásaik képezik a működést, addig Isten a nagy Parancsnok, Aki most összegyűjti a nemzeteket és egybegyűjti a királyságokat a föld egyik szélétől a másikig, előkészületként arra, hogy a föld fölötti uralmat átadja annak, Akinek „joga van ahhoz” – Emánuelnek.

A próféta közli velünk, hogy miért így gyűjti egybe a nemzeteket, mondván: „hogy kiöntsem rájuk búsulásomat, haragomnak egész hevét, mert gerjedezésem tüzeiben

emésztetik meg az egész föld [az egész társadalmi szerkezet]”. Ez az üzenet csak szomorúságot és aggodalmat okozhatna, ha nem volna a határozott ígéret arra, hogy az eredmény a világ javára szolgál, megdönti az önzés uralmát és felállítja a Krisztus Millenniumi Királysága által az igazságosság uralmát, melyre a próféta szavai utalnak: „**Akkor** változtatom majd a népek ajkát tisztává [egymással való összeköttetésük többé nem lesz önző, hanem tiszta, igazságos és szeretetteljes, avval a szándékkal], hogy mind segítségül hívják az ÚR nevét, hogy egy akarattal szolgálják őt.”

A „nemzetek összegyűjtése” nem csak az ítélet szigorúságához járul hozzá, hanem egyúttal lehetetlenné teszi azt, hogy bárki megmeneküljön attól; ekképpen a nagy nyomorúságot rövid és döntő küzdelemmé teszi, amint meg van írva: „Rövidesen végez az ÚR a földön.” Róma 9: 28; Ézsaiás 28: 22.

A TÁRSADALMI ELEMEEK A TÚZRE KÉSZÜLŐDVE

Magunk körül széttekintve azt látjuk, hogy a „elemek” készülődnek ennek a napnak tűzére – Isten haragjának tűzére. Önzés, tudás, vagyon, nagyravágyás, kilátás, elégedetlenség, félelem és kétségbeesés azok az alapanyagok, amelyeknek súrlódása hamarosan lángra lobbantja a világ haragos indulatait és a különböző társadalmi „elemek” az izzó forróságban megolvadnak. /2. Péter 3: 10/ Kitekintve a világba figyeljük meg, hogy mennyit változtak ezek az indulatok az utóbbi évszázadban és főképpen az utóbbi negyven évben. A múlt meglegedettsége minden osztályból eltűnt – a gazdagból és a szegényből, a férfiből és a nőből, a tanultból és a tanulatlanból. Mindannyian elégedetlenek. Mind önzőek és egyre inkább kapaszkodnak a „jogokba”, vagy panaszkodnak az „igazságtalanságok” miatt. Igaz, léteznek igazságtalanságok, súlyos igazságtalanságok, melyeket helyre kellene igazítani, és olyan jogok, melyeket bírni és tisztelni kellene, de a napjaink irányzata az ismeret és a függetlenség növekedésével az, hogy a kérdésnek csak az önérdekekhez legközelebb álló oldalát

tekintik, *míg* a másik oldal értékelését elhanyagolják. Ennek a próféták által megjövendölt hatása végül az lesz, hogy az ember keze a felebarátja ellen lesz /Ézsaiás 19: 2; Zakariás 8: 10; 11: 6/, amely közvetlen oka lesz a végső, nagy katasztrófának. Isten Igéjét, gondviselését, és a múlt tanulságait elfelejtették a személyes jogokról és a többitől való, erős meggyőződés hatására, mely megakadályoz bármely osztálybéli embert, abban hogy bölcs és mértékletes eljárást válasszon, amit nem is láthat, mert az önzés minden, előítéleteivel nem egyező *dologgal* szemben megvakítja. Egyik osztály sem képes részrehajlás nélkül értékelni a másik jólétét és jogait. Az Aranyszabályt általánosan semmibe veszik; és a bölcsesség hiánya, valamint ennek az eljárásnak igazságtalansága nemsokára **minden** osztály számára meg fog nyilvánulni, mert mindegyik osztály rettenetesen fog szenvedni ebben a nyomorúságban; de, *ahogy* a Szentírás értesít, leginkább a gazdagok fognak szenvedni.

Míg a gazdagok mesés kincseket halmoznak fel szorgalmasan ezen az utolsó napon, tárházaikat lebontva, nagyobbakat építenek és maguknak, meg az utódaiknak azt mondják, hogy: „Én lelkem, sok javaid vannak, sok esztendőre eltéve, tedd magadat kényelembe, egyél, igyál, gyönyörködjél!” Monda pedig neki az Isten – próféta által –: ‘Bolond, az éjjel elkérik a te lelkedet te tőled; amiket pedig készítettél, kiéi lesznek?’” – Lukács 12: 15-20.

Igen, a megjövendölt sötét éjszaka (Ézsaiás 21: 12; 28: 12, 13, 21, 22; János 9: 4) gyorsan közeledik; és törként lepi meg az egész világot /Lukács 21: 35/. Akkor, valóban az, aki ez a felhalmozott vagyon lesz, a szorongattatás órájában, „ezüstjüket az utcákra vetik és aranyuk szenny lesz előttük”? „Ezüstjük és aranyuk meg nem szabadíthatja őket az ÚR búsulásának napján, ... mert csábítójuk volt az a vétekre” (Ezékiel 7: 19).

A KINCSEK GYŰJTÉSE

Nyilvánvaló, hogy mi egy minden eddiginél kiemelkedőbb időben élünk a vagyon felhalmozódása szempontjából és a gazdagok részéről űzött „dözsölés”, vagy szertelen élet miatt (Jakab 5: 3, 5). Hallgassunk meg egy néhány tanúvallomást a kortárs írásokból. Ha a kérdés meggyőzően igazolt, akkor az egy újabb bizonyítéka annak, hogy mi a jelen diszpenzáció¹⁾ „utolsó napjaiban” élünk, és a nagy nyomorúság felé közeledünk, mely végül is szétroncsolja a világ jelen rendszerét és bevezeti az Isten Királyságának új rendjét.

A tiszteletreméltó William E. Gladstone egy sok helyen megjelentetett beszédében, miután a jelen, „vagyon-termő” korszakra utalt, a következőket mondta:

„Tudok urakról, akik bevallásuk szerint életük folyamán olyan hatalmas vagyont halmoztak fel, melyet Júliusz Cézár napjai óta nem lehetett látni.”

Jegyezzük meg a világ egyik legjobban értesült személyétől ezt a megállapítást. Ezt a tényt, mely számunkra oly nehezen felfogható – hogy több vagyont állítottak elő és halmoztak fel az utóbbi ötven évben, mint az azt megelőző tizenkilenc évszázadban – mindazonáltal a statisztika kimutatja, hogy ez egy nagyon óvatos felmérés. Az új, ekképpen létrejött állapotok arra rendeltettek, hogy fontos szerepet játszanak a világ társadalmi rendjének most fenyegető újraigazításában.

The Boston Globe néhány évvel ezelőtt az Egyesült Államok gazdagjainak következő kimutatását közölte:

„A huszonegy vasúti mágnás, akik hétfőn New Yorkban találkoztak, hogy megtárgyalják a vasút konkurenciájának kérdését, a tőke 3 milliárd dollárnyi részét képviseli. A most élő emberek emlékezhetnek arra, hogy ebben az országban nem volt több fél tucat milliomosnál. Most 4600 milliomost számlálhatunk és még jó néhányat, akiknek az évi jövedelmét több mint egy millióra becsülik.

New Yorkban, egy óvatos számítás szerint, meglepően 1157, egyenként 1.000.000 \$ értékű egyéni vagyon és ingatlan van, Brooklynban pedig, 162 személy és ingatlan található. Így a két városban 1319 milliomos van, de közülük soknak 1.000.000 \$-nál sokkal több vagyonuk van – ők multimilliomosok; ezeknek a nagy vagyonoknak természete különböző és ezért különböző jövedelmet hoznak. A néhány legfeltűnőbb vagyon után kapott kamatlábak, kerek számokban kiszámítva: John D. Rockefelleré 6%; William Waldorf Astoré 7%; Jay Gould vagyona, mely társasággá kezd alakulni, de gyakorlatilag még osztatlan, 4%; Cornelius Vanderbilté 5%; és William K. Vanderbilté 5%.

Kiszámítva az említett kamatlábat és a félévenkénti összetett kamatot, az újra befektetésre való tekintettel, e négy személynek és a vagyonoknak évi és napi bevétele (\$-ban) a következő:

	évi	napi
William Waldorf Astor	8.900.000	23.277
John D. Rockefeller	7.611.250	20.853
Jay Gould's Estate	4.040.000	11.068
Cornelius Vanderbilt	4.048.000	11.090
William K. Vanderbilt	3.795.000	10.397"

A fennebb közölt adatok nyilvánvalóan egy óvatos becslés, mert még 16 évvel ezelőtt a Standard Oil Company egyik főtulajdonosa, Rockefeller úr, részvényének negyedévi osztalékát egy négymillió dolláros szelvény jelentette. Ugyanannak vagyonrésznek ma sokkal nagyobb bevétele van.

The Niagara Falls Review éppen e század kezdete előtt a következő figyelmeztetést közölte:

„Az egyik legnagyobb veszélyt, mely most az amerikai intézményeket fenyegeti, a milliomos egyének szaporodása és ebből eredve a tulajdonnak, meg a pénznek egy kézbe való összpontosítása jelenti. A New York állam egy közismert lapja egyik, nemrég megjelent cikkében oly számokat közöl, melyek

fel kell keltsék az általános figyelmet ennek a nehéz helyzetnek fejlődésére. Az Egyesült Államokban a következő kilencet tartják a legnagyobb vagyonnak:

W. W. Astor	150.000.000 \$
J. Gould	100.000.000
J. D. Rockefeller	90.000.000
C. Vanderbilt	90.000.000
W. K. Vanderbilt	80.000.000
H. M. Flagler	60.000.000
J. L. Blair	50.000.000
Russell Sage	50.000.000
C. P. Huntington	50.000.000

összesen:	720.000.000 \$
-----------	----------------

E hatalmas összeg jövedelmét felbecsülve, a más hasonló befektetésekből származó átlagkamat szerint ezek a következő bevételhez vezetnek:

	évi	napi
Astor	9.135.000 \$	25.027 \$
Rockefeller	5.481.000	16.003
Gould	4.040.000	11.068
Vanderbilt C.	4.554.000	12.477
Vanderbilt W. K.	4.048.000	11.090
Flagler	3.036.000	8.318
Blair	3.045.000	8.342
Sage	3.045.000	8.342
Huntington	1.510.000	4.137

Majdnem mindannyian viszonylag egyszerű előkelőségben élnek és nyilvánvalóan lehetetlen számukra, hogy az óriási napi és évi bevételük egy részénél többet költsenek. Következőleg a többlet-bevétel a tőkéhez tevődik és arra fog szolgálni, hogy még magasabbra emelje ezen egyének vagyonát. Jelenleg a Vanderbilt család a következő hatalmas összeggel rendelkezik:

(Az utóbbi néhány évben ezek a számok jelentősen megnövekedtek)

Cornelius Vanderbilt	90.000.000 \$
William Vanderbilt	80.000.000
Frederick W. Vanderbilt	17.000.000
George W. Vanderbilt	15.000.000
Elliot F. Sheppard asszony	13.000.000
William D. Sloane asszony	13.000.000
Hamilton McK Twombly asszony	13.000.000
W. Seward Webb asszony	13.000.000

Összesen: 254.000.000 \$

Még bámulatosabb a Standard Oil tröszt által felhalmozott összeg; e tröszt épp most bomlott fel, és helyébe a Standard Oil Company lépett. A benne lévő vagyon a következő volt:

J. D. Rockefeller	90.000.000 \$
H. M. Flagler	60.000.000
W. Rockefeller	40.000.000
B. Brewster	25.000.000
H. H. Rogers	25.000.000
O. H. Payne (Cleveland)	25.000.000
W. G. Warden (Philadelphia)	25.000.000
C. Pratt vagyon (Brooklyn)	25.000.000
J. D. Archbold	10.000.000

Összesen 325.000.000

Csupán húsz évre volt szükség, ahhoz, hogy ez a gazdagság összegyűljön nyolc - kilenc ember kezébe. Ebben áll a veszély. Gould, Vanderbilt-ék és Huntington kezében vannak az Egyesült Államok nagy vasútjai. Sage-nek, Astor-éknak, és másoknak birtokában hatalmas New-Yorki területek vannak, melyeknek értéke folyamatosan növekszik. Egyesítve és természetes felhalmozódása által, e kilenc család vagyona huszonöt év alatt 2.754.000.000 \$ összegre rúg. William Waldorf Astor a saját felhalmozó tehetsége révén, valószínűleg milliárdnyi dollárok tulajdonosa lesz mielőtt meghal és ez a pénz, ahogy a Vanderbilt család esetén is történt és más esetekben is, a családjára marad; ez az államra nézve rendkívül veszélyes pénzarisztokráciát fog létrehozni, és furcsa módon fogják értelmezni a született

arisztokráciát, vagy a tehetséget, amelyet az amerikaiak oly károsnak tartanak Nagy-Britanniában.

Más, létező, vagy éppen most keletkező nagy vagyonok, melyek közül néhányat ismerünk:

W. Astor	40.000.000 \$
Leland Stanford	30.000.000
Hetty Green asszony	30.000.000
P.D. Armour	30.000.000
E. F. Searles	25.000.000
J. P. Morgan	25.000.000
Charles Crocker tulajdona	25.000.000
Darius O. Mills	25.000.000
Andrew Carnegie	25.000.000
E. S. Higgins tulajdona	20.000.000
G. M. Pullman	20.000.000
– összesen	295.000.000 \$

Ekképpen látjuk a majdnem elképzelhetetlen összegű tőkét, melyet egy páran, szükségszerűen a többségtől [a többség lehetőségeitől] vettek el. Nincs az a hatalom az emberek kezében, mely békésen megoldja ezt a zavaró kérdést. Ez egyre rosszabb lesz.”

HOGYAN TETT SZERT NÉHÁNY AMERIKAI A MILLIÓIRA

A **Review of Reviews** szerkesztője közöl, a saját szavai szerint, „egy néhány szemelvényt a legtanulságosabb és legszórakoztatóbb újságból, melynek egyik hiányossága a plutokraták¹⁹ polipjáról alkotott derűlátó szemlélete”:

„Egy amerikai, aki bizalmas és személyes ismeretek alapján ír, viszont aki névtelenségét meg akarta őrizni a **Cornhill Magazine**-ban nagy rokonszenvvel meséli el e hatalmas Köztársaság néhány milliomosának történetét. Állítja, hogy ha négyezer milliomos a nemzeti összvagyon 76 milliárd dollárjának éppen 40 milliárdjával rendelkezik is, a mérleg még úgy is minden állampolgárra fejenként 500 \$ vagyont mutat a negyvenöt évvel ezelőtti, fejenkénti 330 \$-os összeggel szemben. Ő avval érvel, hogy a milliomosok nem mások

elszegényítésével, hanem éppen gazdagabbá tételével lettek gazdagok.

‘Commodore Vanderbilt, aki a Vanderbilték első millióira szert tett éppen egy évszázaddal ezelőtt született. Az ő tőkéje a hagyományos mezítlábasság, üres zseb és a szerencséjébe vetett hite volt – mely oly sok amerikai vagyon alapja. A nehéz munka hat éves korától tizenhat éves koráig egy második és sokkal kézzelfoghatóbb tőkét hozott neki, azaz 100 \$ készpénzt. Ezt a pénzt ő egy kis csónakba fektette és avval a csónakkal egy saját üzletbe kezdett – zöldséget kezdett szállítani New Yorkba. Húsz éves korában megnősült; ő és felesége mindketten pénzszerzésre adták fejüket. Ő fenntartotta a csónakját. Felesége szállodát vezetett. Három évvel később Commodore vagyona tízezer dollárra emelkedett, ezek után gyorsan gyarapodott pénze, – annyira gyorsan, hogy amikor kitört a polgárháború az a fiú, aki egy száz dolláros csónakkal indult el, képes volt a nemzetnek egy 800.000 \$-t érő hajót ajándékozni anélkül, hogy megérezte volna anyagi helyzete, vagy hajórája. Hetven éves korára egy hetvenmilliós vagyont tulajdonítottak neki.

Az Astor vagyon egy ember eszének és egy nagy nemzet felemelkedésének köszönheti létezését; John Jacob Astor volt az egyetlen a négy nemzedékből, aki igazi pénzszerző ember volt. A pénzt, amit szerzett, New-Yorki ingatlanokba fektette be; az ilyen ingatlannak nagysága korlátozott, mivel a város egy szigetre épült. Következésképpen a város növekedése, amely a Köztársaság növekedésének tulajdonítható, e kis, tizennyolcadik századi vagyont Amerika tizenkilencedik századi legnagyobb vagyonává tette. Az első és utolsó Astor, akit *pénz* milliók mestereként érdemes tanulmányozni, John Jacob Astor, megunva apja Waldorfi hentes üzletében végzett segédmunkát, körülbelül száz évvel ezelőtt elindult az újvilágba szerencsét próbálni. Valójában, egy bizonyos értelemben a hajón alapozta meg az egész vagyonát. Ő egy öreg prém-kereskedővel találkozott, aki bevezette őt az indiai prém-kereskedés fortélyaiba. Ő foglalkozni kezdett ezzel és pénzt hozott neki.

Majd megházasodott Sarah Todd-al, egy okos, erélyes, fiatal nővel. Sarah és John Jacob szokásává vált estéiket az üzletükben prémek válogatásával tölteni. ... Tizenöt év alatt ők két és fél millió dollárt halmoztak fel. ... Egy kötvényekkel való szerencsés üzérkedés, melyeknek akkoriban nagyon alacsony ára volt, megduplázta John Jacob vagyonát és ez a gazdagság átalakult egy ingatlanná, amiben azóta megmaradt.'

Leland Stanford, Charles Crocker, Mark Hopkins és Collis P. Huntington elmentek Californiába az 1849-es aranyláz idején. Amikor a kontinenst átszelő vasútvonalat megvitatták, ez a négy személy milliókat vasalt be belőle és leszerződtek a Pacific Union vonal elkészítését is. E négy személy, aki 1850-ben még szegény volt, mára 200.000.000 \$ vagyonnal bír.

Közülük egy, Leland Stanford, családot akart alapítani, de tíz évvel később egyetlen fia meghalt és akkor elhatározta, hogy egy egyetemet alapít az elhunyt fia emlékére. És ő megtette ezt fejedelmi módon, mert ennek érdekében, még életében gondnokokra bízott három, összesen 34.000 hektár területet, melyek a csodálatos szőlőskertjeik miatt 6.000.000 \$ értéket képeztek, ehhez még 14.000.000 \$ értékű kötvényeket adott és halálakor még egy 2.500.000 \$ -értéknyi örökséget hagyott – ezek összesen 22.500.000 \$ értékű, oktatási intézménynek szánt adományt jelentettek, amiről azt mondják, hogy 'világrekord'. Felesége bejelentette azon szándékát, hogy halálakor az egyetemre hagyja 10.000.000 \$-os vagyonát.'

A legfeltűnőbb példája az amerikai milliomosok vagyonszerzése történetének a Standard Oil Trust esete:

'Harminc évvel ezelőtt öt fiatal ember, aki a Ohioi Cleveland városkában élt; viszonylag szegény sorsban (valószínűleg az egész társaság nem dicsekedhetett 50.000 \$-al), kőolajban látták a gazdagodási lehetőséget. Az öreg folyami kormányos kifejező szavaival: 'Ők azonnyomban elmentek érte' és megkapták. Ma ez az öt emberből álló társaság 600.000.000 \$-al rendelkezik.... John D. Rockefeller, ennek a trösztnek agya. Ezt az elragadó modorú, szelíd szemű, pirospozsgás embert

alig lehet kapzsi monopolistának hinni. Hobbyja a képzés és ennek áldoz. Ő a Chicagói Egyetemet vette szárnyai alá és már 7.000.000 \$ ment át az ő zsebéből a nagy Köztársaság második városához tartozó, új oktatási központ kincstárába.”

A **Forum**-ban T. G. Sherman, egy New-Yorki statisztikus, hetven nevet közöl, akiknek teljes vagyonuk 2.700.000.000 \$, ami fejenként átlag 38.500.000 \$-t jelent. Kijelenti, hogy egy tíz személyből álló listát lehetne állítani azokból akiknek átlag vagyonuk 100.000.000 \$; egy másik 100 személyt tartalmazó listát a fejenként átlag 25.000.000 \$-al rendelkezőkről; még azt is nyilatkozta, hogy „az Amerika száz leggazdagabbjának **átlag évi jövedelme** [fejenként] nem lehet kevesebb, mint 1.200.000 \$ és lehet, hogy meghaladja az 1.500.000 \$-t.”

Az utolsó állításhoz egy tehetséges író – Josiah Strong tiszteletes – a következőket fűzte:

„Ha száz munkás évente fejenként 1.000 \$-t kereshet, akkor ők 1200, vagy 1500 évet kell dolgozzanak ahhoz, hogy annyit keressenek, mint Amerikának ez a száz leggazdagabb embere. És ha egy munkás 100 \$-t keresne egy nap alatt, akkor ő szabadnapok nélkül 547 éves koráig kell dolgozzon ahhoz, hogy annyit keressen, mint amennyi vagyona van néhány amerikainak.”

A következő táblázat négy leggazdagabb nemzet vagyonát hasonlítja össze 1830 és 1893 között; és kimutatja, hogy miként „gyűjtöttek” gazdagságot nemzeti szinten ennek a majdnem mesés felhalmozás korszakának „utolsó napjaiban”.

Teljes vagyon	1830-ban	1893-ban
Nagy-Britannia	16.890.000.000	50.000.000.000
Franciaország	10.645.000.000	40.000.000.000
Németország	10.700.000.000	35.000.000.000
Egyesült Államok	5.000.000.000	72.000.000.000

Ahhoz, hogy az olvasó fogalmat alkothasson, hogy miként jutnak el a statisztikusok következtetéseikre egy ilyen kiterjedt

témában, a következő hozzávetőleges felmérést az Egyesült Államok vagyonának osztályozásával kapcsolatban adjuk:

Városok és falvak ingatlanai	15.500.000.000 \$
Ezeken kívüli ingatlanok	12.500.000.000
Személyes vagyonok	8.200.000.000
Vasutak és felszerelései	8.000.000.000
Iparba befektetett tőke	5.300.000.000
Gyártott javak	5.000.000.000
Termelés (gyapjúval együtt)	3.500.000.000
Külföldi örökségek és befektetések	3.100.000.000
Középületek, fegyver készlet, hadihajók, stb.	3.000.000.000
Háziállatok	4.180.000.000
Idegen és hazai pénzürmék, bankjegyek, stb.	2.130.000.000
Közterületek	1.000.000.000
Altalaji kincsek kitermeléséből	590.000.000
Összesen	72.000.000.000 \$

Egy pár évvel ezelőtt feljegyezték, hogy az Egyesült Államok vagyona hetente 40 millió \$-ral növekedett, vagyis 2 milliárd \$-ral évente.

(Az Egyesült Államok népének teljes, köz és magán adósságát akkoriban 20 milliárd \$-ra becsülték.)

Ez az utolsó napon történő vagyonfelhalmozás, amit lejegyeztünk itt, főképpen az Egyesült Államokra vonatkozik, de ez hasonló módon érvényes az egész civilizált világra. Nagy Britanniának nagyobb az **egy főre eső** vagyona, mint az Egyesült Államoknak, mely a világ leggazdagabb nemzete. Még Kínában és Japánban is léteznek nemrég fölemelkedett milliomosok. A japánoktól elszenvedett 1894-es kínai vereség is jórészt a kormányhivatalnokok kapzsiságának tulajdonítható, akikről azt mondják, hogy silány vagy éppen utánzat ágyút és ágyúlövedéket szállítottak, habár nagy árat fizettek a valódiért.

Természetesen a gazdagságot keresőknek csak egy kisebbsége találja is meg azt. A vagyon utáni nagy hajtás és küzdelem nem hozza meg mindig a várt gyümölcsét. Az önzés mérge messze túl terjed a sikeren és ahogy az Apostol mondja: „akik pedig meg **akarnak** gazdagodni [akik minden áron való meggazdagodásra szánták magukat], kísértetbe, meg törbe és

sok esztelen és káros kívánságba esnek, melyek az embereket veszedelembe és romlásba merítik /*fullasztják – ang.*/; mert minden rossznak gyökere a pénz [gazdagság] **szerelme.**” (1. Tim. 6: 9, 10) A többség tapasztalatlan és kockázatot vállalván csalódást és ráfizetést találunk; egy néhány világi bölcs és éles elméjű viszont, kevés kockázattal a haszon javát learatja. Ekképpen, például a Dél-Afrikai Aranyláz, mely egykor Nagy Britanniában, Franciaországban és Németországban elterjedt, valójában dollárok százmillióit helyezte át a középosztály zsebéből és bankszámláiról azokhoz a vagyonos kapitalistákhoz és bankárokhoz, akik kevés kockázatot vállaltak. Az eredmény kétségkívül egy nagy veszteség volt az előbb említett közép osztály számára, amely oly hön vágyott a hirtelen meggazdagodásra, hogy mindenüket kockára tették. Ez arra vezet, hogy e többnyire konzervatív osztályból sokat elégedetlenné tegyen, és hogy néhány év alatt felkészítse őket egy bármilyen szocialista rendszerre, ami számukra előnyökkel kecsegtet.

A SZEGÉNYSÉG NÖVEKEDÉSE

De igaz lenne-e az, hogy léteznek szegények és nélkülözők is a bőségnél ezen országában, ahol oly sokan hihetetlen nagy vagyont halmoznak fel? Nem a saját mulasztása annak az egészséges férfinek, vagy nőnek, ha nem jut jó anyagi helyzetbe? Nem az elszegényedés és a függőség malmára hajtáná a vizet, ha a „jómódúak” nekilátnának a szegényebb osztály csónakját evezni? Így közelítik meg a kérdést sokan a gazdagok közül, akik sok esetben huszonöt éve maguk is szegények voltak még, és akik emlékeznek arra, hogy **akkor** mindazok, akik képesek és hajlandók voltak dolgozni bőségesen találtak tennivalót. Ők nem fogják fel, hogy milyen nagy változások történtek azóta, és hogy amíg az ő vagyonuk csodálatosan gyarapodott, a tömegek körülményei visszaestek, főképpen az utóbbi hét évben. Igaz, hogy a keresetek jelenleg általában türhetőek, melyeket a szakszervezetek és egyebek tartanak fenn, de sokan nem találunk munkát, míg sokan,

akiknek állásuk van hozzátéveleg csak fél munkaidőt dolgoznak és gyakran még annyit sem, és szigorú takarékosággal éppen hogy képesek tisztességesen és becsületesen élni.

Amikor különös válságok jönnek, mint például a 1893-96 körüli, ezek közül a munkanélküliek közül sokan a barátaik jótékonyására szorulanak, akik alig képesek még ezt a nyomást is hordozni; és azoknak *viszont* akiknek nincsenek barátai a közjótékonyásra szorulanak, mely bizony ilyenkor sokszor elégtelen.

Az 1893-as gazdasági válság, hullámként sepet végig az egész világon és súlyos nyomása világszerte még mindig érezhető; habár egyesek egy lélegzetvételnyi időre összeszedték magukat. Viszont, ahogy a Szentírás kimutatja, ez a nyomorúság hullámokban, vagyis görcsökben jön: „mint szülési fájdalom a terhes asszonyra” (1 Thess. 5: 3), – és minden következő görcs valószínűleg fájdalmasabb lesz – az utolsóig. A jómódú és gazdag *rétegben* gyakran nehezen tudatosul a gyorsan növekvő létszámú, szegényebb osztály nyomorúsága. Tény és való, hogy még azok is, akik a közép és a gazdag osztályokból foglalkoznak és együttéreznek a nagyon szegények elesettségével, felfogják, hogy a jelen társadalmi rendszert teljességgel lehetetlen úgy megváltoztatni, hogy az valami állandó segítséget nyújthasson azoknak; és így mindegyik teszi azt a keveset, amit képességének és kötelességének gondol azok érdekében, akik a közelében vannak és megpróbálja kétségbevonni, vagy elfelejteni a nyomornak azon jelenségeit, melyek szemébe ötlenek és fülébe jutnak.

A napi sajtónak következő kivonatai emlékeztetni fognak az 1893-as állapotokra, amelyek valószínű, hamarosan kamatostól megszorodnak. **The California Advocate** közölte:

„A munkanélküliek több ezres tömegének gyűlése a mi nagy városainkban a leghátborzongatóbb látvány és a száanalomra méltó kiáltásuk, mellyel munkát, vagy kenyeret *követeltek* az

egész országban hallható volt. Ez a szegénység régi, megoldatlan problémája, melyet a példátlan gazdasági válság fokoz. Az önkéntelen tétlenség egy állandóan növekvő rossz, ami együtt jár a civilizációval. Ez a sötét árnyék, mely állandóan a civilizáció után kúszik; ahogy halad a civilizáció, ez méretében és erősségében növekszik. Kétségkívül a dolgok állapota rendellenes, amikor az emberek dolgozni akarnak és mégsem találhatnak munkát, míg életük éppen a munkától függ. Nem igaz az a régi közmondás, miszerint 'a világ minden embernek megélhetéssel tartozik'. Viszont az igaz, hogy a világ minden embernek tartozik annyival, hogy megkereshesse a megélhetésére való esélyét. Sok elméletet dolgoztak ki és sok erőfeszítést tettek annak érdekében, hogy mindenkinek biztosítsák a 'munkához való elidegeníthetetlen jogát', aki hajlandó dolgozni; de mindezek a próbálkozások mindeddig kilátástalan kudarcba fulladtak. Valóban az emberiség egyik jótévője lesz az, aki sikeresen megoldja azt a kérdést, hogy minden dolgozni hajlandó embernek munkát biztosítsanak és ekképpen az emberiséget megszabadítja a kényszertétlenség átkától."

Egy másik beszámoló leírja, hogy a Chicago belvárosának utcáin miként vonult át négyszáznál több munkanélküli, egyikükkel az élen, aki egy kartonpapírt hordozott, melyre a következő komor felirat volt firkálva: „Munkát akarunk!” Másnap több lobogóval vonultak fel, melyek a következő feliratokat tartalmazták: „Éljetek és hagyjatok élni!” „Egy esélyt kérünk arra, hogy fenntartsuk családjainkat.” „Munkát, vagy kenyeret” stb. Egy hadseregnyi munkanélküli vonult végig San-Francisco utcáin a következő feliratokat tartalmazó zászlókkal: „Több ezer kiadó ház és több ezer hajléktalan”; „Éhség és nincstelenség”; „Az éhség korbácsa koldulni kerget”; „Le a hátunkról és mi segítünk magunkon”; stb.

Egy másik újságkivágásban olvashatjuk:

„NEWARK, N. J. augusztus 21. – A munkanélküli munkások nagy felvonulást tartottak ma. Az élen egy ember egy nagy,

fekete zászlóval haladt, melyen fehér betűkkel a következő szavak álltak: 'Az idők jelei – én éhezek, mert ő kövér.' Alatta egy kép, mely egy cilinderes, jól táplált férfit *ábrázolt*, mellette meg egy halálra éheztetett munkást."

Egy másik újság, mely az angol szénbányászok sztrájkjáról számolt be, a következőket írta:

„A jelenlegi ínség sőt éhínség történetei fájdalmasan szaporodnak Anglia-szerte, és az iparágak megszűnése meg a vasutak zavaros működése ezekkel arányos, súlyos nemzeti csapások méreteit ölti.... Ahogy várható volt, a valós ok a bányák területérét a bérlők által a tulajdonosoknak fizetett óriási bérek. Egy jelentős számú milliomos, akiknek a szénből származó juttatás malomkőként nehezedik a bányaipar nyakára, a lordok házának tagja is egyúttal. A haragos köztudat egy kalap alá teszi a két dolgot. ... A radikális újságok baljóslatú listákat szerkesztenek a lordokról, amelyek nem különböznek az amerikai trösztök listáitól, adataikból kitűnik, hogy az államvagyonot elképesztő módon megcsapolják.

A kenyeret követelő kiáltás felhallszik az utcáról. Mélyebb, rekedtebb és átfogóbb, mint valaha. Éhségtől gyötrött gyomorból, legyengült szervezetből, utcán kóboroló, munkát kereső emberektől ered; üres szobákban reménytelenül üldögélő nőktől ered; gyermekektől ered.

New York városában a szegények a nincstelenség eddig ismeretlen fokára jutottak. Valószínű, nincs oly lélek, aki megértené, hogy mennyire szörnyű a szenvedés, milyen irtózatos a szegénység. Egyáltalán senki sem láthatja, senkinek képzelete fel nem foghatja.

E sorok olvasói közül kevesen érthetik meg, hogy mit jelent élelem nélkül lenni. Ez egyike azoknak a félelmetes dolgoknak, amit nem tudnak felfogni. Az ilyenek ezt mondják: 'Bizonyára az emberek szerezhetnek valamit, hogy valahol megegyék és ami elegendő arra, hogy életben tartsa őket; ők elmehetnek barátaikhoz.' A sorsüldözöttek számára nem létezik ilyen 'valahol'. Barátaik pont olyan nincstelének, mint önmaguk.

Vannak olyan, élelem hiánya miatt legyengült emberek, akik akkor sem tudnának dolgozni, ha munkát ajánlanának fel nekik.”

A San-franciscoi **Examiner**, vezércikkében közölte:

„Hogyan van ez? Oly sok ennivalónk van, hogy a farmerek panaszkodnak, mert ők semmit sem keresnek azon. Oly sok ruhánk van, hogy a gyapot- és gyapjúfonodák végkiárúsításra jutottak, mert senki sem akarja vásárolni termékeiket. Oly sok szenünk van, hogy a szenet szállító vasút a csódtömeggondnok kezére jut. Oly sok házunk van, hogy az építők munkanélküliek. Az életnek minden szükséglete és kényelme olyan bőségben van, amilyenben soha sem volt a történelem legvirágzóbb éveiben sem. Amikor az országnak elegendő élelme, ruházata, tüzelőanyaga és lakhelye van mindenki számára, miért vannak nehéz idők? Nyilvánvaló, hogy nem a természet felelős ezért. Akkor ki, vagy mi a felelős?

A munkanélküliség az egyik legnagyobb probléma, amivel az Egyesült Államok szembesül. A **Bradstreet's** által összegyűjtött statisztikai adatok szerint az év kezdetén valamivel több, mint 801.000 alkalmazás nélküli bér munkás van az Egyesült Államok első 119 legnagyobb városában. 2.000.000 azoknak száma, akiket el kell tartani. Ha a 119 város az ország helyes átlagát nyújtja, akkor az alkalmazásra váró családfenntartók teljes száma az év elején hozzávetőleg 4.000.000 személyt tesz ki; ez 10.000.000 eltartottat jelent. Mivel a munkanélküliek a városokat keresik, biztosabb leszámítani egy negyedét ebből a számból. De még ezzel a levonással is az alkalmazás nélküli bér munkások száma hatalmas és teljesen szívfacsaró.

Oly sokáig haladtak Európában a szegénység nehéz útján, melynek vége a tömegnyomor, hogy az Óvilág hatásai jobban tudnak bánni vele, mint az Óceán innenső partján, a viszonylag jobb módú társadalomban. Az európai bérek olyan alacsonyak, hogy sok államban az élet a szegények házában kell végződjön. Nincs az a szorgalom és takarékoság, amely képessé tenné a munkást, hogy öreg korára félretegyen egy tartalékot. Oly kicsi a különbség a bejövetel és a költségek között, hogy egy néhány

nap betegség, vagy munka hiánya a munkást nyomorúságba taszítja. Az ottani kormányok arra kényszerültek, hogy többé-kevésbé tudományosan foglalkozzanak ezzel, az Amerikában megszokott, nemtörődöm módszer helyett, ahol a csavargók munka nélkül jól viszik, míg az önmagára valamit adó ember, aki nehéz helyzetbe esik, el kell szenvedje az éhséget.”

The Arena szerkesztője mondja a POKOLI CIVILIZÁCIÓBAN:

„A nélkülözés ‘Holt-tengere’ terjed minden, sűrűn lakott központban. A dühödt elégedetlenség mormogása évente egyre fenyegetőbben növekszik. A kapzsiság hatalma az igazságot megtagadja a gyengéktől, és ez minket azzal a rendkívüli válsággal szembesít, melyet még elháríthatunk, ha van annyi bölcsességünk, hogy igazságosak és emberségesek legyünk. Viszont ezt a problémát, mint valami jelentéktelen dolgot, sokáig nem fitymálhatjuk le. Ez többé nem helyi jellegű, hanem már az egész politikai testületet fenyegető kérdés. Néhány éve Amerika legkiválóbb lelkészeinek egyike kijelentette, hogy nincs említésre méltó szegénység e Köztársaságban. Manapság nincs olyan gondolkodó egyén, aki tagadná, hogy ez a probléma nagy méreteket öltött. Rövid ideje New Yorkban megbíztam egy urat arra, hogy személyesen kivizsgálja a város törvényszéki irattárát, hogy megállapítsa a tizenkét hónap alatt esedékes kilakoltatási parancsoknak pontos számát. Mi volt az eredmény? A feljegyzések igazolják azt a megdöbbentő tényt, hogy az 1892. szeptember 1.-el bezáródó tizenkét hónap alatt 29.720 kilakoltatási parancsot adtak ki New York városában.

Az 1892 decemberi **Forum**-ban Jacob Riis úr a szegények különleges szükségleteiről így szólt: ‘Sok éve ebben a nagy és gazdag New Yorkban a meghaltak egy tizedét a szegények temetőjében temetik el. Az utóbbi évtizedben a 382.530 elhunyt személy közül 37.966-ot a szegények temetőjében temettek el.’ Riis úr folytatva, azokra a tényekre utal, melyet mindazok ismernek, akik a társadalmi körülményeket tanulmányozzák és személyesen megvizsgálták a nagyvárosi szegénységet, hogy a szegények temetőjének felmérése, bármennyire rettenetes is,

mégsem megfelelő mérték a nagyvárosi szegénység felbecsülésére. Ezzel kapcsolatosan folytatja:

‘Akinek van valami személyes tapasztalata a szegényekkel, és tudja, hogy mily gyötrő szorongással küzdenek e betetőző ínség ellen, miként terveznek és kapaszkodnak abba a szegényes előjogba, hogy olyan sírba temessék őket, amit megtarthatnak, habár életük során még egy barakkot sem tudhattak magukénak, egyetért velem abban, hogy megalázó elfogadni, hogy ebbe a szörnyű árokba is, ahova az embert bedobják, még ketten-hárman kerülnek. E felbecsüléssel, miszerint a lakosságunk 20-30 %-a szüntelenül avval küszködik, hogy családját megóvja a nyomortól, amelyből nem létezik kiút, az összes ismert, bár szétszórt, New-Yorki jótékonyági szervezet egyetért.’

1890-ben hivatalosan 239 öngyilkosságot jelentettek New York városban. A törvényszéki irattárba eddig nem látott számú öngyilkossági kísérlet ügye került. Így szólt Smyth jegyző egy szegény teremtményhez, aki, hogy életének véget vessen, az East Riverbe vetette magát: ‘Ön a második eset az öngyilkossági kísérletekben, melyet ma reggel ez a törvényszék bejegyezz, soha sem láttam ennyi *ilyen esetet*, mint az utóbbi néhány hónapban.’

Az éjszaka lassan de biztosan leereszkedik népünk százai és ezrei köré, a szegénység és kétségbeesés éjszakája. Ők tudatában vannak e közeledésnek, de erőtlenségnek érzik magukat arra, hogy megakadályozzák haladását. ‘A lakberek évente drágulnak és a munka olcsóbb lesz, mi tévők legyünk?’ – mondta nemrég egy munkás a kilátásokról beszélve. ‘Én nem látok semmi kiutat ebből’, tette hozzá keserűen, és be kell vallani, hogy a kilátás sötét, ha valami gyökeres gazdasági változás nem történik, mert a munkaerő kínálata évente sokkal gyorsabban növekszik, mint a kereslete. Egy hivatalnok, aki nem rég egy különleges felmérést végzett a női munkaerőről, tárgyilagosan megállapította: ‘Tíz nő jut minden helyre, akármilyen nyomorúságos az. A lányok százai teszik évente tönkre jövőjüket és egészségüket a dohos, rosszul szellőzött boltokban; mégis vidékről és a kisvárosokból hetente húszasával érkeznek az újoncok, hogy betöltsék a

megüresedett helyeket.’ Ne gondoljuk azt, hogy ezek az állapotok New York sajátosságai. Ami érvényes a metropoliszra, az bizonyos fokig érvényes Amerika minden nagyvárosára is. A bostoni Beacon Hilltől, ahol a kapitolium büszke kupolája emelkedik, egy lövésnyire családok százai haldokolnak az éhségtől és a zsúfoltságtól. A családok hősieken küzdenek a létfenntartásért, ugyanakkor évről évre reménytelenebbé válnak a körülmények, vadabb a harc a kenyérért és romlik a kilátás. Egy kulizóval folytatott beszélgetésem alkalmával a következőket mondta reménytelenségére utaló szájalommal és letörten, vagy inkább elzsibbadtan, ami megakadályozta, hogy felfogja szavai komor súlyát: ‘Egyszer egy emberről hallottam, akit egy zsarnok vasketrecbe tett és a ketrec oldalai naponta közelebb és közelebb kerültek hozzá. Végül annyira közel kerültek, hogy naponta az életének egy részét kiszorították belőle. Valahogy úgy tűnik, hogy mi épp olyanok vagyunk, mint az az ember, és amikor látom, hogy naponta visznek el ládácskákat, néha azt mondom feleségemnek, hogy még egy életet kipréseltek, egy nap mi is megyünk.’

Nemrég több, mint húsz bérházat látogattam meg, ahol az élet a halállal küzdött; ahol csatatéri hőstetteknel sokkal türelmesebb hősiességgel, anyák és lányok szakadatlanul kézimunkáztak. Néhány lakásban ágyban fekvő betegeket láttam, beesett szemeik, csont és bőr arcuk világosan elmondják azoknak a hónapoknak, vagy épp éveknek történetét, melyek koplalásban, szennyben, bűzben és a pincelakások majdnem általános mocskában telt el. Itt fájdalmasan észlelhető az éhség és félelem mindig jelenlévő kísértete. Élethosszig tartó rémület megsemmisítő súllyal nyomja ezeknek a számkivetetteknek szívét. Mindegyre lelki szemeik előtt áll a házmester egy írott kilakoltatási paranccsal kezében. A betegségtől való retteget kísért az ébrenlét minden percében, számukra a betegség azt jelenti, hogy még a hiányos táplálékról is képtelenek gondoskodni, melytől az életük függ. Jövőtől való félelem nem ritkán gyötri nyugalmaikat. Ilyen a türelmes kulizók közös sorsa

napjaink nagyvárosi nyomornegyedeiben. Többségének arcán a komor szomorúság és a tompa beletörődés kifejezése látható.

Néha szeszélyes fény villan fel a mély szemüregekből, egy baljóslatú, parázsló tüzet sejtető felvillanás, melyet a mindenütt jelenvaló, elviselt gonoszságok tudata táplál. Ők tompán érzik, hogy a mező vadjainak az ő végzetüknél sokkal boldogabb osztályrészük van. Habár ők kora hajnaltól késő éjszakáig robotolnak a kenyérért és egy nyomorúságos lakhelyért, tudják, hogy a reménység ablaka számukra zárva van a kereszténység nagy, lüktető központjaiban. Valóban szomorú az a gondolat, hogy a jelenben, amikor országunk soha nem látott módon fel van díszítve mutatós templomokkal, melyeket a nagy Názáretinek szenteltek, aki a lealázott és kitaszított szegények közötti szolgálatra áldozta életét, mi azt látjuk, hogy a nyomor áradata emelkedik, mi úgy találjuk, hogy a hívatlan szegénység lesz az élet elkerülhetetlen végzete az évente ezrekkel szaporodóknak. Az emberbaráti érzelem soha sem volt gyakoribb az emberi ajkakon. Soha sem sóvárgott az ember szíve annyira az emberi testvériségnek igazi megnyilvánulása után. Soha sem mozgatta ilyen behatóan az egész civilizált világot a korszakok kitartó álma – az Isten atyaisága és az ember testvérisége. És mégis, furcsa ez a rendellenesség! Az ártatlanság és a megcsúfolt igazság kiáltása, a kerék alá került milliók kiáltása eddig nem hallott módon hallszik minden civilizált országban. Oroszország hangja összekeveredik Írország kiáltásával. A Londonból kitaszítottak csatlakoznak minden európai és amerikai nagyváros száműzötteihez egy hatalmas, földet-rengető, követeléssel, amely **igazságért** kiált.

Csak Londonban százezernél többen a szakadék szélén állnak, minden szívdobbanásukat félelem kíséri, élethossziglan az a rémképük, hogy azt a kis odút, amit ők lakásnak neveznek elvehetik tőlük. Alattuk kétszázezer éhezés küszöbén lévő élet létezik; még lennebb háromszázezer éhezőt találunk, ahol az éhség éjjel-nappal gyötör, ahol a nap minden órája és pillanata kínokkal van teli. Az éhség alatt még ott van a hajléktalanság –

azok, akiknek semmijük sincs, amivel egy szállást kerítsenek még a legrosszabb városnegyedben sem; ezeknek, akik fedél nélkül alusznak egész évben, százai találhatóak bármely éjszaka a hideg kőlapokon a Temze rakpartjain. Egyesek egy újságot tesznek maguk alá, a nyirkos kőre, de a többsége ennek a fényűzésnek sem örvendhet! Londonban a hajléktalanok teljes száma harmincháromezerre tehető.”

Mondhatja valaki, hogy ez egy túlzott kép? Járjon utána. Ha csak fele igaz, akkor is szánalmas!

ELÉGEDETLENSÉG, GYŰLÖLET, SÚRLÓDÁS – GYORS ELŐKÉSZÜLET A TÁRSADALMI FELLÁNGOLÁSRA

Bármennyire is magyaráznók a szegénynek, hogy a gazdag soha sem volt ennyire jótékony, mint most, hogy a társadalom most sokkal bőségesebben gondoskodik a szegényekről, a vakokról, a betegekről és a magatehetetlenekről, mint valaha, és hogy évente nagy mértékben emelik az adót e jótétemények fenntartására, ez minden bizonnyal nem fogja kielégíteni a munkást. Mint önmagára valamit adó, értelmes állampolgár, nem könyöradományt akar, ő nem tart igényt a szegények házához való jogokra, vagy arra, hogy amikor megbetegszik, akkor jótékonyági támogatásba részesülő betegként kerülhessen kórházba, hanem azt akarja, hogy esélye legyen tisztességesen és szerény körülmények között, orcája verítéke által megkeresni kenyerét és mint tisztességes robotoló fenntarthassa családját. Viszont, míg azt látja, hogy önmaga és munkás szomszédja sokkal inkább függ, mint valaha a jóindulattól és befolyásoktól ahhoz, hogy munkahelyet szerezzen és megőrizzen; és hogy a kereskedők, kőművesek és a kézművesek keményebben küzdenek, mint valaha egy tisztességes élet fenntartásáért; a gazdagok jólétéről olvas és arról, hogy a milliomosok száma növekszik, a tőkés társaságok ellenőrzésük alá vonják a különböző iparágakat: a vörösréz-, acél- és üveg ipart, az olajvállalatokat, a gyufagyártást, a papírgyártást, a szénipart, festékipart, a távírdát és egyéb üzleti tevékenységeket. Ő még azt is látja, hogy ezek a tőkés társaságok szabályozzák a világ

gépezetét és míg ekképpen a munkát a verseny értéktelenebbé teszi, az áruk és a szükségletek fellendülhetnek, vagy legalábbis megóvják azokat a hanyatlástól, arányosan a munka csökkent értékével, gépek fejlődése által melyek egyre jobban kitűrik az emberi – értelmi és testi – erőt.

Csodálkozunk-e, hogy e körülmények között, a Chicagói Egyesült Szakszervezetek tizenharmadik évi kongresszusán az alelnök a következő gúnyos szóhasználatral köszöntötte a látogatókat?- :

„Azt szerettük volna kifejezni, hogy Isten hozta önöket egy virágzó városba, de a valóság nem igazolná az állítást. A helyzet adva van, de nem úgy, ahogy kellene legyen. Üdvözljük önöket a száz monopolista és az ötvenezer hajléktalan nevében, itt, ahol a Mammon nagy karnevált tart a palotákban, míg az anyáknak majd megszakad a szíve, a gyermekek éheznek és a férfiak hiába keresik a munkát. Üdvözljük önöket a százezer tétlen férfi nevében. Üdvözljük önöket az Isten dicsőségére emelt épületek nevében, amelyeknek ajtai zárva vannak éjszakára az éhezők és szegények előtt; az Isten szőlőhegyén hizlalt lelkészek nevében, akik elfelejtik, hogy Isten gyermekei éhesek és nincs ahova lehajtsák fejüket. Üdvözljük önöket a munkásnyúzó rendszer fenntartóinak nevében, a milliomosok és az egyházközségi gondnokok nevében, akiknek lelkük veszélyben van a pénzsóvárságuk miatt; a bér munkások nevében, akik vért izzadnak, melyből vagyont kovácsolnak *mások*; és a gondoktól megőrült emberekkel zsúfolt elmeógyógyintézetek, meg szegényházak nevében a bőség ezen országában.

Bemutatjuk önöknek Chicago kiállítási tárgyait, amit nem mutattak meg a vásártéren – az ő nagyságát és gyengeségét. Ma este bemutatjuk önöknek azt a több száz embert, aki a rideg kövön fekszik éppen ennek a csodás épületnek folyosóin – otthon nélkül, élelem nélkül – dolgozni képes és hajlandó embereket, de akik számára, nincs munka. Ez a vészjelzés ideje – vészjelzés annak a kormánynak folytatására, amely szuverén jogait átadta a vasút mágnásoknak, a szénbáróknak és a

spekulánsoknak; vészjelzés egy olyan szövetségi kormánynak, melynek pénzügyi politikáját a Wall Streetben készítik, az európai pénzmágnások dirigálása alapján. Arra várunk, hogy önök intézkedjenek és éljenek a választójogukkal és hogy eltávolítsák a hatalomtól a nép hűtlen szolgálait, akik felelősek a jelen állapotok miatt.”

Ez a szónok nyilvánvalóan nagyon tévedt azt feltételezve, hogy a tisztségviselők, vagy a pártok leváltása meggyógyítja a jelenlegi gonoszságokat; de bizonyára fölösleges azt mondani neki, vagy bármely más józan embernek, hogy semmi baj nincs avval a társadalmi berendezéssel, mely lehetővé teszi az ilyen végleteit a vagyonnak és a szegénységnek. Annak ellenére, hogy az emberek között sok különböző vélemény létezik az okkal és a gyógyítási móddal kapcsolatosan, de mindannyian egyetértenek abban, hogy létezik egy betegség. Egyesek helytelen irányban, eredménytelenül keresik a gyógyírt; sajnos, sokan nem is akarják a gyógyírt megtalálni, legalábbis addig nem, míg a jelen állapotokból nem húznak hasznot.

E gondolatokkal összhangban G. E. McNeill, a Munkások Világkongresszusán mondott beszédében így szólt:

„A munkásmozgalom az éhség szülötte – az élelem-, a hajlék-, a meleg-, a ruházat- és az örömek utáni éhségé. Az emberiség boldogságkeresésében minden egyén a saját eszméit követi, gyakran szenvtelenül figyelmen kívül hagyva a másokét. Az ipar rendszere egy ördögi, könyörtelen szabályon alapszik: ‘mindenki önmagáért’. Oly megmagyarázhatatlan lenne az a jelenség, hogy akik a legtöbbet szenvedtek az önzés és kapzsiság e rendszere miatt, azok a kormányzás ördögi rendszerének megdöntésére szervezkednek?”

Tele vannak az újságok elegáns esküvők, bálók és bankettek leírásaival, melyben a társadalom úgynevezett „felsőbb rétege” drága ruhákban és ritka ékszerekben jelenik meg. Azt mesélik, hogy nemrég egy párizsi bálban egy hölgy 1.600.000 \$-t érő gyémántokat viselt. A **New York World** (1896, aug.) egy képet közölt egy amerikai hölgyről, akit 1.000.000 \$-t érő gyémánt és

más drágakő ékesített, bár nem tartozott a legfelsőbb társadalmi réteghez. A napi sajtó egy több ezer dolláros pazar költségről beszél, amivel borválasztékot, virág díszítést, stb. biztosítottak egy bankettre. Gazdagok számára emelt palotákról beszélnek, amelyek közül sok 50.000. \$-t ér sőt egyesek 1.500.000 \$-t is. Ezek „kutya-összejövételről” is beszélnek, ahol ínyencfalatokkal táplálják és „ápolók” gondozzák az állatokat; beszélnek 10.000 \$-os tésztás készletről, két 6.000 \$-os, művészi virágcserepről, 50.000 \$-os rózsaszínű váza párról. Azt mesélik, hogy egy angol herceg 350.000 \$-t fizetett egy lóért. Elmondják, hogy egy bostoni nő egy 50.000 \$-t érő koporsóban temette el férjét; egy másik „hölgy” a kedvenc uszkar kutya temetésére 5.000 \$-t költött, hogy New-Yorki milliomosok egyetlen jachtért 800.000 \$-t fizetnek.

Csodálkozhatunk-e, hogy sokan irigyek és egyesek dühösek, és elkeseredettek, amikor az ilyen pazarlást szembe állítják a saját családjuk szűkölködésével, vagy legalábbis az erőltetett takarékoságukkal? Tudván, hogy kevesen „újteremtmények”, akik az odafenn valókra és nem a földi dolgokra irányították vonzalmaikat és akik megtanulták, hogy „nagy nyereség az Istenfélelem meglegegedéssel”, mert ők arra várnak, hogy az Úr megvédi ügyüket, nem csodálkozhatunk, hogy ez a kérdés a tömegek szívében az irigység, gyűlölet, rosszindulat, versengés érzelmét ébreszti; és ezek az érzelmek nyílt lázadást fognak érlelni, mely végtére a test, és az ördög minden cselekedeteihez fog vezetni a küszöbön álló, nagy nyomorúságnak idejére.

„Íme, ez volt vétke Sodomának: kevélység, eledel bősége és gondtalan békesség volt nála ..., **de a szűkölködőnek és szegénynek kezét nem fogta meg.**” Ezékiel 16: 49, 50.

A kaliforniai **Cristian Advocate** megjegyzéseket téve a New York város egyik legelőkelőbb estélyére, a következőket írta:

„A hajdani idők görög és római gazdagjainak hivalkodása, a káprázatos pénzsórás pazar fényűzésével egy történelmi tény. Az ilyen nemtörődöm hivalkodás felütötte fejét ezen ország előkelő társadalmi rétegében. Egy tőzsdeügynök azt mondja az

egyik New-Yorki hölgyről, hogy egyetlen szezonban 125.000 \$-t költött szórakozásra. A szórakozásoknak jellegét és értékét abból a tényből lehet megítélni, ahogy egy társaságot oktatott arra, hogy miként lehet római puncsot fagyasztani piros és sárga tulipán szíromban és hogyan lehet teknősbékát enni ezüst kenuból arany kanalakkal. Mások asztalukat költséges rózsákkal borították, míg egy a 'négy százból' állítólag 50.000 \$-t költött egyetlen eseményre. Ilyen pazar költségek ennyire szegényes célokra bűnös és szégyenletes, függetlenül attól, hogy milyen vagyonnal is rendelkezik valaki."

A **Messia's Herald** a következő megjegyzéseket közli:

„Száznegyvennégy társadalmi fennforgó, vezető egyéniség egy arisztokrata vezetésével egy nagy bált rendezett. Királyi pompa soha sem tudja felülmúlni azt. Ez minden téren rendkívüli volt. A bor úgy folyt, mint a víz. Szépség adta a varázsát. Még Markusz Antoniusz és Cleopátra sem dúskáltak ilyen fényűzésben. A milliomosok egy gyülekezete volt ez. A világ vagyona szerepelt itt gyöngyökben és gyémántokban. 200.000 \$ értékű nyakékek és ékkövek díszként csüngtek jó sok nyakon. A táncot ezeregyéjszakai csodák tündöklő fénye közepette járták. Az élvezet határtalan volt. Míg ez folyt, mondja egy hírlap, 100.000 éhező bányász járta az utakat, mint a marhák, melyek legelnivalót keresnek, néhányan macskákat esznek és nem kevesen követnek el öngyilkosságot azért, hogy ne lássák gyermekeiket éhen halni. Pedig a Metropolitani estélyen szereplő egyetlen nyakék megmenthetné mindezeket az éhségtől. Ez volt egy úgynevezett keresztény nemzet egyik 'nagy társadalmi eseménye'; de micsoda ellentét! – és nincs erre megoldás. Így lesz ez, 'amíg Ő eljön.'"

„Míg Ő eljön”? – Nem, hanem inkább így kell legyen az „Ember Fiának **napjaiban**”, amikor Ő eljött, míg egybegyűjti választottait és ekképpen felállítja a Királyságát, aminek beiktatását a jelenlegi társadalmi rendszer darabokra esése követi, a nagy nyomorúság és anarchia idején, mely előkészíti az Igazság Királyságának felállítását. (Jel. 2: 26, 27; 19: 15) Ahogy

a Lót **napjaiban** volt, úgy lesz az Ember Fiának **napjaiban** is. Ahogy a Noé napjaiban volt, úgy lesz az Ember Fiának **jelenlétében** [parousia] is. – Máté 24: 37; Lukács 17: 26, 28.

IGEN KEMÉNYEN BÍRÁLJÁK A GAZDAGOKAT?

San Francisco **Examiner** vezércikkéből idézünk:

„W. K. Vanderbilt úr óriási gőz-jachtja, a Valiente, megjelent a F. W. Vanderbilt úr Conqueror nevű gőz-jachtja mellett a New-Yorki kikötőben. A Valiente 800.000 \$ értékű. Ez 15.000.000 véka hatvan centes búza terményből származó nyereség, vagy legalábbis 8.000 160 hektáros területű farm teljes termése. Más szavakkal 8000 farmer, asszonyokkal és gyermekekkel együtt 40.000 embert képviselve, a nap hevén és viharban is dolgozva, lehetővé tette Vanderbilt úrnak, hogy olyan kedvtelésre *szolgáló* hajót építtessen idegen hajógyárban, amilyennel egy európai uralkodó sem rendelkezik. Egy ilyen hajónak megépítése legalább ezer szakember egy évi munkáját követeli. Azt a pénzt, amibe került, a hazai munkások között forgalomba téve, egy időre érezhető hatást jelentett volna az államra *nézve bizonyos ipar ágakban.*”

J. R. Buchanan az **Arena** című *lapban* a gazdagok szívtelen pénzszerzéséről szólva *a következőket* mondta: –

„Az önző célok hajszolásában nem annyira a szívtelen indítók az, ami gonosz, hanem inkább a boldogságnak és az életnek **felelőtlen** megrontása. Az a tény, hogy a vagyont kérkedéssel fényűzésre tékozzolják egy olyan bűn, amely egy tüzetes vizsgálatnál nyilvánvalóvá válik. Nem lenne semmi rossz egy Syracuse-i milliomosnak a lovai számára épített, 700.000 \$-os istállóban, vagy Astor New-York-i díszvacsoráján elhelyezett 50.000 \$-os készletben, ha a pénz oly bőségben lenne, mint a levegő és a víz; de minden dollár egy átlag napszámot jelent. Ebből következik, hogy egy 700.000 \$-os istálló 1000 ember két évi és négy hónapi munkáját jelenti, 700 életet is jelent, mert 1000 \$ fedezné egy gyermek első tíz évének szükségleteit, a második tíz évének költségeit saját munkájából fedezhetné. Így a luxusistálló anyagi alapot jelenthetne 700 élet számára és azt a

véleményt erősíti meg, hogy a tulajdonos többre becsüli az istállót, vagy nem érdekli, hogy meghalnak 700-an, csak kielégíthesse hiúságát.”

A **The Literary Digest** vezércikkében így szól:–

„Nem rég New England egyik lelkésze levelet intézett Samuel Gompers úrhoz, az Amerikai Munkás Szövetség elnökéhez, arról érdeklődve, hogy szerintem miért nem jár templomba annyi értelmes munkás. Gompers úr azt válaszolta, hogy ennek egyik oka az, hogy az egyházak már nincsenek kapcsolatban a munkás emberek reményeivel és törekvéseivel és nincsenek részvétellel irántuk nyomorúságukban és terheikben. ‘A lelkészek vagy nem tudják, mondja, vagy nincs bátorságuk ahhoz, hogy a szószékről kijelentsék a dolgozó milliók jogait és jogfosztottságát. Az egyházak rosszállóan tekintenek azokra a szervezetekre, amelyek a jobb körülmények biztosításában hatékonyabbak voltak. A munkások figyelmét a ‘a rózsás jövő’ felé terelik, teljesen elhanyagolva a ‘keserű jelenből’ eredő állapotokat. Az egyház és a lelkészek ‘mentegetői és védelmezői voltak azoknak az igazságtalanságoknak, melyeket a nép érdekei ellen követtek el, egyszerűen azért, mert az elkövetők vagyonosak.’ Arra a kérdésre, hogy milyen módszereket javasolna az egyház és a tömegek közötti megbékélésre, Gompers úr válaszában a ‘jelenlegi magatartás teljes megváltoztatását’ tanácsolta. Ő ezekkel a szavakkal fejezte be mondanivalóját: ‘Az, aki nem érez rokonszenvet a munkásmozgalom iránt, aki önelégülten, vagy közömbösen szemléli a jelen gazdasági és társadalmi állapotok riasztó eredményét, az nem csak az emberiség legjobb érdekeinek ellenfele, hanem az **bűnrészes** minden igazságtalanságban, mely a napjainkban élő férfiakat, nőket és gyermekeket, valamint a jövő nemzedéket sújtja.’”

Míg ekképpen megfigyeljük a közvéleménynek, a gazdagok osztályával szembeni ítéletét, és míg tudomásul vesszük az Úr ezen osztályra, mint egészre, vonatkozó ítéletét is, meg az előre megjövendölt büntetését, az Úr népe részéről csak ésszerű magatartás az, ha mérsékletet gyakorol a gazdag egyénekről

alkotott bírálatában, vagy véleményében. Az Úr, akinek az osztály elleni ítélete ennyire szigorú, mindazonáltal kegyelmes lesz velük, mint egyénekkel; és amikor bölcsen lerombolta ezüst és arany bálványainkat, megdöntötte fennhéjázásukat, megalázta kevélységüket, majd könyörületesen megvigasztalja és meggyógyítja őket, mihamar lemondanak önzésükről és büszkeségükről. Az is megjegyzendő, hogy mi csak a józan írók ésszerűbb és mérsékeltebb fejtegetéseit idéztük, és nem az anarchisták, meg a látnokok szélsőséges, és gyakran értelmetlen gyalázkodásait.

Ahhoz, hogy ítéletünk mérsékeltebb legyen, hasznos lenne, ha emlékezetünkben tartanánk: (1) hogy a „gazdag” kifejezés nagyon tág, és nem csak a nagyon vagyonosokat foglalja magába, hanem sokak véleménye szerint azokat is, akik ezekhez hasonlítva szegényeknek számíthatnak; (2) hogy azok között, akiket a nagyon szegények gazdagoknak neveznének, nagyon sokan a legjobbak és legjobb indulattal rendelkeznek, közülük sokan jelentős mértékben tevékenyek a jótékonyági és emberbaráti cselekedetekben. Még ha nem is mindannyian érték el az önfeláldozás mértékét, bizonyára annak részéről, aki maga sem ajánlotta fel önmagát élő áldozatul mások megáldására, modortalanság lenne, hogy elítélje őket azért, hogy nem teszik azt. Azok viszont, akik így tettek, tudják, hogyan méltányoljanak minden közeledést egy ilyen szellemhez, bárkinél is nyilvánul meg – akár gazdagnál, akár szegénynél.

Hasznos megjegyezni azt, hogy sok gazdag nem csak becsületesen fizet súlyos adókat a nyilvános, ingyenes iskola, a kormányok, közjótékonyágok, stb. támogatására, hanem szintén jószívvel más formában is hozzájárul a szegények segélyezéséhez, és szívből jótékony a menhelyek, kollégiumok kórházak, és az általuk legméltóbbnak tartott egyház *felé* is. Mindazok, akik ezt jó és őszinte szívből teszik és nem hivatkozón, az emberek dicséretéért (ahogy, be kell látnunk, időnként megtörténik), nem maradnak jutalom nélkül. És mindezeket méltányolni kell.

Mindenki képes, és hajlandó is bírálni a milliomosokat, de attól tartunk, hogy bizonyos esetekben az ítélet túl szigorú. Emiatt arra ösztönözzük olvasóinkat, hogy ne gondolkodjanak annyira kíméletlenül felőlük. Emlékezzenek meg, hogy ők éppen úgy, mint a szegények bizonyos tekintetben a jelen társadalmi rendszer ellenőrzése alatt vannak. A szokás szabályokat és torlaszokat állít fejük felé és szívük köré. A kereszténységről alkotott téves felfogás, melyet századok óta az egész világ – gazdag és szegény *egyaránt* helyesel, mélyen berótt a gondolkodásba és az indítékokba kerékvágását, amiben az elme ide-oda jár. Ők érzik, hogy azt kell tegyék, amit a többi ember tesz; – azaz, ők idejüket és talentumaikat a legjobb képességeik szerint, „üzleti elvek alapján” kell használják. Ezt téve a pénz befolyik nekik, mert manapság a pénz és a gépek termelik a vagyon, a munka nincs megbecsülve.

Azonkívül, kétségtelenül ők úgy gondolják, hogy ha vagyonnal rendelkeznek, akkor kötelességük egy részét el is költeni és nem mind felhalmozni. Ők talán felteszik a kérdést, hogy vajon jobb lenne-e szétosztani, mint alamizsnát, vagy hagyják forogni kereskedelem útján és munkabérekre. Ők helyesen arra a következtetésre jutnak, hogy az utóbbi kell legyen a jobb terv. A bálók, bankettek, lakodalmak, jachtok stb. úgy tűnhetnek nekik, hogy számukra és barátaik számára ez egy kedvtelés és **a kevésbé szerencsés felebarátjaik számára egy támogatás**. És nincs ebben a nézetben **valami** igazság? Például, a 10.000 \$-os bankett, valószínűleg 15.000 \$-t indított el a pénzforgásban a mészárosok, pékek, virágkereskedők, szabók, varrónők, ékszerészek, stb. között. A 800.000 \$-os jacht míg egy nagy személyes pazarlás, addig az a tömérdek pénz valahol a dolgozó emberek között forgott; sőt mi több évente legkevesebb húszezer, de nagyon valószínű, hogy 100.000 \$-os ráfordítást fog jelenteni tisztviselőkre, mérnökökre, tengerészekre, élelmiszerekre, és egyéb folyó költségekre.

Azért a jelenlegi **gonosz körülmények** között szerfelett szerencsés eset a közép és a szegényebb osztály számára, hogy

a vagyonosak a zsugoriság helyett inkább legyenek „esztelenül fényűzőek”, pazarlóan költve a páncélszekrényükbe beözlő vagyonnak egy részét; például gyémántokra, ami „ásást”, csiszolást és befoglalást igényel és így munkát biztosít ezreknek, akik különben a munkanélküliek számát növelnék, ha a gazdagoknak nem lennének hóbortjaik, vagy szeszélyeik, hanem felhalmoznák minden vagyonukat. Így gondolkodva a gazdagok tulajdonképpen pazarlásaikat „jótékonyságnak” tarthatják. Ezt téve, ugyanazt a **hamis érvelést** követik, amit a közép osztályból néhányan gyakorolnak, amikor „egyházi összejöveteleket”, vásárokat, és ünnepélyeket rendeznek „kellemes jótékonyság érdekében”.

Mi nem igazoljuk eljárásukat, hanem csak azt szándékozzuk kimutatni, hogy a gazdag pazarlása a pénzügyi ínség idején nem jelenti föltétlenül azt, hogy ők **érzéketlenek** a szegényekkel szemben. És amikor arra gondolnak, hogy „üzleti elvektől” eltérő jótékonyságot gyakoroljanak, kétségtelenül azt fontolgatják, hogy egy kisebb hadseregnyi férfire és nőre van szükségük, hogy irányítsák a mindennapi gyarapodásuk szétosztását, mert nem lehetnek biztosak abban, hogy a leginkább rászorulóknak kezébe jut; az önzés olyan általános, hogy kevés emberben lehet megbízni nagy mennyiségek, becsületes szétosztására. Egy milliomos nő megjegyezte, hogy ő soha sem tekint ki kocsija ablakán, amikor egy szegény negyeden halad át, mert a látvány bántja a szemét. Csodálkoznánk, ha ez nem szintén a lelkiismeretfurdalás miatt lenne, azon kirívó különbség miatt, ami az ő és a szegények körülményei között van. Ahhoz, hogy sajátmaguk utánanézzenek a jótékonysági tevékenységüknek – a férfiak túlon túl el vannak foglalva a befektetéseik felügyeletével, a nők pedig túl kényesek az ilyesmikhez, kellemetlen látványokban, hangokban és szagokban lenne részük. Amikor szegényebbek voltak, lehet hogy kívántak ilyen lehetőségeket, amivel most bírnak, hogy jót tegyenek, de az önzés és a büszkeség, valamint a társadalmi elkötelezettségek és etikák

kiszorítják a nemesebb érzelmeket és megakadályozzák ennek gyümölcseit. Amint valaki mondta: Azért **érintette** Urunkat az emberi gyengeségek érzése, mert Ő „széjjeljárt jót tévén”.

E gondolatokat közölve melyek valamelyes vigaszt nyújthatnak a szegényebb osztálynak, nem akarjuk, hogy úgy értsenek, mintha bármilyen értelemben is igazolnánk a gazdagok önző pazarlását, ami helytelen és amit az Úr rossznak ítél. (Jakab 5: 5) Viszont figyelembe véve ennek a gyakran vitatott kérdésnek különböző oldalait, az elme kiegyensúlyozott marad, az ítélőképesség sokkal egészségesebb és a részvét sokkal gyöngédebb azok iránt, akiket „e világ istene” gazdagságával elvakított, míg ítélőképességük eltér az igazságtól, és akik hamarosan szigorú dorgálást és büntetést kapnak az Úrtól. „E világ istene” elvakította a szegényeket is bizonyos kérdésekben, egy helytelen folyamat igazolására. Ő így mindkét felet a nagy „ütközet” felé vezeti.

Habár az összegyűlt, nagy vagyonokkal kapcsolatos érvelésünkben némi mentséget szolgáló, enyhítő körülményt találhatunk; habár felismerhetjük, hogy némelyek – főleg a kevésbé gazdagok – nagyon adakozó szándékúak, és hogy ők ugyanazon törvények és kormányok működése alatt tettek szert vagyonukra; továbbá annak ellenére, hogy a szegények közül némelyek természetüktől fogva kevésbé nagylelkűek és épp oly kevésbé hajlandók igazságosnak lenni, mint a gazdagok közül egyesek, valamint ha helyet cserélnének, gyakran sokkal többet követelnének és nagyobb zsarnokoknak bizonyulnának, mint a gazdagok; – mindezek ellenére az Úr kijelenti, hogy a vagyonnal rendelkezőket fogja hamarosan ítéletre szólítani ebben az elszámolásban, mert amikor felismerték a dolgok folyamatát, nem kerestek a saját költségükön a mai szokásoknál méltányosabb, nemesebb lelkű tervet, mint például a szocializmus vonalán.

Ahhoz, hogy kimutassuk a növekvő, nagy létszámú emberek nézetét, miszerint a társadalomnak **kötelessége**, hogy biztosítsa

mindenkinek a természet adta lehetőségekhez és kincseihez (földhöz, levegőhöz és vízhez) való hozzájutást, vagy ha ezeket monopolizálták, akkor biztosítsa a munkalehetőséget azoknak, akik ebből a monopóliumból nem részesültek, idézünk egy párbeszédéből:

„Az életnek egy ennél megrendítőbb eseménye ritkán jelenik meg kinyomtatva; ezt egy Brooklyn-i óvónő mesélte el:

Egy kislány, aki New York legszegényebb, keleti negyedében jár óvodába, nemrég, egyik reggel, amikor hiányosan öltözve megérkezett oda, a hidegtől meggyötörtnek látszott. Miután egy ideje benne volt a meleg óvodában, a kislány komoly tekintettel megkérdezte az óvónőtől:

‘C. kisasszony, szereted Istent?’

‘Igen, – mondta az óvónő – miért kérded?’

‘Hát azért, mert én nem, – válaszolt hirtelen és indulatosan – én gyűlölöm Őt.’

Az óvónő elgondolkodva ezen a különös kijelentésen, mely egy olyan kislánytól származik, akinek megpróbálta minden módon úgy tanítani, hogy Istent szeretni kell, magyarázatot kért.

‘Hát, – mondta a gyerek – Ő parancsolja a szélnek, hogy fújjon és nekem nincs semmi meleg ruhám, Ő parancsolja a hóhullást és nekem lyukas a cipőm, Ő parancsolja a hideget és nekünk nincs tüzünk otthon, és éhesek vagyunk, de anyának nincs kenyerre, hogy reggelit adjon nekünk.’”

A következő volt hozzáfűzve: „Ha mi tekintetbe vesszük azt a tökéletes bőséget, melyet Isten nyújt a föld gyermekei számára, e történet elolvasása után nehéz türelemmel nézni az istenkáromló gazdagok önelégültségét, akik ehhez az ártatlan kislányhoz hasonlóan, Istent vádolják a szegénység nyomoráért.”

Akárhogy is vesszük, nem sokat várhatunk a világiaktól; mert az önzés a világ szelleme. Többet várhatnánk el a nagy és gazdag emberektől, akik magukat keresztényeknek vallják. De ezek sem életüket sem vagyonukat nem helyezik Isten oltárára, az evangélium szolgálatában, de még az emberiség

időleges jólétének szolgálatára sem. Természetesen az evangélium az első! Minden időnket, talentumunkat, befolyásunkat és képességünket követeli. De ahol az szem előtt vesztődik és nem irányítja a szívet, a hamis tanokból eredő, helytelen felfogások miatt, a felszentelt szív bizonyára bőven talál tennivalót a bukott embertársakért, az antialkoholizmus, társadalmi felemelkedés, közösségi reformok, stb. *területén*. És csakugyan elég sokan foglalkoznak ezekkel, de főleg a szegényebb és a középosztálybeliek közül, a gazdagok és a milliomosok közül kevesen. Ha a világ milliomosai közül némelyek Krisztus szellemével annyira rendelkeznének, hogy hajlandóak lennének értelmi és anyagi adottságaikat, meg idejüket *arra* fordítani, valamint azoknak a hozzáértő segítőknek idejét, akik örömmel segédkeznének, ha lehetőség nyílna számukra, egy év alatt micsoda társadalmi reformnak lenne tanúja a világ! A részvénytársaságoknak és trösztöknek átruházott közösségi jogokat mennyire korlátozná, vagy helyreállítaná a köznek érdekében; az erkölcstelen törvényeket módosítanák, a közösségi érdekeket általánosan elismernék, meg szavatolnák; és csökkentenék a pénzügyi, meg politikai körök, közérdeknek ártó hatalmát.

Viszont értelmetlen lenne elvárni, hogy a vagyont ekképpen használják fel, mert habár sok gazdag ember kereszténynek vallja magát, ők a világ többi részéhez hasonlóan semmit sem tudnak az igazi keresztyénségről, a Krisztusba, mint személyes **Megváltóba** vetett hitről, valamint minden talentumnak teljesen az Ő szolgálatára való szenteléséről. Ők azért óhajtják, hogy a „keresztények” közé legyenek osztályozva, hogy ne tekintsék őket „pogányoknak”, vagy „zsidóknak”; mert a Krisztus neve most népszerű, még ha a valódi tanítása nem is lett népszerűbb az Ő keresztre feszítése óta.

Valóban, az Isten Igéje igazolja, hogy Isten nem sok nagyot, vagy gazdagot, vagy bölcsét választott ki arra, hogy a

Királyság örökösei legyenek; hanem főképpen szegényeket e világ menete, bölcsessége és értékelése szerinti megvetetteket. Milyen nehezen (mennyi nehézséggel) léphetnek be Isten Királyságába azok, akik gazdagsággal rendelkeznek. Könnyebb egy tevének a tű fokán* átmenni, mint egy gazdag embernek a Mennyek Királyságába bejutni. – Máté 19: 23, 24.

De jaj, a „szegény gazdagok” borzalmas tapasztalatokon kell keresztül jussanak. A vagyon nem csak akadálnak fog bizonyulni Isten Királyságának jövődjé méltósága és dicsősége útján, hanem már itt is annak előnyei rövid életűek lesznek. „Nosza immár ti gazdagok, sírjatok, jajgatván a ti nyomorúságaitok miatt, amelyek elkövetkeznek reátok. ... Kincseket gyűjtöttetek az utolsó napokban!” A gazdagok sírása és zokogása hamarosan hallható lesz; és ennek ismerete el kell távolítson minden szívből minden irigységet és pénzsóvárgást és helyébe a „szegény gazdagok” iránti együttérzést kell ültesse; – az együttérzés mindazonáltal nem jelenti az Úr ítéletének megváltoztatására való törekvést, vagy vágyat; felismerve az Ő bölcsességét megjósát és azt, hogy a sírás és zokogás a szív javulásához vezet, meg ahhoz, hogy mindenkinek – gazdagnak és szegénynek egyaránt – kinyílik a szeme az igazságosságra és szeretetre; de szigorúbb lesz a gazdagra nézve, mert az ő állapotuk megváltozása sokkal nagyobb és erőszakosabb lesz.

Viszont, miért nem lehet úgy megváltoztatni a helyzetet, hogy fokozatosan hozza el a vagyon és a jólét kiegyenlítését?

* Azt mondják, hogy a “Tű foka” az ókori városok falaiban *lévő* kis bejárati kapu neve volt, amit napnyugta után használtak, amikor a nagykaput, az ellenség támadásától tartva, bezárták. Ezek a leírás szerint annyira szűkek voltak, hogy a teve csak a térdén tudott keresztül jutni, miután a terhet levették róla. A jelkép, úgy tűnik, arra utal, hogy a gazdag ember le kell magáról tegye terheit és térdre kell ereszkedjen, mielőtt a Királyság egyik helyére szóló elhívást és választását biztossá teheti.

Mert a világot nem a szeretet királyi törvénye kormányozza, hanem a romlottság – az önzés törvénye.

AZ ÖNZÉS ÉS A SZABADSÁG ÖTVÖZETE

A keresztyén tanok hozzájárulnak a **szabadság** kibontakozásához; a szabadság a tudáshoz és az oktatáshoz vezet és megszerzi azokat. Viszont a szabadság és a tudás veszélyes az emberi jólétre nézve, ha csak nincs alárendelve a szeretet királyi törvénye betűjének és szellemének. Így a „kereszténység” elfogadta a keresztyén szabadságot és tudást anélkül, hogy a Krisztus törvényét magáévá tette volna, sőt ehelyett annak tudását és szabadságát beoltotta a bukott, önző hajlamokba, ezzel csupán azt tanulta meg, hogy az önzését miként gyakorolja még jobban. Ennek eredményeként a kereszténység manapság a föld legelégedetlenebb része; a többi nemzet annyiban osztozik elégedetlenségében és ártalmasságában, amennyiben a kereszténység tudását és szabadságát átvette a Krisztus szelleme – a szeretet szelleme – nélkül.

A Biblia, az Ószövetség és az Újszövetség egyaránt, a **szabadság** szellemét táplálta, nem közvetlenül, hanem közvetve. A Törvény valóban azt biztosította, hogy a szolga vesse alá magát a gazdájának, de ugyanúgy korlátozta a gazdát is a szolga érdekében, tudomásukra adva, hogy az igazságtalanságért bizonyosan megfizet mindenki nagy Gazdája – Jehova. Az Evangélium, az Újszövetség, hasonlóképpen tesz. (Lásd: Kol. 3: 22-25; 4: 1) Viszont a Biblia biztosít mindenkit arról, hogy míg az emberek különböznek értelmi, erkölcsi és fizikai erőben, Isten gondoskodott egy teljes helyreállításról; – hogy Krisztusba vetett hit által gazdag és szegény, szolga és szabad, férfi és nő, bölcs és oktan, mind visszatérhessenek az isteni kegyhez, egy közös szintre, – „elfogadva ama Szerelmesben”.

Nem meglepő az, hogy az ókori zsidóság szabadság-szerető nép volt és a lázadó faj nevet viselte – nem voltak hajlandók leigázásban *maradni*, így hát hódítóik arra a következtetésre

jutottak, hogy nem lehet alávetni őket másképp, mint a nemzeti mivoltuk végső megsemmisítésével. Az sem meglepő, hogy a rátermett államférfiak (még azok is, akik nem voltak keresztények) elismerték, hogy „a Biblia a szabadságunk alapköve”, és tapasztalat igazolja, hogy ahol a Biblia eltűnt, ott a **szabadság** is eltűnt, magával víve az oktatást és az általában magasztosabb nézeteket. Így volt a keresztyén korszak első két évszázadában; majd a tévelygések (a papi fondorlatok és a babona) megszerezték a hatalmat, a Bibliát elvetették, vagy elfojtották és a további fejlődés helyett, a pápaság politikája előidézte a sötét középkort. A Biblia közoktatói szerepre való feléledésével, az angol és a német reformációban a szabadság, a tudás és a fejlődés ismét megjelent a nép között. Tagadhatatlan tény, hogy a Bibliával rendelkező országok a legszabadabbak és általánosan felvilágosultabbak és az is *tény*, hogy ahol a Biblia szabadabb, ott a nép is szabadabb, felvilágosultabb, általánosan képzetebb és a fejlődésük lépései minden irányban gyorsabbak.

Most viszont jegyezzük meg azt, amit fennebb felismertünk, hogy a Biblia felvilágosító és felszabadító befolyását elfogadta a kereszténység, míg általában a szeretet törvényét (a **szabadság tökéletes törvényét** – Jakab. 1: 25) semmibe sem vették. A gondolkodó emberek éppen arra a tényre eszméltek, hogy az ismeret a szabadsággal egyesítve nagy hatalmat képez, amit fel lehet használni jóra is és gonoszra is; hogy, ha mint egy emelőkar, a szeretet támaszpontján mozognak, akkor az eredmény hathatósan jó, de ha az önzés támaszpontján mozognak, akkor az eredmény gonosz – hathatósan és messze terjedően gonosz. Ez *utóbbi* az a helyzet, amivel szemben találja magát manapság a kereszténység és amely most gyorsan készíti elő a társadalmi elemeket a „bosszúállás – és megfizetés – napjának tüzére”.

A vegyészetben gyakran úgy találják, hogy egy hasznos és jótékony elem hirtelen erős hatású méreggá válik, az arányok

megváltoztatásával. Így van ez az ismeret és a szabadság áldásaival, amikor az önzéssel vegyül. Egy bizonyos arányban ez az összetétel értékes szolgálatot tett az emberiségnek, viszont a tudásnak utóbbi nagy növekedése a tudomány helyett az önzést emelte hatalomra. Az önzés uralkodik és a tudás meg a szabadság szolgálnak neki. Ez a keverék kormányozza ma a világot és a legértékesebb elemeit is az igazságosság és a béke ellenségeivé teszi, mivelhogy az önzés van hatalmon. Ilyen körülmények között, az önzés szolgálatába állt tudás a legtevékenyebb abban, hogy az önző érdekeket szolgálja; valamint az önzés által uralt szabadság avval fenyeget, hogy *önző* szabadossággá válik, tekintet nélkül mások jogaira és szabadságára. A jelenlegi körülmények között az (uralkodó) önzés, a tudás és a szabadság képezi a gonosz hatalom tiumvirátusát²⁰, mely most a kereszténységet kormányozza és rombolja, ügynökein és képviselőin – a gazdag és befolyásos osztályon keresztül; mindazonáltal ugyanaz a gonosz triumvirátus lesz *hatalmon* akkor, amikor hamarosan kicseréli szolgálait és képviselőit és *erre a szerepre* felfogadja a tömegeket.

A civilizált országokban (ritka kivétellel) mindenkit – gazdagot és szegényt, tanultat és tanulatlant, bölcsét és balgát, férfit és nőt egyaránt – az élet minden ügyében e hatalmas keverék mozgat. Minden alattvalójába a rangért, hatalomért és előnyökért való őrjöngést oltja be, *hogy* önmaguk jelentőségét előtérbe helyezték. A kevés szent, akiknek célja a mások jelen és jövő érdeke, oly szűk kisebbséget képez, hogy a jelen időben említésre is alig méltó tényező. Ők erőtlenné lesznek a vágyott jó megvalósítására, amíg meg nem dicsőíttetnek együvé Urukkal és Mesterükkel; ők képesítést is kapnak és fel is lesznek hatalmazva arra, hogy Isten Királyságaként megáldják a világot. Amíg ők testben vannak, addig nekik még virrasztaniuk és imádkozniuk kell, nehogy éppen a magasabb ismeretük és nagyobb szabadságuk önzés uralma alá kerülve gonoszossá váljon.

MIKÉPPEN LÁTJÁK A FÜGGETLENSÉGET A GAZDAGOK ÉS A SZEGÉNYEK?

A világ néptömegei nemrég léptek ki a rabszolgaságból és a jobbgyságból a szabadságra és függetlenségre. Az ismeret erőszakosan összetörte a személyi és politikai béklyókat, mert a politikai egyenlőséget nem önként, hanem kényszerből, csak apránként biztosították. A politikailag egyenlő erők már megoszlanak a büszkeség és az önzés mentén és az új ütközet elkezdődött: egyfelől a gazdagok és a jómódúak részéről a vagyonuk, meg a hatalmuk fenntartása és gyarapítása érdekében, másfelől az alsóbb osztályok részéről a munkához való jogért és az élet szerény örömeiért. (Lásd: Ámos 8: 4-8.) A gazdagok közül sokan hajlamosak a következőképpen gondolkodni és érezni a szegényebb osztályokról: Hát, végül is a tömegek megszerezték a szavazati jogot és a függetlenséget. Váljék egészségükre! Mégis mindemellett, rá fognak jönni, hogy az ész fontos tényező az élet minden ügyében és az főleg az arisztokráciában lelhető fel. Csak az érdekel bennünket, hogy szabadságukkal éljenek mérsékeltén és törvényesen; ezáltal sok felelősség alól mentesültünk. Előzőleg, amikor a tömegek még szolgák voltak, minden úr, nemes, és herceg valami felelősséget érzett azok iránt, akik tőle függtek; viszont most *ettől mentesek* vagyunk és legalább a saját jólétünk és kedvteléseink után nézhetünk. A függetlenségük számunkra a legkedvezőbb; minden „úriembernek” előnyös ez a változás, és reméljük, hogy a népnek is, aki nyilván minden tőle telhetőt megtesz a saját jólétéért, ameddig mi a magunkéért. Magukat politikailag egyenlővé, és függetlenné téve megváltoztatták a közöttünk lévő viszonyt – ők most törvényesen velünk egyenlő felek és ennél fogva **versenytársaink** ahelyett, hogy védenecink *lennének*; viszont lassanként megtanulják, hogy a politikai egyenlőség nem teszi az embert fizikailag és értelmileg egyenlővé; ennek eredménye az értelmi képesség és a vagyon arisztokráciája lesz a született arisztokrácia helyett.

Egyesek a társadalom, úgynevezett, „alsó rétegeből” meggondolatlanul így válaszolnak: Mi elfogadjuk a helyzetet, függetlenek vagyunk és van bőven képességünk arra, hogy gondoskodjunk magunkról. Vigyázzatok, nehogy túljárjunk eszeteiken. Az élet egy vagyonért viselt háború és a mi oldalunkon van a létszámtöbbség; sztrájkokat fogunk szervezni és bojkottálni fogunk, úgy lesz, ahogy mi akarjuk.

Ha elfogadjuk azt az **előtételt**, hogy minden ember a másiktól független és hogy mindenki önzően tehet, amit akar a saját érdekében, tekintet nélkül mások érdekeire és jólétére, akkor a vagyon-háborúról alkotott, fennebb említett, ellentétes szemléleteket nem lehet kifogásolni. És bizony úgy tűnik, hogy egyre inkább eszerint az önző és függetlenkedő elv szerint cselekszik minden osztály. A kapitalistákat csak a saját érdekeik foglalkoztatják (noha létezik egy pár nemes lelkű kivétel) a lehető legkevesebbet fizetnek a nekik végzett munkáért. A kézművesek és a munkások hasonlóképpen (nemesebb lelkűek kivételével) csak a maguk hasznát nézik, hogy a lehető legtöbbet kapják szolgálatukért. Hogyan tud mindegyik osztály következetesen hibát találni a másikban, miközben mindkettő a függetlenség, az önzés, és az erő ugyanazon elveit ismeri el?

Oly általánossá vált e szemlélet, hogy a képzetesebb, több képességgel, és egyéb előnyökkel rendelkező *egyénekből* kihalt az a régi szokás, hogy meglátogassák a szegényeket, és tanáccsal, vagy anyagiakkal támogassák őket; és most mindegyikük saját érdekeltségeivel törődik, a többiek pedig hagyja, hogy mindenkitől függetlenül önmagukról gondoskodjanak, vagy gyakorta a jótékony közellátásra hagyják ezt, mint például: menhelyekre, kórházakra és „otthonokra”. Lehet, hogy ez egyeseknek, bizonyos szempontból előnyös, de másoknak, más szempontból nehézséget okozhat – a tapasztalatlanság, az előrelátás hiánya, a takarékoság hiánya, a nemtörődomség, az ostobaság, és a szerencsétlen fordulatok miatt.

Tény, hogy sem a gazdag sem a szegény nem engedheti meg magának, hogy önzően a másiktól **független** legyen, és nem is vélekedhet, vagy cselekedhet úgy, mintha az lenne. Az emberiség egy család: Isten „az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette” (Csel. 17: 26). Az emberi családnak minden tagja a másik emberi lénynek **embertársa** /ang: *human brother* = *emberi testvére* – f.m./. Mindannyian az egy atyának, Ádámnak, Isten fiának, gyermekei (Lukács 3: 38), akinek gondjára bízta Isten a földet, annak teljességével sáfárkodás végett. Emiatt mindannyian haszonélvezői az isteni gondoskodásnak; mert még mindig „az Úré a Föld és annak teljessége” /24. Zsoltár: 1/. A bűnbeesés és annak büntetése, a halál – ami egy fokozatos fizikai, értelmi és erkölcsi hanyatlást jelentett – minden embert többé-kevésbé megrongált és mindenki rá van szorulva a másik együttérzésére, és segítségére **gyengültségének, és az abból származó következményeknek arányában**, értelmi, erkölcsi és fizikai *téren*.

Ha a szeretet lenne a vezető hajtóerő minden ember szívében, mindenki örömét lelné abban, hogy megtegye a maga részét a közjó érdekében, és mindenki a közszükségletek és az élet örömei tekintetében egyenlő *alapon* állna. Ez egy bizonyos fokú szocializmust jelentene. De a szeretet nem uralkodó hajtóerő az emberek között, és ebből következik, hogy egy ilyen terv most nem működhet. Önzés az uralkodó elv, nem csak a többségben, hanem majdnem az egész kereszténységben; ez meg is hozza a keserű gyümölcsét és most gyorsan beérik a **Jelenések** könyvében (14: 19, 20) *említett*, nagy szüretre.

Semmi más, csak (1) a világ **tömeges** megtérése, vagy (2) egy emberfeletti erő közbelépése, tudná átirányítani a világ folyását az önzés csatornájából a szeretet csatornájába. Egy ilyen megtérést a leginkább derűlátó sem álmodhat; mert míg a névleges kereszténységnek a föld milliárdjai közül egy viszonylag keveset sikerült külsőleg megtéríteni, addig

valódi megtérés – a világ önző szellemétől, a Krisztus szerető, nemeslelkű szelleméhez – csak nagyon kis számban történt. Emiatt erről a reményről le lehet mondani. Egyetlen remény, a természetfölötti hatalom közbelépése, és éppen ez az a változás, amit Isten megígért a Krisztus Millenniumi Királysága alatt és általa. Isten előre látta, hogy ezer esztendő szükséges az önzés száműzéséhez, és a szeretet teljes uralmának helyreállításához azok között, akik ezt akarják; emiatt gondoskodott Ő egy ilyen „helyreállítási időről” (Csel. 3: 21 – *KNV.*). Azonban időközben az a kevés *kivétel*, aki valóban értékeli és vágyódik a szeretet hatalma után, általában látja, hogy lehetetlen földi eszközökkel biztosítani ezt; mert a gazdagok nem hajlandók jószántukból feladni nyereségeiket és a tömegek sem fognak előállítani maguknak elegendőt, ha csak nem ösztönzi *őket* a szükség, vagy a kapzsiság, annyira belegyökerezett egyesekbe az önző kényelmesség, és másokba az önző, pazarló fényűzés, meg a könnyelműség.

**MIÉRT NEM FOLYTATÓDHAT A MOST KELETKEZETT,
KEDVEZŐ ÁLLAPOT?**

Azt lehetne állítani, hogy a gazdagok és a szegények hatezer éve együtt élnek és már nem adódik nagyobb vészhelyzet, mint a múltban, nem fenyeget már az a veszély, hogy a gazdagok kizsákmányolják a szegényeket, és hogy hagyják éhen veszni őket, és attól sem kell már tartani, hogy a szegények anarchia által tönkreteszik a gazdagokat. Viszont ez egy tévedés; mindkét oldalról nagyobb a veszély, mint valaha.

A tömegek állapota nagymértékben megváltozott a rabszolgaság napjaitól, nem csak az anyagi, hanem a szellemi körülmények is; most, miután megízlelték a civilizációt és az oktatást, évszázadoknak kellene eltelni ahhoz, hogy fokozatos elnyomással újra alá vessék őket a dolgok régi rendjének, melyben a földbirtokos nemességnek alárendeltjei voltak. Nem lehet egy évszázad alatt ezt megtenni – hamarabb

meghalnak! Egy ilyen irányzat felőli, legkisebb gyanú is a gyermekeik jövőjére való tekintettel forradalomba vezetné őket; és éppen ez a félelem sarkallja a szegényeket arra, hogy erőteljesebben tiltakozzanak, mint valaha is megkísérelték.

Viszont azt lehetne kérdezni, hogy miért kellene foglalkoztasson bennünket egy ilyen irányzat? Miért nem feltételezünk egy folytonosságot, sőt az utóbbi évszázad és különösen az utóbbi ötven év általános jólétének növekedését?

Mi nem feltételezhetünk ilyent, mert az észrevétel és a megfontolás azt mutatja, hogy egy ilyen elvárás ésszerűtlen lenne, valójában számos okból kifolyólag lehetetlen. A jelen évszázad jóléte – az isteni felügyelet alatt, Dániel 12: 4 – egyenes következménye a világ értelmi **ébredésének**, a nyomtatás, a gőz, a villamosság és az alkalmazott mechanika segítségével. Az ébredés egyre több személy részéről egy szükségletek és kényelem iránti megnövekedett igényt hozott magával. Az igények hirtelen növekedése felülmúlta a termelést; és ennél fogva a keresetek általában javultak. Amint a készlet a hazai piac keresletét kielégítette, majd meghaladta, más, régen szunnyadó nemzetek ugyancsak ébredtek és igényelték a *többletet*. Egy ideig minden osztály hasznot húzott ebből és minden civilizált nemzet rohamosan sokkal gazdagabbá vált és életük sokkal kényelmesebb lett, mint valaha; mert a gépipar öntőmunkásokat, gépészeket és ácsokat igényel és ezek famunkásokat, téglagyárosokat, kohóépítőket és kemencekezelőket igényeltek. Amikor, viszont a gépek elkészültek, azok nagy része szemet igényelt és ez megnövelte az igényt a szénbányászok, mérnökök és fűtők iránt. A gőzhajókra és a vasutakra világszerte szükség volt és az emberek ezreit haladék nélkül alkalmazták az építkezésekben, hogy ezeket megépítsék, felszereljék és működtessék. Hirtelen tömeges munkaerőre volt szükség és a munkabérek az igényelt szakképzettséggel arányosan emelkedtek. Ahogy ez a közvetlenül alkalmazottak javára szolgált, akképpen,

közvetve másoknak is hasznot jelentett; mivel azáltal, hogy az embereket jobban fizették, jobb ételeket ettek, jobb ruhákat viseltek, jobb és sokkal kényelmesebben bútorozott házakban éltek. A farmer nem csak többet kellett fizessen a munkára, hanem arányosan többet kapott vissza azért, amit eladott és így volt az ipar minden ágazatában. Tehát a tímároknak és cipészeknek, a kötöttáru készítőknak, az órásoknak, ékszerészeknek, stb. hasznot hozott, mert minél jobban fizették a tömegeket, annál többet költhettek a szükségletekre és a kényelemre. Az, aki egykor mezítláb járt, cipőt vett; aki egykor harisnya nélkül járt, szükségesnek kezdte találni a harisnyát; és így az ipar minden ágazata felvirágzott. Mindezek az igények hirtelen jöttek, és egy általános és gyors fejlődés elkerülhetetlen volt.

Az igény serkentette a feltalálásokat, és egymásután szorgalmazta a munkát megtakarító megoldásokat a gyárakban, az otthonokban és a gazdaságokban, mindenfelé; míg most bárkinek is nehéz lenne fenntartani egy szegényesen felszerelt, modern eszközöktől függetlenített életet. Mindezek, a kereskedelemmel együtt, melyet a hasonlóan, de később ébredező nemzetekkel folytatnak, a munkásosztály boldogulása **felé vezetnek**, amíg a kereszténység kereskedőit és gyárosait mesésen gazdagokká teszi.

De most a bőség zsákutcája végéhez **közeledünk**. A világ készletei már minden irányban meghaladják a világ igényeit, jobban mondva, meghaladja a **pénzügyi kereteit**, az hogy kielégítse vágyait. Kína, India és Japán miután kitűnő fogyasztói voltak az Európa és Egyesült Államok ipara *termelésének*, most általában a saját munkaerejüket használják (napi 6-12 centes bérért) lemásolva azt, amit már beszereztek; és emiatt ezután arányosan egyre kevesebbet igényelnek. Dél-Amerika országait hamarabb beletaszították *ebbe*, mint ahogy az intelligenciájuk megengedte volna és emiatt némelyek csődbe mentek, fizetéseképtelenné váltak, és most takarékoskodniuk kell, míg jobb anyagi helyzetbe kerülnek.

Így hát nyilvánvaló, hogy egy válság közeledik; – válság, mely korábban tetőződött volna Európában, ha nem lett volna ez a példátlan bőség ebben a Nagy Köztársaságban a védővámtarifa alatt, mely az európai tőke millióit vonzotta ide befektetések formájában, valamint az európai lakosságot is ide vonzotta, hogy részesedjenek a bőség előnyeiből, amely, mellesleg szólva, óriási társaságokat, meg trösztöket hozott létre, melyek most a közjólétet fenyegetik.

Az általános jólét és magasabb munkabérek elérkeztek Európába is. Nem csak könnyebbedett az európai munkások élete, hanem a háborúk is könnyítettek a kenyérharc által okozott nyomáson azáltal, hogy millió férfit gyilkoltak meg élete virágjában, valamint az anyagi javak pusztulása, meg a termelés általános megszakítása miatt. Az elmúlt huszonöt év folyamán az állandó hadseregek folyamatos növekedése által az európai munkásosztályból további több millió besorozott férfi hiányzik, akik másként a kenyérharcban részt vettek volna, emellett vegyük figyelembe azt az óriási számú szakmunkást, akik fegyvert, hadifelszerelést és hadihajókat készítenek.

Ha mégis mindezen feltételek mellett, melyek annyira kedveznek a fellendülésnek és a jól fizetett munkakeresletnek, most azt a helyzetet találjuk, hogy elértük a tetőpontot és a keresetek most inkább csökkennek, indokolt kijelentenünk, úgy emberi szempontból, mint az isteni kinyilatkoztatás szempontjából, hogy egy válság közeledik – e világ történelmének a válsága.

Érdemes megjegyezni azt is, hogy míg a bérek példátlan magasságot értek el az utóbbi években, az alapszükségletek árának növekedése felülmúlja a bérek növekedését, így több, mint ellensúlyozó hatást gyakorol. Mi lesz ennek az eredménye? – és mennyit kell rá várjunk?

Az összeomlás rohamosan közeledik. Éppen úgy, mint egy tengerész, aki lassan vonszolja magát az árboc tetejére, hirtelen lezuhanhat, éppen úgy, mint ahogy egy gépezet nagy

alkatrészét fogaskerekék és felvonócsigák segítségével lassan felemelik, ha hirtelen megcsúszik a visszatartó erő, akkor sokkal rosszabb, zúzó és romboló erővel esik vissza, mintha soha sem lett volna felemelve; hasonlóképpen az emberiség is, minden előző szint fölé emelkedve a feltalálások és fejlesztések fogaskerekerei, és emelőkarjai által és az általános oktatás, meg felvilágosítás támasztóékei, meg emelő és feszítő csigasorai által, így egy olyan helyet ér el, melyről (az önzés miatt) nem tudják tovább emelni – és ahol valami felmondja a szolgálatot. Megragadják és megtámasztják egy pillanatig (egy pár évig) egy alacsonyabb szinten, mielőtt a fogaskerekék és az emelők, melyek nem vihetik tovább, eltörnek a túlfeszítés alatt és végtelen nagy pusztulás következik be.

Amikor először bevezették a munkagépeket, az emberi munkaerő és szakismeret versenyben, félelmetes eredmények mutatkoztak; de az ellentétes hatóerők, amit már említettünk (az általános ébredés a kereszténységen belül és kívül, a gépipar, háborúk és hadseregek, stb.) a jelen ideig több mint semlegesítette a természetes folyamatot annyira, hogy sokan arra a következtetésre jutottak, hogy ez az ügy ellentmond a józan észnek, és a munkát-megtakarító gépek nem állnak harcban az emberi munkaerővel. De nem így van: a világ még a kereslet–kínálat törvénye alatt működik, és ennek a törvénynek működése biztos, és minden gondolkodó elme számára világos lehet. Az emberi munkaerő és szakértelem iránti igény csak ideiglenesen növekedett, azalatt az idő alatt, míg a munkát átvevő gépek sokkal bőségebb készletét előállítják; ha a tetőpontot eléri, akkor az ellenhatás csakis hirtelen történhet, összezúzva azokat, akikre az elmozdított teher zuhan.

Feltéve, hogy a civilizáció **ötszörösre** növelte a világ **igényét** az ötven évvel ezelőttihez képest (bizonyára ez egy nagyon nagyvonalú becslés), mit mondhatunk a készletekről? Mindenki egyetért azzal, hogy a feltalálások és a gépesítés az

ötven évvel ezelőttihez viszonyítva **TÍZSZERES**nél nagyobb mértékben növelte meg a **készleteket**. Egy értelmileg vak ember is látja, hogy rögtön, amint elegendő gépet készítettek ahhoz, hogy ellássák az igényeket, azután egy verseny fog kialakulni az ember és a gép között, mert nem lesz mindenki számára elegendő munka, még ha nem is lesz több gyarapodás akár az emberek, akár a gépek között. Viszont nagyobb verseny fog kialakulni; a világ népessége rohamosan növekszik, a szakértelem által vezérelt gépesítés naponta több, és jobb gépet termel. Ki nem látja a jelenlegi, önző rendszer mellett, hogy rögtön, amint a készletek meghaladják a keresletet (mihelyt túltermelés áll be) a gép és az ember közötti verseny rövid lesz és az emberek számára nagyon kedvezőtlen. A gépek általában vas, acél és fa rabszolgák, melynek gőz, vagy elektromos áram adja az életet. Nem csak több, hanem jobb munkát tudnak végezni, mint az ember. Nincs művelni való értelmük, nincsenek leküzdeni való, ferde hajlamaik, nincsenek feleségeik és családjaik, akikre gondot kelljen viseljenek, nem nagyravágyók, ők nem alakítanak szakszervezeteket, és nem küldenek tárgyalás végett küldöttségeket a vállalat igazgatóságához, és nem is sztrájkolnak; hajlandók panasz, vagy többletfizetés nélkül munkaidőn felül dolgozni. Tehát, mint rabszolgák előnyösebbek, mint akár a néger, vagy fehér rabszolgák, emiatt az emberi munkaerőt és szakértelmet a lehető legnagyobb mértékben nélkülözni fogják; és azok, akik gép-rabszolgákkal rendelkeznek örvendenek annak, hogy a jelenlegi törvények alatt az embertársaik szabadok és függetlenek, mert ezáltal fel vannak mentve a felelőség alól, és a rabszolgasorban lévők iránt elengedhetetlen gondoskodás alól.

A világ munkásai nem vakok. Ők látják, még ha homályosan is, hogy hova vezet a jelenlegi, önző rendszer, amelynek, el kell ismerniük, ők maguk is tápot adtak, és amelyben ők, másokhoz hasonlóan, még működnek. Ők még

nem látják tisztán ennek elkerülhetetlenségét, sem a százalmas szolgasorsot amelyre, hacsak el nem hárítják, biztosan és gyorsan eljuttatja őket. Viszont ők látják, hogy minden esztendővel szorosabbá válik az egymás közötti verseny arra, hogy szolgálai lehessenek a gép-rabszolgáknak (mint gépészek, mérnökök, fűtők, stb.).

**A GÉPESÍTÉS A NAGY „TŰZ” ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK EGYIK ELEME
AZ ELMÚLT NÉHÁNY ÉV CSUPÁN EGY ÍZELÍTŐJE VOLT ANNAK,
AMINEK JÖNNIE KELL**

Idézőnk egy pár olyan ember véleményéből, akik ébredeznek és felfogják azt a lehetőséget, ami a jövőben megtörténhet.

Egy ismeretlen író a következőket mondja:

„Az ókori görög városok demokráciáinak ragyogása, mely fényes pontokként sziporkázik az őket körülfogó barbárság sötét hátterén, ihletforrása volt a különböző kormányformák jelenkori szószólóinak az egymás közötti vitákban. A népi hatalom ellenzői fenntartották, hogy az ókori városokban egyáltalán nem igazi demokrácia volt, hanem arisztokrácia, mivel rabszolga-munkára támaszkodott és csak ez biztosította a szabad polgároknak azt az elfoglaltság nélküli életformát, ami által magukat a politikára adhatták. Kell legyen a társadalomnak egy salakja – e gondolkodók szerint –, mely a közösség szennyes munkáját elvégzi, és egy olyan alkotmány, mely megengedi a közönséges munkásnak, hogy része legyen a kormányzásban, nem lehet maradandó.

Ezt az elfogadható érvelést leleményesen cáfolta meg Charles H. Loring úr elnöki beszédében az Amerikai Gépészmérnökök Társasága előtt 1892-ben, amikor ő elismerte, hogy a modern civilizáció rendelkezik az ókori rabszolgatartásnak minden előnyével, kivéve a kegyetlen bánásmódot. ‘Az ókori civilizációnak szégyenfoltja – mondta ő – az emberiség teljes hiánya. Méltányosságnak, jóindulatnak és könyörületességnek kevés hatalma volt, az erő, a megfélemlítés és a kegyetlenség kiszorította azokat. Semmi jobbat nem várhatunk, egy olyan szervezetettől, mely a legrosszabb rabszolgatartó rendszeren

alapul, mely valaha is megbotránkoztatta az ember érzékenységet. Míg az emberi rabszolgaság volt a civilizáció eredete és az tartotta fenn, az utóbbi brutálisabb lesz, mert a vízfolyás nem emelkedhet magasabbra a forrásánál. Egy ilyen civilizáció, egy gyors tetőzés után feltétlenül hanyatlásnak indul, és a történelem, habár homályosan, de mutatja, hogy egy épp olyan sötét barbárságba fulladt, mint amilyenből eredt.

A modern civilizációnak is egy robotoló rabszolga az alapja, de ez teljesen más, mint az ókori előde. Ő idegek nélküli és nem ismer fáradtságot. Munkájában nincs megszakítás és kis terjedelemben többet teljesít, mint sok emberi rabszolga. Ő nem csak mérhetetlenül erősebb, hanem mérhetetlenül olcsóbb is, mint ők. Ő véget nem érően és bármin dolgozik; a legfinomabb dolgoktól a legdurvábbakig egyenlőképpen használható. Oly bőségesen termel mindent, hogy az ember, a rabszolgai gürcölése nagy részétől tehermentesítve, most fogja fel először azt a minőségét, hogy ő a teremtés ura. A mi civilizációnk technikájának és tudományának minden nagy terméke, a gyors és olcsó, szárazföldi és vízi szállítás használata, a nyomtatás, a béke és a háború eszközei, mindenféle tudásnak megszerzése, ezek létrejöttének és mindenki számára való birtoklás lehetőségét az engedelmes rabszolga munkája nyitotta meg, amit mi gőz-energiának nevezünk.'

Szóról szóra igaz az, hogy a korszerű gépezet egy olyan rabszolga, mely százszorta termelékenyebb erővel rendelkezik, mint az ókori emberi rabszolgák, és ebből kifolyólag most egy olyan, civilizációhoz *szükséges* anyagi alappal rendelkezünk, melyben a teljes lakosság egy lekötöttség nélküli, Athén szabad polgáraihoz hasonló osztályt alkot, mely valójában nem azért szabad, hogy idejét nemtörődöm élvhajhászatra költse, hanem a legnehezebb fáradtságos munka alól felszabadulva, nem több fizikai munkával, mint amennyi a jó egészséggel összefügg, az értelem művelésével, és ésszerű szórakozásokkal önmagukat kényelemben fenntarthassák. Becslések szerint csupán Nagy-Britanniában a gőz 156.000.000 ember munkáját végzi, mely

az egész ókori civilizált világnak – szabad embereket és rabszolgákat együttvéve – legalább ötszöröse. Az Egyesült Államokban a gőz 230.000.000 ember munkáját végzi, mely most a föld majdnem teljes lakosságát jelenti; és a vízesést is hasznosítottuk a villany motorok hajtására, oly ütemben, amely messze maga mögött hagyja ezt az adatot is.

De sajnos, míg egy világszerte elterjedt, értelem és kényelem civilizációjához szükséges anyagi alappal rendelkezünk, még nem tanultuk meg, hogy miként éljünk e lehetőséggel. Kiművelődtünk, de még rendelkezünk olyan polgárokkal, akik úgy érzik szerencsésnek magukat, ha ébrenlétüket kimerítő munkával töltik – polgárok, akik a mi politikai elméletünk szerint, minden más emberrel egyenlők a kormány-politika meghatározásának lehetőségében, de akiknek nincs lehetőségük arra, hogy elsajátítsanak eszméket bármilyen területen a következő étkezésük kilátásán túl.

A természettudomány adta az eszközöket a legnagyobb, legnagyyszerűbb, legboldogabb, legmaradandóbb civilizáció építéséhez, amilyenről valaha is a történelemnek tudomása volt. A társadalom-tudományra maradt az, hogy megtanítsa bennünket, miként használjuk ezeket a lehetőségeket. Minden kísérlet értékes, akár sikeres, akár nem. A vegytanban minden felfedezés ezernyi sikertelen kísérlettel jár. Ha Kaveah és Altruria megbuktak, mégis köszönettel tartozunk tervezőiknek, mert segítettek felismerni a haladás mentén lévő zátonyokat.”

A szénipar újsága, **The Black Diamond**, így ír:

„Csak egy pillantást kell vessünk a szállítás és a távközlés gyorsaságára ahhoz, hogy értékeljük azt a tényt, hogy valóban egy olyan helyzetet fejlesztett ki, melynek segítsége nélkül nehéz elképzelni, hogy miként lehetne most vezetni a modern üzleti világot. Egy tény a **gépesített bányászatban**, amely egyúttal egy nagy jelentőségű kérdés is, hogy a mechanikára lehet számítani, hogy kitartó munkát végez. A sztrájkok kilátása nagymértékben csökkent, és egy figyelemre méltó tény, hogy *ha* most bárhol előáll egy sztrájk, azt gyakran a gép hatalmának új

térhódítása követi. A mechanikus módszerek minden oldalon elterjedt alkalmazása fokozatosan egyre több foglalkozásban oldja meg a bajokat kiegyenlítési alapon, mely egy olyan pont felé tart, ahol a sztrájk majdnem lehetetlenné válik.

A villamosság még gyermekcipőben jár, de ahol egyszer teret hódít, ott állandónak mutatkozik, és a fekete gyémánt után turkálók hamarosan azzal a könyörtelen ténnyel kell számoljanak, hogy ahol nem szorította ki őket az európai, olcsó munkaerő, ott egy sokkal legyőzhetetlenebb ellenséggel kell szembenézzenek, mert néhány év múlva, több ezer bányász helyett egy pár száz azonos mennyiségű munkát végezhet el az elektromos bányászati gépek segítségével.”

Az **Olyphant Gazette** a következőket közli:

„A tudomány csodálatos, ugrásszerű fejlődése és a lelemény eme korszakának számtalan készüléke sok iparágból gyorsan kiszorítja a kézimunkát; a munkások ezrei, akik egy pár éve jövedelmező állásokat találtak, hiába keresnek valami tennivalót. Ahol valaha több száz embert alkalmaztak egy üzemben, vagy gyárban, most egy tucat munkás nagyobb mértékű munkát végez a mechanikus szerkezetek segítségével. A linotype sorszedőgép több ezer nyomdászt tett munkanélkülivé és így van ez mindenütt a különböző cégeknél, a gépek végzik a munkát sokkal eredményesebben, kevesebb költséggel és sokkal kielégítőbben, mint a kézi munkák.

A kilátás alapján egy pár éven belül az antracit szén bányászatát főleg elektromos gépekkel oldják meg; az ember és az öszvér csak kiegészítik az elektromos eszközöket a munkát végző hajtóerő kifejtésében.”

Egy másik újságíró a következő tényeket jegyezte fel: –

„Egy munkás és két inas azt a munkát végzik, ami csupán egy pár éve 1100 fonómunkást igényelt.

Most egy ember a nagyapjának idejéhez képest ötven szövőmunkás munkáját végzi.

Minden gép, mely karton anyagra mintát nyomtat, tizenötezer munkást foszt meg állásától.

Egy ember által kezelt gép ugyanannyi patkót gyárt, mint amennyit 500 ember készített azonos idő alatt.

A rönkfeldolgozó fűrésztelep 500 munkásából 499 vesztette el állását a korszerű gépezet beállítása után.

Egy szegkészítő gép 1100 ember munkáját helyettesíti.

A papírgyártás kétkezi munkájának 95 %-át helyettesítették gépi munkával.

Egy ember most annyi kerámiát termel, mint a gépek alkalmazása előtt ezer ember ugyanannyi idő alatt.

A hajók be- és kirakására használt gépek segítségével egy ember kétezer ember munkáját tudja elvégezni.

Egy jártas óraműves évente 250 és 300 közötti mennyiségben állít elő órákat *olyan* gépek segítségével, melyekkel a hajdani kétkezi munka 85 %-át helyettesítették.”

A **Pittsburg Post** a nyersvas feldolgozásában *használt* kemencék tökéletesítése által, két évtized alatt elért fejlődésről a következőket jegyezte föl:

„Húsz évvel ezelőtt, 1876-ban, az Egyesült Államok olvasztott nyersvas termelése 2.093.236 tonna volt. 1895-ben az Allegheny közigazgatási kerület nyersvas termelése 2.054.585 tonna lett. 1885-ben az ország össztermelése 4.144.000 tonna volt, míg 1895-ben 9.446.000 tonnával vezetett világ viszonylatban.”

A kanadaiak hasonló állapotokat és azonos hatásokat jegyeztek fel. A **Montreal Times** a következőket írta:

„A jelen idők legjobb gépeivel egy ember 250 embernek gyapot anyagot tud készíteni; egy ember 300 embernek gyapjúárut készíthet; egy ember 1000 embernek lábbeliket készíthet; egy ember 200 embernek kenyeret készíthet. Mégis ezrek nem juthatnak gyapot- és gyapjúárukhoz, lábbelikhez, vagy kenyérhez. Ennek az állapotnak valami oka kell legyen. Szégyenteljes anarchiában leledzünk. Valami orvoslási lehetőség kell legyen erre. Mi a megoldás?”

A **Topeka State Journal** közli:

„Egy osztrák közgazdász és államférfi, Hertzka professzor, kiszámította, hogy mindössze 615.000 munkás az ipar különböző ágazatában a 22.000.000 osztrák minden szükségletét ellátja a korszerű eljárásokkal és gépekkel a szokásos munkaidőt ledolgozva. Ahhoz, hogy a fényűzést is kielégítsék csak 315.000 munkással többet kell foglalkoztassanak. Ő azt is kiszámította, hogy Ausztria dolgozó lakossága, beleértve a nőket is, 16-tól 50 éves korig, kerekítve 5.000.000 lélek. További számításai arra az állításra vezették őt, hogy ha ezt a teljes létszámot alkalmaznák, akkor a gépek segítségével elláthatná a teljes lakosság szükségleteit és fényűzési igényeit évi 37 nap munkával, a jelenleg szokásos, napi, ledolgozott óraszám mellett. Vagy évi 300 napon át csak 80 percet kellene dolgozzanak naponta.

Ha helyesek a Hertzka professzor Ausztriára vonatkozó adatai, akkor azok kis változtatással bármely más országra is érvényesek, beleértve az Egyesült Államokat is. Ott van *például* a gőz arató Kaliforniában, mely naponta 36 hektárt arat le és kötöz kévébe három ember felügyelete mellett. A gőzgép többszörös ekesorral felszerelve napi 40 hektár területet szánthat fel. Egy brooklyni pék 350 embert foglalkoztat és 70.000 kenyeret állít elő naponta, azaz alkalmazottanként 200 kenyeret. Mialatt egy ember kézzel öt pár cipőt készít, addig McKay géppel 300 párat készíthet. A mezőgazdasági felszereléseket termelő gyárban 500 ember most 2500 munkáját végzi.

1897 előtt, 17 ügyes munkás hetente 500 tucát seprűt készített. Most, annyi idő alatt 9 ember 1200 tucatot állíthat elő. Egy ember napi 2500 két font súlyú bádoggal tud gyártani. Egy New-Yorki óragyár 1400 órát tud előállítani naponta, évente meg 511.000-et, vagyis percenként két-három órát. A szabóságban a villamosság segítségével 500 ruhadarabot tudnak kiszabni. A Carnegie acélművekben az elektromosság segít nyolc embernek abban, hogy 300 embernek való munkát végezzenek el. Egy inasfiú által ellátott, gyufát készítő gép naponta 10 millió szálat darabolhat. A legújabb szövőszék

felügyelet nélkül működhet az ebédszünetben és még másfél óráig a gyár bezárása után is, önműködően szöve az anyagot.

Íme, a kor, megoldásra váró problémája: hogyan kapcsoljuk össze erőnket és szükségleteinket ahhoz, hogy ne legyen energiapazarlás és ne legyen hiány. Tisztán látható, hogy e kérdés megfelelő megoldásával, nem lenne többé szükség kimerült, agyondolgoztatott emberre; nem lenne több nyomor, éhség, nélkülözés és nem lennének csavargók. Számtalan megoldást javasoltak, de mindeddig egyik sem tűnik alkalmazhatónak anélkül, hogy valakinek ne okozzon valós, vagy látszólagos igazságtalanságot. Az aki az embereket ebben az ügyben felvilágosítja, az emberiség, világ által valaha is ismert, legnagyobb hőse, vagy legnagyobb jótevője lesz.”

A NŐI MUNKAERŐ, MINT A VERSENY EGYIK TÉNYEZŐJE

A versenynek még egy másik tényezője a női munkaerő, amit szintén számításba kell venni. 1880-ban az Egyesült Államok népszámlálási jelentése szerint 2.477.157 nő volt kereső foglalkozásban. 1890-ben a hivatalos statisztika azt mutatja, hogy számuk 3.914.711-re emelkedett, ami több, mint ötven százalékos növekedés. A női munkavállalás a könyvelési, írnoki és gyorsírói állásban mutat különösen nagy növekedést. Az 1880-as statisztika szerint 11.756 nő *volt e területeken* alkalmazva, *míg* az 1890-es alapján *már* 168.374-en. Méltán állíthatjuk, hogy jelenleg (1912-ben) az alkalmazott nők teljes száma tíz millió felett van. Most ők is kiszorulnak a gépesítés által. Például egy pittsburghi kávépörkölő 56 nőt bocsátott el, mert két, újabban feltalált kávécsomagoló gépet szerelt be, melyet négy nő kezel.

A verseny naponta növekszik és minden értékes találmány csak szaporítja a nehézséget. A férfiak és asszonyok valóban mentesülnek a sok robotolás alól, de kik tartják el őket és családjaikat, míg ők tétlenül ülnek?

A MUNKÁSOK ÉSSZERŰ ÉS ÉSSZERŰTLEN SZEMLÉLETEI, ÉS MÓDSZEREI

Be kell valljuk, hogy a jelek szerint egyre nagyobb munkanélküli sereg egyre jobban tolong a munkáért, következésképpen, egyre alacsonyabb bérekért. Ennek elhárítására szakszervezetek alakultak, melyek bizonyára segítenek valamit abban, hogy megőrizték a méltóságot, a keresetet, az emberséget, és hogy sokakat megőrizzenek a monopólium *mindent* kisajtoló hatalmától. De ezeknek a jó mellett rossz hatásuk is van. Az embereket arra készítették, hogy önmagukban és a szakszervezeteikben bízzanak és onnan várjanak tanácsot, meg segítséget kényszerhelyzetükben, ahelyett, hogy Istenre tekintsenek, és hogy igyekezzenek megtudni az Ő Igéjéből az Ő útjait, hogy azon járjanak és hogy ne botorkáljanak. Ha ők az utóbbi utat követték volna, az Úr a „józan ész szellemét” adta volna nekik, mint gyermekeinek és tanácsaival vezette volna őket. De nem ez lett az eredmény, hanem inkább az ellenkezője – Isten iránti hitetlenség, emberek iránti bizalmatlanság, általános elégedetlenség és nyugtalan, ingerült önzés, melyek felerősödtek. A szakszervezetek táplálták az önző függetlenség, meg a kérkedés légkörét és sokkal önkényesebbé tette a munkásokat, elveszítették a munkaadók közötti, jószívű, és segítőkész emberek rokonszenvét, akik hamarosan arra a következtetésre jutottak, hogy haszontalan a békéltető eljárást próbálni a szakszervezetekkel és hogy a munkások meg kell tanulják a keserű tapasztalatok által, hogy kevésbé önkényesek legyenek.

A munkásmozgalom elmélete helyes, amikor azt követeli, hogy a Millenniumi reggel hajnalodásával járó áldásokat, és találmányokat az egész emberiség javára alkalmazzák, és nem csak a gazdagok javára, akik kapzsiságuk, kifinomult ítélőkéességük, előrelátásuk és kedvező társadalmi helyzetük által biztosították maguknak és gyermekeiknek a gépek és földek feletti tulajdont és a többletvagyon, amit ezek naponta folyósítanak számukra. Ők azt gondolják, hogy ezek a szerencsés *egyének* nem kellene önzően elvegyék mindazt, amit megszerezhetnek, hanem bőkezűen meg kellene osszák

velük minden hasznukat; – nem úgy mint **ajándékot**, hanem mint **jogost**; – nem **az önző versengés törvénye** szerint, hanem **a felebarát szeretetének isteni törvénye** szerint. Igényüket Jézus Urunk tanításaival támasztják alá, és gyakran idézik az Ő elveit.

Viszont úgy tűnik, elfelejtik, hogy a szerencsésebbektől azt kérik, hogy éljenek a szeretet törvénye szerint a kevésbé szerencsések érdekében, akik még az önzés törvénye szerint óhajtanak élni. Ésszerű azt kérni másoktól, amit maguk nem hajlandóak megadni másoknak? És bármennyire kíváncsú és ajánlatos legyen is ez a kérdés, bölcs lenne-e elvárni? Bizonyára nem. Azok az emberek, akik a lehangosabban követelik, hogy a náluk szerencsésebbek osszák meg velük jólétüket, éppen azok, akik nem hajlandóak arra, hogy megosszák saját jólétüket a náluk kevésbé szerencsésekkel.

Egy másik eredménye az önzés törvényének az emberi viszonyokban az, hogy a viszonylag kevés, jó gondolkodású ember többsége el van merülve a napjaink nagy üzleti vállalkozásaiban, trösztökben, stb., míg a szakszervezeteknek tanácsosai gyakran közepes, vagy szegényes ítélőképességűek. Az sem valószínű, hogy amikor felajánlják a jó, és megfontolt tanácsokat, azok elfogadásra találnak. A munkások megszokták azt, hogy gyanakvók legyenek és sokan közülük azt feltételezik, hogy akik okos tanácsokat adnak, azok kémek és ügynökök, akik a munkaadók pártjával rokonszenveznek. A **többség** oktalan és csak alárendeltje a ravaszoknak, akik cinkosként elősegítik a még tudatlanabbak szeszélyeit avégből, hogy busásan megfizetett vezéreik legyenek.

Akár tudatlanságból, akár ítélőképesség hiányából, az elfogadott és követett tanácsoknak több, mint fele rossznak, oktalannak és előnytelennek bizonyult azok számára, akiknek előnyére *kellett volna válni*. Kétségtelenül, a bajok nagy része abban rejlik, hogy emberi erőre támaszkodtak, ami létszámtöbbségükből és bátorságukból áll, mellőzik a felülről

jövő bölcsességet, mely „először is tiszta, azután békeszerető, méltányos, engedelmes, irgalmassággal és jó gyümölcsökkel teljes, nem részrehajló és nem képmutató”. Következőleg, ők nem rendelkeznek a „józan ész szellemével (beállítottságával)”, hogy az vezethesse őket. – 2. Tim. 1: 7.

Ők azt képzelik, hogy a szakszervezetekkel és bojkottokkal, stb. sikerül megőrizni bizonyos ágazatok munkabérét másfajta munkák bérének kétszeresén, vagy háromszorosán. Nem veszik észre, hogy az új, gépesített viszonyok között nem úgy van, mint ezelőtt, hogy éveket igényelt, míg elsajátítottak egy szakmát, hogy az általános iskolákkal, az általános oktatással, és a sajtóval ezek gyorsan megtanulhatják azt, amit csak kevesen értettek ezelőtt; és hogy a munka túlkínálata, mely leveri a béreket egy foglalkozásban, sokkal több embert fog átirányítani más ágazatokban lévő, könnyebb és jövedelmezőbb foglalkozás utáni versenyre; és végül is a létszámnak eme nyomása legyőzhetetlenné válik. Az emberek nem vonulnak vissza éhezni, azt szemlélve, ahogy családjaik éhen vesznek, inkább elfogadják az egy-két dolláros napi bért, egy olyan munkáért, amit most másnak három, vagy négy dollárral fizetnek.

Amíg a feltételek **kedvezőek** – a munka kínálata kevesebb, mint a kereslete, vagy az árú kereslete nagyobb, mint a készlet – a szakszervezetek megtehetik, és meg is teszik, hogy jelentősen jól szolgálják tagjaik érdekeit, fenntartva a jó béreket, a kedvező munkaidőt, és az egészséges munkafeltételeket. De ebben az ügyben tévedés lenne a múlt alapján a jövőre következtetni, és a szakszervezetekre bízni a kereslet–kínálat törvényének ellensúlyozását. *Inkább* tekintsen a munkásság az egyetlen reményre, az Úrra, és ne támaszkodjon a hús – vér karjára.

A KERESLET - KÍNÁLAT MINDENKI FELETT KÉRLELHETETLEN TÖRVÉNYE

Az üzlet jelenlegi alapja, kicsiknél és nagyoknál, szegényeknek és gazdagoknak, amint láttuk, szeretetlen,

romboló és önző. A gyártott javakat olyan magas áron adják el, amilyent a gyártó és a kereskedő ki tud szedni belőle; ezeket a vásárlók oly alacsony áron vennék meg, amilyenen csak megszerezhetnék. A valós érték kérdése ritkán tevődik fel, kivéve az önzés oldaláról. A gabonát és egyéb mezőgazdasági termékeket a gazdálkodó olyan magas áron akarja eladni, amilyent csak nyerhet belőle és a fogyasztó oly alacsony áron akarja megvenni, amilyenen csak beszerezheti. A munkát és szaktudást a birtoklók ugyancsak oly magas áron szolgáltatnák, amilyenen csak lehet; és oly alacsony áron vennék meg szükségleteiket a gazdák, kereskedők és gyáriparosok, amilyenen csak éppen tudnák.

A „kereslet–kínálat törvényének” működése korlátlan: senki sem tudja megváltoztatni, senki sem tudja figyelmen kívül hagyni ez alatt a társadalmi berendezés alatt élve. Tegyük fel, például, hogy a gazda így szólna: „Dacolni fogok evvel a világot igazgató törvénnyel. A búzának hatvan cent a vékája, de egy dollár kellene legyen a munkám, és a bér munkásaim megfelelő jutalmazására, és ezt fogom igényelni: Nem adom el búzám vékáját egy dollár alatt.” Az eredmény az lesz, hogy a búzája megromlik, a családjának még a ruhára sem telik, bér munkásai elesnek a bérüktől az ő szeszélye miatt, és a hitelezője türelmetlenné válik, mivel elmulaszt eleget tenni kötelezettségeinek és eladja birtokát, búzáját és mindenét a tartozásáért.

Vagy tekintsük az ügyet más szempontból. Tegyük fel, hogy a farmer ezt mondaná: „Én most havonta harminc dollárral fizetem a munkásaimat; de értesültem arról, hogy egy közeli kisvárosban azok a gépészek, akik nem végeznek nehezebb munkát és kevesebb órát is dolgoznak, havonta ötventől száz dollárig keresnek; elhatároztam, hogy ezentúl nyolcórás napi munkát állítok be és egész évben hatvan dollárt fizetek havonta.” Mi lesz az eredménye a kereslet és kínálat törvényével szembeni, efféle dacolásnak? Ő valószínű hamarosan arra ébred, hogy eladósodott. Igaz, hogy ha az

Egyesült Államok minden farmere ugyanilyen bért fizetne és ha mindenki tisztességes áron árulna, meg lehetne tenni ezt; de a betakarítás után a gabonátárolók telve lesznek búzával és Európa másutt fogja megvásárolni. És akkor mi történik? Nohát, a hírek távirat útján eljutnak Indiába, Oroszországba és Dél-Amerikába és az ottani búzatermelők eljuttatják búzáikat ide és meghiúsítják a Farmerek Érdekszövetségének határozatát és ellátják a szegényeket olcsó kenyérrel. Nyilvánvaló, hogy ha egy ilyen megoldást hatályba lehetne léptetni, nem tartana egy évnél többet.

A társadalmi rendnek ugyanez a törvénye – a kereslet-kínálat törvénye – egyaránt irányítja az emberi munka és szakma minden más termékét is, a körülményektől függően váltakozva.

E Nagy Köztársaságban a körülmények kedveztek a nagy keresletnek, a magas béreknek, és a jó nyereségeknek az európai verseny ellen hozott védővám rendszer miatt, és azon irányzat miatt, hogy az európai tőke befektetések formájában beáramlott az itteni, jobb nyereségért; az idegen munka, meg a szakmunka is ide jött az otthoninál jobb kereseti lehetőségek miatt. Ezek szintén a kereslet-kínálat törvénynek működése volt. A gépekbe és vasutakba, továbbá a népnek lakásokkal és egyéb életszükségleti cikkekkel való ellátására befektetett pénz milliók a jólét *szempontjából* ezt az országot évekre a világ egyik legfigyelemreméltóbb országává tették. Viszont ez a jólét tetőzött és most a lefele vezető lejtőn vagyunk. *Ezen* semmi sem állíthat meg, kivéve ha háború, vagy valami egyéb csapás nem sújtja a többi civilizált nemzetet, amely a világ kereskedelmi ügyletét egy időre a békében lévő nemzetekhez irányítja. A Kína és Japán közötti háború kissé enyhítette a nyomást, nem csupán a két szemben álló fél fegyver és lőszerkészlet vásárlása által, hanem hasonló módon a Kína által Japánnak fizetett hadisarc által is, amit a japánok különböző országokban, főleg Nagy Britanniában, épített hadihajókra költöttek. Mi több, felismerve azt, hogy Japán most egy „tengeri hatalom”, arra készítette az európai kormányokat és az

Egyesült Államok kormányát, hogy hadihajó készletüket növeljék. Semmi sem volt rövidebb, mint a munkásoknak nemrég megtartott, New-Yorki tömeggyűlése, amit az Egyesült Államok hajóhadára és a partvédelmére szánt, újabb kiadások elleni tiltakozás kifejezésre *szerveztek*. Ők kellene lássák, hogy az ilyen kiadások elősegítik azt, hogy a munkások megmaradhassanak az állásaikban. Akármennyire ellenezzük a háborút, de avval sem érthetünk egyet, hogy az emberek munkanélküliség miatt éhezzenek; és inkább kockáztassa a háború megnövekedett veszélyét. Hadd változzanak a világ adósságai kötvényekké. A kötvények éppen olyan jók lesznek a közelgő, nagy nyomorúság idején, mint az arany, vagy az ezüst. – Ezékiel 7: 19; Sofóniás 1: 18

Sokan láthatják, hogy az *üzleti* versengés veszélyt jelent: következőképpen a „Kínaiakat kizáró törvényjavaslat” törvénnyé vált, nem csak azért, hogy a kínaiak millióinak bevándorlását megakadályozza, hanem, hogy ki is utasíthassák ebből az országból mindazokat, akik nem veszik fel az állampolgárságot. Továbbá egy olyan törvényt fogadtak el, mely akadályozza az Európából származó bevándorlókat, megtiltva azon emigránsok letelepedését, akik nem tudnak valamilyen nyelven olvasni, stb. Sokan látják, hogy a kereslet–kínálat törvénye szerint a munkások hamarosan egy közös szintre jutnak világszerte, és azt akarják, hogy minél inkább és minél hosszabb távon meggátolják az Egyesült Államok munkásainak lezüllesztését akár az európai, akár az ázsiai szintre.

Mások meg törvény általi orvoslást keresnek – *szerintük* meg kell szavazni azt, hogy a gyárosok nagy munkabérekért fizessenek és termékeiket az önköltségi ár felett kis árréssel dobják piacra. Ők elfelejtik, hogy a Tőke, ha itt nem hoz nyereséget, máshova megy építkezni, alkalmazni és gyártani – olyan helyre, ahol a feltételek kedvezőek, ahol a munkabérek alacsonyabbak, vagy ahol az árak előnyösebbek.

Viszont a közvetlen jövőre való kilátás a jelen állapotok között még sötétebbnek mutatkozik, amikor nagyobb

összefüggésben nézzük a tárgyat. A kereslet–kínálat törvénye kormányozza a tőkéseket, és a munkásságot egyaránt. A tőkés éppen olyan éber a kifizetődő foglalkozás keresésében, mint a munkás. Ő ugyancsak rendszeresen kapja az értesüléseket, melyek világszerte ide-oda csábítják. Azonban a Tőke és a Munka ellenkező útírányt követnek és ellenkező feltételek vezérlik őket. A szakképzett Munka olyan helyeket keres, ahol a bérek a legmagasabbak; a Tőke, pedig olyan helyeket keres, ahol a bérek a legalacsonyabbak, hogy így nagyobb nyereséghez jusson.

A gépesítés kegyesen szolgálta a tőkést és még mindig hűségesen szolgálja; de amint a tőke növekszik és a gépek szaporodnak, a „túltermelés” bekövetkezik; ez azt jelenti, hogy több lesz a termék, mint amennyit nyereséggel eladhatnak, és következik a versengés, az alacsony árak és kisebb nyereség. Ez természetszerűleg az árak és a nyereségek megőrzése *érdekében* trösztöknek nevezett szerveződésekhez vezet; de kétséges, hogy ezeket hosszan fenn lehet tartani, kivéve a szabadalmazott árukkal, vagy árucikkkel kapcsolatban, melyeknek kínálata nagyon korlátozott, vagy támogatott törvénykezés által, amelyet előbb, vagy utóbb kiigazítanak.

IJESZTŐ KILÁTÁS A KÜLFÖLDI IPARI KONKURENCIA

Éppen ebben a helyzetben a vállalkozásnak és a tőkének új terület nyílt, de a munkaerőnek nem. Japán és Kína évszázados álmaikból a nyugati civilizációra ébredtek – a gőz, az elektromosság, a gépek és általában a korszerű találmányok értékelésére. Vegyük figyelembe azt, hogy Japán népessége körülbelül a Nagy Britannia népességével felel meg; és a Kína népessége ötször nagyobb, mint az Egyesült Államok népessége. Vegyük azt is figyelembe, hogy ezek a milliók nem primitívek, hanem általában a saját nyelvükön olvasni és írni tudó emberek, akik habár az európaiától eltérő, de annál sokkal régebbi civilizációval rendelkeznek, – hogy ők a porcelánárúnak és selyemszövetnek kulturált készítői

voltak, amikor Nagy Britanniát a barbár népek lakták. Azért nem kell meglepődnünk azon, ha megtudjuk, hogy a tőke befektetési lehetőséget keres Kínában és főleg Japánban – vasutakat épít, gépeket szállít oda, nagy ipari létesítményeket emel – hogy ekképpen ők értékesíthetik azon millióknak szaktudását, energiáját, takarékoságát, türelmét és engedelmességét, akik megszokták, a kemény munkát és az igénytelenséget.

A tőke nagy nyereséget lát egy olyan földön, ahol munkát szerezhet napi hattól tizenöt centig alkalmazottanként, és amit zúgolódás nélkül, köszönettel elfogadnak. Jelentős tőke jutott már Japánba és még több várja a Kínával való kereskedelmi megállapodásokat. Ki nem látja, hogy csupán egy pár évbe telik, hogy a teljes ipari világot versenyre hívják ki ezek az ember-milliók, akik készek és tanulékonyak? Ha a jelenlegi bérek Európában elégtelennek bizonyulnak, és ha az Egyesült Államokban fizetett, korábbi, tekintélyes bérek alapján, meg az itt üzött (európaihoz meg az ázsiaihoz képest is) szertelen elképzelések és szokások miatt, a jelen béreket „éhbérnek” tartjuk (habár még mindig kétszerese az európainak és nyolcszorosa az ázsiaiinak), akkor milyen szánalmas lesz a munkakörülmény szerte a civilizált világban a találmányok és munkát megtakarító gépek készítésének harminc évnél is hosszabb időszaka után; és amikor e világ munkaereje szoros versenybe kerül a távol-keleti, olcsó munkaerővel? Ez nem csak tizenöt centes napibért fog jelenteni, hanem ráadásul hat embert minden állásban, ugyanarra a nyomorúságos munkabérre. A sajtó beszámolt évekkel ezelőtt egy connecticuti pamutszövőde átköltöztetéséről Japánba; azóta tíz más gyár is átköltözött olcsóbb munka – következőleg nagyobb nyereség – biztosítása érdekében.

A német császár nyilvánvalóan látta ennek az „ipari háborúnak” közeledtét; ezt egy útmutatása alapján készült festményen mutatta be, melyet az orosz cárnak ajándékozott. A festményen Európa nemzeteit egy páncélba öltözött nő

jelképezi, akire az égen lévő kereszt fénye világít, egy angyali alak Mihályt ábrázolta, aki Kína felől felemelkedő, feléjük hömpölygő, fekete felhő irányába tekint, a felhőnek irtózatossá alakjait és arculatait a villámlás fénye emeli ki; a festmény alatt e szavakat írja: „Európa nemzetei! – egyesüljetek hitetek és hazátok védelmében!”

SÁRGA EMBER – FEHÉR PÉNZZEL

A következő idézetet egy **Journal of the Imperial Colonial Institute** – című, illetékes (Angol) újság cikkéből emeltük ki, melynek szerzője: Whitehead úr, a Hong Kong, Törvénykező Tanácsának tagja. A következőket mondja:

„Mindeddig a kínaiak csak elkezdték a fonó és szövő gyár építését. A Yang Ce folyónál, Sanghaj szomszédságában kb. öt gyár üzemel már és másoknak készítése folyamatban van. Becslések szerint 200.000 orsó fog működni, egy része már beindult. A felhasznált tőke egészében véve belföldi, és ha ezekben a tartományokban újra helyreáll a béke, őszintén szólva, létezik hozzáértő gazdálkodás, és míg a mi pénzügyi rendszerünk folytatódik, addig valóban nincs korlátja az ipari fejlődés terjedésének a keleti országokban.”

Itt ehhez kapcsolódva megjegyezzük, hogy a Washington, D.C., sajtótudósítása már 1896-ban közölt egy jelentést, amit Jernigan, sanghaji főkonzul, a kormánynak írt, amelynek értelmében a pamutipar számára nagy figyelmeztetés az, hogy 1890-óta pamutszövödéket állítottak be és nagyon jól mennek, valamint hogy beindították a gyapotmagolaj üzemet és hogy mivel Kínában a gyapottermelésre megfelelő terep majdnem olyan korlátlan, mint a nagyon olcsó munkaerő, „kétségtelenül Kína **hamarosan** a világ egyik legnagyobb gyapottermelő országa lesz”.

Whitehead úr a Kína és Japán közötti 1894-es háborúról fejtegetve kijelenti, hogy abban rejlik a kínai ipar feléledésének fő reménye. Így folytatja:

„A jelenlegi háború kimenetele segíthet a kínai népnek felszabadulni a mandarinok elnyomása alól. Ismeretes, hogy

Kína mérhetetlen ásványi, meg egyéb tartalékokkal rendelkezik és nagyon közel áll ahhoz, hogy rengeteg területet csodálatos módon alkalmassá tegyen a gyapot termelésre, mely ha rövidszálú is, de más minőségű szálakkal való keverésre megfelelő. A Sanghaj folyamán, 1893 decemberében nem kevesebb, mint öt óceánjáró gőzhajó volt Kínában termelt gyapotáru felrakodására, amit Japánba kellett szállítsanak, hogy ott japán pamutszövődében és japán munkaerővel fonallá és pamutanyagga alakítsák. A japánok most Amerikából és máshonnan is gyapotot importálnak pamutszövődéik számára. Ez után az ijesztő ébredés után Kína, a háromezrőtízmillió, rendkívül szorgalmas népével, megnyithatja az ország belső vidékeit a vasút bevezetésével és a vízi utak gőzmeghajtású forgalmával és a kötetlen tartalékainak kiaknázásával. Lehetetlen felbecsülni a következményeket. Gyakorlatilag ez egy szorgalmas faj által sűrűn lakott, új földrész felfedezését jelenti, amely bővelkedik mezőgazdasági, ásványi és egyéb erőforrásokban; de mostanáig Kína nyitása, amit ésszerűen várhatunk, és amely egyik eredménye lesz a jelenlegi háborúnak, előnyös az angol gyárosoknak, és hacsak nem változik a mi pénzügyi szabványunk méghozzá hamarosan, a Kínai Birodalom, mely sok gazdasági győzelmünk színtere volt, a mi legnagyobb vereségünk helyszíne lesz.”

Whitehead úr tisztán kapitalista szempontból beszél vereségről; – valójában a „vereség” az angol munkaerőre még jobban rá fog nehezedni. Folytatólag Japánt említi, a következőképpen:

„Osaka és Kioto szomszédságában az ipari tevékenység meglepő mutatványa *látható*. Nagyon rövid idő alatt nem kevesebb, mint ötvenkilenc gyapotfonó és szövő üzem jött létre, húsz millió dollárnál több támogatással, *mely* teljességében belföldi tőke. Ők most 770.874 orsóval rendelkeznek és a múlt májusban az illetékes hatóságok becslése szerint ezen üzemek évi termelési eredménye 500.000 pamutbála fölött volt, ami nagyjából negyven millió dollár

értéket jelent, vagy a jelenlegi árfolyamban négy millió font sterlinget. Röviden, a japán ipar, nem csak a fonás és szövés, hanem minden ágazata, ugrásszerűen nőtt. Ők már egy olyan eredményre jutottak, amelyről jelentős mértékben figyelmen kívül hagyhatják a brit ipart, mint versenytényezőt.”

Whitehead úr annak kimutatásába kezdett, hogy az Európa és az Egyesült Államok kapitalistái kivonva a forgalomból az ezüstöt, mint pénzjelleg, majdnem megkétszerezték az arany értékét és ezzel majdnem megkétszerezték Kína és Japán előnyét. A következőket mondta:

„Engedjék meg, hogy megmagyarázzam, hogy az ezüst Keleten még mindig ugyanannyi munkát fog felhasználni, mint hús - harminc évvel ezelőtt. A mi pénzfedezetünk hiányossága miatt a keleti országok most legalább száz százalékkal több személyt foglalkoztathatnak húszöt évvel ezelőtti bizonyos arany mennyiségért. E fontos és elég világos megállapításhoz legyen szabad nekem a következő példát adnom: 1870-ben tíz rúpia egy sovereign-nek²¹ felelt meg az egységesített arany és ezüst pénznem szerint és *evvel* egy napra húsz embert lehetett fizetni. Ma körül-belül húsz rúpia felel meg egy sovereign-nek, ezek szerint húsz rúpiáért egy napra negyven embert alkalmazhatnak az 1870-es húsz ember helyett. Egy ilyen hátránnyal a brit munka valószínűleg nem tud versenyezni.

A keleti országokban az ezüst még mindig az előzővel azonos mennyiségű munka bére lesz. Most azonban, aranyban mérve, az ezüstnek értéke az arany értékének felénél is kisebb, amellyel előzőleg egyenlő volt. Például, mondjuk, hogy egy bizonyos mennyiségű munkát húsz évvel ezelőtt Angliában nyolc shillingért lehetett alkalmazni. Most Angliában nem lehet nyolc shillinggel az előzőnél több munkát kifizetni, a bérek majdnem ugyanazok maradtak, és ők a mi törvényeink szerint még pontosan azzal a pénzértékkel rendelkeznek, mint korábban, annak ellenére hogy az nemesfém-értékben, az arany értéknövekedése folytán, legalább felére csökkent. A két dollár pont olyan, mint a régi egy dollár, *ezzel* ugyanannyi munkát

lehet alkalmazni, mint előzőleg, de nem többet, habár a jelenlegi aranyárnál csak négy shillinget ér. Emiatt lehet most ugyanannyi munkát alkalmazni Ázsiában négy shillingért, vagy annak ezüstben kifejezett megfelelőjén, mint amennyit húsz évvel ezelőtt lehetett nyolc shillingért. A keleti munkának értéke ekképpen lecsökkent az arany pénznek ötvenöt százalékos emelésével, ez lehetővé teszi, hogy éppen annyival olcsóbban termeljenek árucikkeket, mint azokban az országokban, amelyekben arany pénzfedezet van. Hacsak nem módosul a pénzügyi törvényünk, vagy **ha a brit munkásság nem lesz kész elfogadni egy nagyméretű bércsökkenést, akkor a brit ipari cégek elkerülhetetlenül el kell hagyják a brit területeket, mert termékeiket kiszorítják az ezüstoffedezetű pénznemet használó országok ipari vállalatai.**

Whitehead úr hitelt érdemlően hozzátehetette, hogy az ezüstoffedezetű pénznemet használó országok nem csak arra lesznek felkészülve, hogy a saját szükségleteiket ellássák, hanem arra is, hogy elárasszák az aranyfedezetű pénznemet használó országokat *termékeikkel*. Például Japán Angliában áruit a Japánban elterjedt áraknál egyharmaddal kevesebért tudja eladni; és az arany pénznek ezüstpénzbe való átváltásával nagy nyereséget vihet haza Japánba. Így az amerikai és európai szakmunkások nem csak arra fognak kényszerülni, hogy az ázsiai olcsó és türelmes munkaerővel, meg szakmunkával versenyezzenek, hanem még arra is, hogy az arany-, és az ezüstoffedezet közötti váltási árfolyam különbségből származó hátránnyal is versenyezzenek.

Whitehead úr előadását észrevételezve a londoni **Daily Chronicle** arra a tényre hívja fel a figyelmet, hogy India már nagymértékben kiszorította az angol cégeket a gyapotgyártásban. Így szólt:

„A tiszteletreméltó T. H. Whitehead előadása, melyet a tegnap este a Gyarmatügyi Intézetben tartott, felhívta a figyelmet egy pár, keleti kereskedelmünkre vonatkozó,

megdöbbentő számadatra. Sajnos vitathatatlan az a tény, hogy az elmúlt négy évben kivitelünk 54.000.000 font csökkenést mutat. A Lancashirebeli hatvanhét fonó cég hivatalos jelentése 1894-re egy 411.000 fontnyi felhalmozott, veszteséges mérleget mutat. Ezzel szemben az indiai fonal és apró árucikkek Japánba való kivitelének növekedése egyszerűen óriási; és a Hiogo-i (Japán) pamutszövőde 1891-óta egy tizenhét százalékos átlagnyereséget mutat. Thomas Sutherland úr mondta jóval ezelőtt, hogy a Peninsular and Oriental *Steamship Company*²² megépítheti hajóit a Jangce *folyamon*. Whitehead úr úgy véli, hogy a keleti országok hamarosan versenyezni fognak az európai piacon. Bármennyire másként vélekednénk a javasolt orvoslásokkal kapcsolatosan, a szakértők szájából az efféle megállapítások komoly megfontolásra késztetnek.”

Egy német újság, a berlini **Tageblatt**, óvatosan tekintett a Japán határozott győzelmére, melyet Kína felett aratott és meglepődött a kapott értesülésen. Ito grófot, Japán miniszterelnökét, egy második Bismarcknak nyilvánította. A japánok általában meglehetősen civilizáltak. Az előbb fejtegetett ipari háborúra vonatkozólag egy sokatmondó megjegyzéssel zárta be *a cikkét*, mondván:

„Ito gróf sok érdeklődést tanúsított szülőföldjének ipari fejlődése iránt. Úgy véli, hogy: a legtöbb idegen alábecsüli Japán esélyeit az ipari fölényért vívott, nemzetközi küzdelemben, a japán nők minden munkaterületen a férfiakkal egyenlő felek és megkettőzik a nemzet munkateljesítményét.”

A (párizsi) **Economiste Francais** szerkesztője Japánról és üzleti ügyeiről írt elemzésében jelentősegteljesen megjegyzi:

„A világ egy új szakaszba lépett. Az európaiak a civilizáció egy új tényezőjével kell számoljanak. A hatalmak el kell álljanak attól, hogy egymás között ellenségeskedjenek, egy egyesített frontot kell képezzenek és fel kell fogják, hogy mostantól fogva a Távol-Keleti százmilliók lesznek a vetélytársaink, akik komoly, gyorsfelfogású és szorgalmas szakmunkások.”

George Jamison úr, a Sanghaj-i brit főkonzul a Keleti versenyről írt, rámutatva, hogy az ezüst pénzfedezet jellegének megszüntetése és az ebből adódó értékcsökkenése, amint átadta az aranynak a hivatalos fedezet szerepét, egy másik, munkásságot sújtó, és a tőkének nyereséget hozó tényező a civilizált országokban. Így szólt:

„Az arany értékének az ezüsthöz viszonyított, folyamatos növekedése mindent megváltoztatott. A brit áru ezüst értékben annyira megrágult, hogy a keletiek önellátásra kényszerültek, és a fehér fém értékének csökkenése annyira segítette őket, hogy már nem csak maguknak képesek elegendőt előállítani, hanem még kivitelre is haszonnal képesek termelni. Az arany értékének e növekedése Keleten megkészserezte a brit áru ezüstben kifejezett árát, és használatát majdnem megfizethetlenné tette, mert az ezüst értékének esése magával rántotta a keleti árucikkek több mint felének aranyban kifejezett árát az aranyat alkalmazó országokban és az ezek iránti igény egyre növekszik. A feltételek annyira egyenlőtlenek, hogy lehetetlennek tűnik a küzdelem hosszantartó folytatása. Olyan ez, mint hátránnyal indítani a bajnokot, fél pályahossz előnyt adva az ellenfelének.

Amerikában beigazolódott, hogy a keletivel az európai képtelen nyílt mezőn versenyezni. Ott a kínaiak az alacsony béreikkel annyira kisajátították a munkalehetőséget, hogy ki kell utasítsák őket az országból, másképp az európai munkásokat az éhség fenyegette volna, vagy őket kellett volna kiutasítani. Viszont Európa országait maguk a munkások nem veszélyeztetik úgy, mint az amerikaiakat, (ők ismerik az európai munkabért, megtudhatják és megérthetik, hogy mennyit kaphatnak), viszont a keleti béreken előállított termékek már veszélyeztetik. Azonkívül elég könnyű lenne, nem alkalmazni egy keletit a munka elvégzésére, míg nehéz elutasítani az általa előállított áru megvételét, főleg, ha tökéletesedik minőségileg és ha az ára csökken. Annál nagyobb ennek kísértése, minél kevesebbet keres a brit munkás. Ő sokkal hajlamosabb így tenni és elutasítja a saját, drágább termékét. A védővámot alkalmazó

országok kedvezőbb helyzetben vannak. Ők a keleti termékekre megemelt vámot róhatnak és így megfékezhetik azt, hogy elárasszák piacaikat. Viszont Angliának az ő szabad piacával nincs védelme és a teher oroszlánrésze munkásaira esik. A baj mind nagyobb lesz. És az arany árának minden negyed pennyvel való emelkedése az ezüst árához viszonyítva egy százalékkal drágítja az angol árut keleten, ugyanakkor minden egyes negyed penny ezüstáresés a keleti árut az aranyat alkalmazó országokban egy százalékkal olcsóbbá teszi. Ezek az új iparágak nagy gyorsasággal fejlődnek Japánban, és ami ott történik az megtörténhet, és meg is fog történni Kínában, Indiában és máshol is. Ha egyszer jól meggyökeresednek, minden ellenállás dacára Kelet ragaszkodni fog ezekhez és hacsak nem találnak valami gyors orvosolást arra, hogy megváltoztassák a világ pénzforgalmi rendszerét, termékeik szétszóródnak világszerte lerombolva a brit iparágakat sok-sok ezer munkás szerencsétlenségére.”

Lafcadio Hearn úr, aki egy pár évet tanárkodott Japánban, az **Atlantic Monthly** egyik (1895. októberi) cikkében rámutat azoknak az okoknak egyikére, ami miatt a japán verseny annyira kemény, hogy a szegények majdnem költségmentesen élhetnek, mozoghatnak és felfogásuk szerinti kényelmes életük lehet. Ő elmagyarázta, hogy egy japán várost öt nap alatt sárból, bambuszból és papírból készült házakból fel lehet építeni, melyeket arra szánnak, hogy csupán addig tartson - állandó javításokkal - ameddig tulajdonosa nem akar lakhelyet cserélni. Alapjában véve, Japánban nem léteznek nagy épületek, leszámítva azt a kevés óriás méretű erődítményt, melyeket a nemesek emeltek a feudalizmusban. Japánban a modern gyárak – bármennyire nagykiterjedésű üzleteik, vagy bármennyire csodálatos és költséges termékeik legyenek is – csupán nagy területre épülő kunyhók; sőt még a templomokat is az ősi szokás szerint, minden húsz évben apró darabokra kell vágni és szét kell osztani a zarándokok között. A japán munkás soha sem gyökeresedik meg *valahol* és nem is óhajt meggyökeresedni. Ha

van valami oka arra, hogy átköltözzön egy másik tartományba, akkor késedelem nélkül át is költözik. Lebontja a papírból és sárból készült, festői, és tisztán kunyhóját, vállára veszi összecsomagolt cókmojkját, szól feleségének és családjának, hogy kövessék *őt*, majd könnyű léptekkel és még könnyebb szívvel, hosszú és fárasztó gyalogutat tesz meg a messze fekvő, akár ötszáz mérföldre lévő rendeltetési helyéig. Amikor megérkezik egy legfeljebb 5 s.-es (1,22 \$-os), egész út alatti költekezés után, azonnal egy házat épít magának, mely még egy pár shillingbe kerül és egyszerre ismét egy tiszteletré méltó és megbízható polgárrá válik. Hearn úr szerint:

„Egész Japán állandóan ilyen mozgásban van; a változásban áll a japán civilizáció szelleme. A világ nagy ipari versenyében a japánok erejének titka a könnyedségükben van. A munkás sajnálat nélkül cseréli tartózkodási helyét és oda megy, ahol leginkább szükség van rá. A gyárat el lehet költöztetni egy hét leforgása alatt, a mesterember egy félnap alatt áthelyezkedik. Nincs szállítani való poggyász; gyakorlatilag nincs mit építeni, nincs kiadás, kivéve az utazásra *költött* aprópénz.

A japán ember – a jártas mesterember, aki megerőltetés nélkül képes olcsóbb árajánlatot tenni, mint az ipar ugyanazon ágában dolgozó, nyugati szakmunkás – a cipésztől és a szabótól is boldog függetlenségben élhet. Jó ránézni a lábára, teste egészséges és szíve szabad. Ha arra vágyik, hogy ezer mérföldet utazzon, öt perc alatt elkészülhet arra. Teljes felszerelése nem kerül többbe, mint hetvenöt cent és teljes csomagját összekötheti egy kendőbe. Tíz dollárból egy évet utazhat, anélkül hogy dolgozzon, vagy útközben szerzi meg az útravalót, esetleg zarándokként *is* utazhat. Azt válaszolhatják erre, hogy ezt bármely barbár ember is megteheti. Igen, de egyetlen civilizált ember sem teheti meg; és a japánok már legalább ezer éve magas civilizációs fokot értek el. Innen ered a jelenlegi képessége, ami a nyugati iparosokat fenyegeti.”

A fentieket így kommentálta a London **Spectator**:

„Ez egy nagyon figyelemre méltó vázlat, és mi őszintén elismerjük, mint ahogy mindig is elfogadtuk, hogy a japán verseny egy nagyon félelmetes dolog, mely valamikor súlyosan érintheti az európai ipari civilizáció teljes helyzetét.”

A verseny jellege, melyet erről a *világrésről* várhatunk kiderül a következő, **Literary Digest**-ből *kiemelt* idézetből:

„A JAPÁN MUNKAKÖRÜLMÉNYEK

A japán iparágak ugrásszerűen fejlődtek. Ez főleg munkásai felfogóképességének és szorgalmának tulajdonítható, akik gyakran panasz nélkül tizennégy órát is hajlandóak dolgozni. Sajnos, szolgáltatásukkal nagymértékben visszaélnak a munkáltatóik, akiknek, úgy tűnik, egyetlen céljuk a külföldi versenytársak legyőzése. Különösképpen érvényes ez a pamutgyártásra, mely sok munkást alkalmaz. A berlini **Echo** egyik cikke leírja azt a módszert, ahogy a japán gyárak működnek; ebből idézünk:

„A szokásos munkaidő reggel 6 órakor kezdődik, de a munkások hajlandóak akármikor bemenni és nem panaszkodnak, ha őket reggeli 4 órakor rendelik be. A bérek meglepően alacsonyak, még a legnagyobb ipari központokban is a szövőmunkásoké, és a fonómunkásoké csupán napi, átlag tizenöt cent, a nőké csak hat cent. Az első gyárakat a kormány építette, melyeket azután átadtak részvénytársaságoknak. A legvirágzóbb ipar a pamutárugyártás. Egyetlen üzem Kanegafutsi-ban 2100 férfit és 3700 nőt foglalkoztat. Ők egy éjszakai és egy nappali váltásra vannak felosztva és csak egy negyvenperces étkezési szünetre szakítják meg a tizenkét órás munkaidejüket. Az üzem közelében vannak a szálláshelyek, a munkások nem egészen másfél centért ott is hozzájuthatnak egy étkezéshez. Az Oszakai fonodák helyzete hasonló. Mindezek a létesítmények kitűnő angol gépekkel rendelkeznek; a munka éjjel-nappal folyik és jelentős osztalékot értek el. Több gyár más munkaágazatot is nyitott, vagy eredeti üzemét növelte, mert a termelés nem érte el a fogyasztásigényt.

A statisztikák bizonyítják azt a tényt, hogy a gyárosok hamar rájöttek arra, hogy nőket alkalmazzanak, mint olcsó versenytársakat a férfi munkaerő mellé, harmincöt fonoda 16.879 nőt és csak 5.730 férfit foglalkoztat. A munkaadók egy erős szakszervezetet alakítottak ki és gyakran visszaélnak a hatóságok engedékenységével, akik nem akarják, hogy megbénítsák az ipart. Nyolc-kilenc éves kislányokat kényszerítenek arra, hogy kilenc-tizenkét órát dolgozzanak. A törvény megköveteli, hogy ezek a gyermekek iskolában legyenek és a tanárok panaszkodnak, de a hivatalos közegek szemet hunynak e visszaélések fölött. A munkások nagy engedelmessége és alázata vezetett egy másik gyakorlathoz is, mely teljesen kiszolgáltatja őket a munkáltató hatalmának. Egy gyár sem akar alkalmazni más gyárból származó munkást, míg az nem mutat fel egy írásbeli engedélyt az előző munkáltatótól. Ezt a szabályt oly szigorúan alkalmazzák, hogy az új segédmunkást alaposan megfigyelik és ha olyannak bizonyul, hogy már valamit ismer a szakmából, de nincs engedélye, akkor azonnal elbocsátják.”

British Trade Journal is Oszaka iparáról szóló beszámolót közölt, mely az (ausztrál) Adelaide-i **Observer** tudósítójának leveléből származik. Erre a tudósítóra, aki éppen Oszakából írt, oly nagy benyomást tett a város iparának változatossága és életképessége, hogy a „Távol-Kelet Manchesterének” nevezte:

„Akkor lehetne bizonyos fogalmat alkotni az oszakai gyáripar jelentőségéről, ha ismeretes, hogy temérdek olyan gyár létezik, melynek tőkéje 50.000 yen körül van, több mint harminc olyan, melyek közül mindegyik 100.000 yen tőkével rendelkezik; négy pedig több mint 1.000.000 yen és egy 2.000.000 yen tőkével. Ezek magukba foglalják a selymet, gyapjút, gyapotot, kendert, jutát, fonást, szövést, szőnyeget, gyufát, papírt, bőrt, üveget, téglát, cementet, evőeszközöket, bútort, esernyőt, teát, cukrot, vasat, vöröszet, sárgarezet, száki-t, szappant, ecetet, fésűket, luxuscikkeket, stb. Tulajdonképpen, ez a tevékenység és a vállalkozás nagy hangyabolya, amelyben a

japánok utánzási képességgel és a fáradhatatlan helytállással iparkodnak egyenlővé válni, de ha lehet, túl is szárnyalni a nyugati, civilizált ó-világ munkásait és mesterembereit.

Oszakában tíz pamutszövőde működik, amelyeknek össztőkéje aranyban kifejezve 9.000.000 \$; mindegyik a legújabb gépekkel és teljes villanyvilágítással van felszerelve. Ezek teljességgel japán igazgatás alatt állnak, és azt beszélük, hogy tekintélyes jutalékot fizetnek – mely némelyek esetén a befektetett tőke tizennyolc százalékát is eléri. Az egy év alatt Japánba importált, 19.000.000 \$ értékű gyapotból a Kobe, meg Oszaka szövődei 79%-ot dolgoztak fel.”

Egy ezüst „yen” aranyban számítva most ötven centet ér.

Figyeljük meg a sajtónak küldött következő táviratot is:

„Június 6. SAN FRANCISCO. Robert P. Porter, a clevelandi **World** szerkesztője, és az U.S. Census volt főfelügyelője 1890-ben, tegnap a Peru nevű gőzhajón visszatért Japánból. Porter úr a Mikádó birodalmában tett látogatásának célja az volt, hogy annak az országnak ipari állapotát tanulmányozza tekintettel a japán versenynek Amerika jólétére gyakorolt hatására. Japán jelen állapotának alapos vizsgálata után kifejtette hitét, hogy ez az egyike a legjelentősebb problémáknak, amelyet az Egyesült Államok kénytelen lesz megoldani. A veszély nagyon közel van, amit a japán ipar utóbbi öt évben mutatott, óriási növekedése, meg az olcsó és hozzáértő munkaerő csodálatos tartalékai tesznek nyilvánvalóvá. Japánnak csupán a textil-kivitele 511.000 \$-ról 23.000.000 \$-ra növekedett az utóbbi tíz évben és a teljes kivitelük 78.000.000 \$-ról 300.000.000 \$-ra emelkedett ugyanabban az időszakban, mondta Porter úr. Az utóbbi évben ők 2.500.000 \$ értékű nyers gyapotot vásároltak fel, de mi 54.000.000 \$ értékben vásároltunk különbözőféle japán árut.

A gyors növekedés szemléltetése érdekében a gyufát említette, amivel Japán tíz évvel ezelőtt 60.000 \$ értéket termelt, főképpen háztartási fogyasztásra, míg a múlt évben a összteljesítmény 4.700.000 \$ érték volt, majdnem a teljes, Indiába jutott mennyiség. Tíz évvel ezelőtt kivitelre gyékényfonást és

szőnyeget 885 \$ értékben termeltek, a tavaly ezek az árucikkek 7.000.000 \$-ra rúgtak. Ezt úgy tudták megtenni, hogy a legkorszerűbb gépekkel a világ legengedelmesebb munkaerejét társították. Nekik nincsenek gyári törvényeik és bármilyen korú gyermekeket is alkalmazhatnak. Hét, nyolc és kilenc éves gyermekek dolgoznak egész nap, napi egy-két amerikai centért.

Míg ott voltam, egy 5.000.000 \$-os alaptőkével rendelkező, japán tőkecsoport alakult annak érdekében, hogy három új gőzhajójáratot építsen ki és működtessen hazánk és Japán között, a gyapotunk iránti, növekvő igényükre és a termelt javaiknak hozzánk érkező, megnövekedett kivitelére való tekintettel. A következő, amerikai kikötőket jelölték ki: oregoni Portland, Philadelphia és New York.”

A tudósító megkérdezte a tokiói S. Asam urat, az említett gőzhajó társaság képviselőjét, aki Porter úrral együtt gőzhajóval érkezett, hogy a gőzhajók építésére szerződést kössenek. Ő elmagyarázta, hogy a japán kormány mostanában egy nagy anyagi támogatást ajánlott fel az Egyesült Államok és Japán között közlekedő 6000 tonna terhet *szállító* hajók *építésére*, és hogy az ő tőkecsoportjuk azért alakult, hogy ezt *kihasználja* és minden hajóját még nagyobbra fogja építeni – egyenként 9.000 tonnának befogadására. A tőkecsoport azt javasolta, hogy egy nagy üzletet kössenek és evégett a teheráru és a személyszállítás díját nagyon alacsonyra szabták. Az utasszállítás díját 9 \$-ra szabták Japán és a Csendes-óceáni partunk között.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSA A JAPÁN KONKURENCIÁT VIZSGÁLJA

A következőt az Egyesült Államok Kongresszusi Bizottságának jelentéséből idézzük, mely kétségtelenül megbízhatónak tartható és teljesen igazolja a fentieket:

„Washington, 1896. Dingley, a Képviselőház Költségvetési Bizottságának elnöke, egy jelentést adott arról, hogy a keleti munka beözönlő olcsó termékei veszélyeztetik az amerikai gyáriparosokat és arról, hogy mi a hatása az arany-, meg ezüstfedezetet használó országok váltása közötti különbségnek

az Egyesült Államok gyáriparosaira meg a mezőgazdasági érdekekre; ezeket a kérdéseket a bizottság kivizsgálta.

A jelentés elmondja, hogy Japán hirtelen ébredését hamarosan az követi, hogy az ő ipari módszereit ugyan olyan gyorsan nyugati mintára szabják; mert ha a japánokban nem is lenne meg az amerikaiak ötletessége, de az utánzási készségük csodálatos. Életszínvonalukat az amerikai munkás gyakorlatilag éhínségnek tartaná; munkaidejük napi átlag 12 óra. A szakképzett munkások: kovács, ács, kőműves, nyomdai szedő, szabó, vakolómunkás, a japán városokban mi pénzünkben kifejezve csupán 26-33 centet, a gyári munkások pedig napi 5-20 centet kapnak, míg egy mezőgazdasági munkás havonta 1,44 \$-t keres; a japán, ezüst fedezetű pénzben kifejezve a fentieknek majdnem kétszerese.

A jelentés folytatódik: Az európaiak és az amerikaiak felismerték a befektetésre és gyárakra kínálkozó nyereséges területet. Hatvanegy pamutszövőde működik, látszólag Japán vállalatok irányítása alatt, de európaiak alapították; számos, kis selyem gyár is működik, félmilliónál valamivel több orsóval. Japán gyártja a saját népe szűk szükségletének kielégítésére szolgáló gyapotáru legnagyobb részét, és külföldre is kezdett szállítani olcsó selyemszövetet, meg zsebkendőket.

Mostanában amerikaiak, amerikai gépekkel egy óragyárat létesítettek, habár az alaptőke a japánok neve alatt szerepel, mivelhogy 1899-ig idegennek nem szabad termelést folytatni a saját neve alatt. A fejlődés amit elérték azt mutatja, hogy a vállalkozás sikeresnek bizonyult.

Valószínűleg Japánban a gyors gépesítés egy pár év leforgása alatt kitűnő pamut, selyem és más termeléshez fog vezetni, melyeknél az itteni munkadíj a termelés jelentős tényezője és a mi piacunkon a japán termékek sokkal komolyabb versenyt fognak jelenteni, mint a brit, francia, vagy német termékek.

Dingley úr szerint a verseny nem a jellegében, hanem mértékében fog különbözni az európaiktól. A bizottság a fegyencek által készített áruk teljes letiltásán kívül nem ismer megoldást; kivéve azt, hogy a versenyt jelentő árucikkekre egy

árkülönbséggel egyenlő vámilletéket vessen ki. Erre a politikára született érv, mondhatni, hogy két célt valósít meg, az állami bevételek behajtása a kormány fenntartására, és a versenynek áthelyezése a mi piacainkra a mi magasabb béreink alapján. Erről nem csak az mondható, hogy országunk gyáriparának javát szolgálná, hanem az egész népnek olyan hasznót biztosítana, mely inkább a hazai, mint az idegen termékekből származna. Ugyanis a gyáros akár Angliába, akár Japánba megy, ha fizeti a versengő árucikkekre kivetett védővámot, mely az itteni bérek és az ottaniak közötti különbséggel egyenlő, a behozott termékeivel itthon hasonló alapon áll, mintha itt termelt volna.”

A japán kormány az idegen szabadalmaknak nem nyújt védelmet. A civilizált világ legértékesebb, munkát megtakarító gépeit megszerzik és olcsón lemásolják az olcsó iparosok, akik, ha nem is „eredetiek”, de, mint a kínaiak, csodálatos utánzók. Így a gép legalább fél árral olcsóbb, mint máshol és Japán nemsokára fel lesz készülve arra, hogy a kereszténységnek eladja akár a saját szabadalmaztatott gépeit, vagy a saját termékeiket.

A „Japán verseny” rovatcím alatt a **San Francisco Chronicle** a következőket írta:

„Egy másik jel, amiből következtetni lehet, hogy honnan fú a Japán konkurencia szele, a milford-i nagy gyékényfonó üzem átköltöztetése Kobéba, Japán egyik nagy ipari központjába. Akik semmibe vennék a Japán verseny kérdését és könnyelműen beszélnének a nyugati értelem fölényéről, egyáltalán nem veszik figyelembe azt a tényt, hogy a Tőke mozgékonyága olyan természetű, hogy könnyedén áttehető olyan országokba, ahol a munka olcsóbb. Így csak annyi kell az amerikai és európai felsőbbfokú értelemnek, hogy gépeket találjanak fel ahhoz, hogy a tőkével rendelkezők megvegyék azokat és áthelyezzék olyan országokba, ahol rendkívül olcsón működtethetőek.”

Robert P. Porter, akire fennebb utaltunk, egy bizonyos ideje cikket írt a **North American Review** folyóiratban, melyben kimutatja, hogy az Egyesült Államok által bevezetett, idegen

árucikkokkal szembeni védővámok ellenére a japánok hirtelen, túlságosan igénybe vették az Egyesült Államok iparágait. Ők megtehetik ezt (1) az olcsó és türelmes munkájuk miatt, és (2) az ezüstoffedezetüknek az aranyfedezetet alkalmazó civilizált országok fölötti **száz százalékos előnye** miatt, mely messzemenően több, mint bármely behajtható védővám.

Néhány kivonatot közlünk a szóban forgó cikkből:

„A japánok, kihívást jelentenek az amerikai piacon; kihívták a munkánkat meg a tőkénket azokkal az árucikkokkal, melyek kiválóságuk és olcsóságuk miatt, pillanatnyilag úgy tűnik, hogy felülkerekednek a versenyben, még a létező, legújabb, munkát megtakarító berendezések ellenére is.”

Miután egy statisztikai kimutatást nyújt az Egyesült Államokba behozott, különböző, japán árucikkekről, így szól:

„Az utóbbi pár hónapban meglátogattam Japán vidékeit és szemügyre vettem a fennebb említett iparágakat. A textilipari termékek kivitele, mely tíz év alatt több mint negyvenszeresére nőtt, annak köszönhető, hogy Japán a takácsok nemzete.”

Úgy tűnik, hogy a japánok nagy mennyiségű olcsó selyem- és más olcsó árucikket küldtek Amerikába, de amit tettek, majdnem semmi ahhoz képest, amire készülődnek:

„A japánok minden előkészületet megtesznek ipartestületek és társaságok alapítása által a minőség tökéletesítése és az árucikkeik szabványosítása érdekében.”

Mellesleg szólva, Porter úr közölte, hogy az angliai Lancashire pamutszövődéi, melyeknek nem voltak védelmi intézkedései, bukásra vannak ítélve. Japánban, mondja:

„a gyapotszövés 1889-ben 5394 nőnek és 2539 férfinak nyújtott munkát. 1895-ben több mint 30.000 női és 10.000 férfi alkalmazott volt a szövődékben, amelyek felszerelése és termelése vetekszik bármely országéval. Az elkövetkezőkben a gyapotipart az feltétlenül Kínába és Japánba kell áthelyezni, legalább is az ázsiai kereskedelem ellátására. Anglia bukásra van ítélve, ami ezt az iparágat illeti, semmi sem mentheti meg, még a némelyek elképzelése szerinti, kettős fémfedezet sem. A

pamutszövődék gyorsan szaporodnak Oszakában, és Sanghajban egyaránt, és csak egy évekig tartó tényleges tapasztalat döntheti el, hogy melyik elhelyezés jobb. Az én saját megítélésem, a termelés minden költségtételének tüzetes vizsgálata után: Japán.

Ha Japán átvenné a gyapjúsövet és kamgarn szövet gyártását, ahogy ezt a gyapottal tette, takácsai még meglephetik Európát és Ázsiát és megdöbbenheti még azokat, akik azt állítják, hogy nem jelent sokat a Japán konkurencia. Az ausztráliai olcsó gyapjúból való, folyamatos ellátás lehetővé teszi ezt, míg a Japán gyapjúsövet minta, amit ottlétem alatt megvizsgáltam, arra utal, hogy ebben a textilipari ágazatban a japánok éppen annyira otthonosak, mint a selyem és a gyapot területén. Ők éppen olyan jól dolgoznak a finom lenvászon munkákban is, még ha mindeddig a termelt mennyiség kevés is.

A japán esernyők hirtelen beözönlése, aggodalomba ejtette az amerikai esernyőkészítőket; évi kb. 2.000.000 a kivitelük.”

A japánok nem vonakodtak az „ipari háborúban” vívott, közelgő győzelmükkel dicsekedni. Porter úr *folytatja*:

„Amikor Japánban voltam szerencsém volt találkozni más államférfiak és hivatalos személyek között Kaneko úrral, a mezőgazdasági és kereskedelmi miniszterhelyettessel. Értelmes és előrelátó embernek találtam őt, aki gazdasági és statisztikai kérdésekben gazdag tapasztalatokkal rendelkezik. Az egyik nagy európai egyetemen végzett; ő lépést tart a kor szellemével és mindezeket összefüggésbe hozza Japánnal és iparának, meg kereskedelmének jövőjével.”

Ezután Kaneko úr beszédet mondott a Kereskedelmi Kamara előtt, melyben így szólt:

„Ismeretes, hogy az angliai Manchesterben az angol-szász pamutfonóknak három nemzedék kellett ahhoz, hogy ügyes és alkalmas kezűekké váljanak a pamutfonásban; a japánoknak tíz év kellett a szükséges szakértelem elsajátítására ebben az iparágban, és most egy olyan szakaszba jutottak, ahol felülmúlják szakértelemben a manchesteri munkásokat.”

A következő idézet egy San Franciscóból származó távirat:

„M. Osima, a Japánban tervezett acélművek műszaki igazgatója és négy japán mérnök érkezett Yokohamából a Rio de Janeiro nevű gőzhajón. Egy körúton megtekintik az amerikai és európai nagy acélműveket, és az a megbízatásuk, hogy egy 2.000.000 \$-os gépállományt vegyenek. Elmondták, hogy ott fogják megvenni, ahol a legjobbat és a legolcsóbbat vehetik. A nagyüzem munkateljesítménye 100.000 tonna kell legyen. Dél-Japán köszénmedencéjében lesz felépítve és mindkét acélfélét – a Martint, meg a Bessemert kell gyártsák.

Osima úr a következőket mondta: ‘Méltó helyére akarjuk emelni nemzetünket, az élvonalba, mint ipari nemzetet. Rengeteg acélra van szükségünk és e tekintetben nem akarunk függni egyik országtól sem.’”

Szorosan Japán mögött India következik a 250.000.000 lakosával és rohamosan növekvő iparával; utána az új Kínai Köztársaság, mely a 400.000.000 lakosával a nyugati civilizáció felismerésére ébredt az újabb felkelése által, mely képessé tette a mindössze 40.000.000-s Japánt, hogy azt meghódítsa. Kína egykori miniszterelnöke, Li Hung Chang, egy pár évvel ezelőtt beutazta a világot, amerikai és európai oktatókat szerzett népe számára és szabadon kifejtette szándékát, miszerint minden téren reformokat akar bevezetni. Ez az ember oly benyomást tett U. S. Grant tábornokra, a világ körüli utazásán, hogy a tábornok a világ egyik legrátermettebb államférfiének tartotta.

A föld szélei ilyenfajta összekötésének az a jelentősége, hogy az angol, amerikai, német és francia gyáriparosoknak nemsokára olyan népek lesznek versenytársai, akik nemrég még kitűnő fogyasztók voltak – versenyzők, akiknek jobb adottságaik hamarosan nem csak a külföldi piacról úzik ki őket, hanem saját piacaikat is elárasztják; oly versenyzők, akik ekképpen kiveszik a munkát a munkásaik kezéből és megfosztják őket a fényűzéstől, sőt még a kenyeret is kiveszik szájukból a bérek versengése által. Nem csoda, hogy ezt látva a

német császár úgy ábrázoltatta az Európa népeit, mint akik a Keletről feltűnő és a civilizációt megsemmisítéssel fenyegető kísértet látványától vannak elborzadva.

De ezt nem lehet megfékezni. Ez az elkerülhetetlennek egy része, mert a kereslet és kínálat törvénye szerint működik, mely így szól: Vásárolj meg a legjobbat, a lehető legalacsonyabb áron – a munkát, és árut egyaránt. Egyetlen dolog tud és fog véget vetni ennek a szorításnak, mely most kezdődött és egyre fokozódik, ameddig az önzés törvénye tart, – az az Isten által biztosított gyógyír – az Isten Királysága, annak új törvényével és a társadalomnak a szeretet és a méltányosság alapján való, teljes újjászervezésével.

Ha az európai és amerikai nép az egész világ fogyasztóival rendelkezve, nem csak a szövetáru, hanem a gépek szempontjából is, mégis arra a pontra jutott, hogy nagyobb a kínálat, mint a kereslet és a lakosságának milliói még alacsony bérért is hiába keresik a munkalehetőséget, akkor mi a kilátás a közeljövőre nézve, amikor a versengők létszáma a jelenleginek több, mint kétszerese lesz? A **természetes** szaporulat a kényszerhelyzetet még csak fokozza. Nem is lenne a kilátás annyira kedvezőtlen, oly reménytelenül sötét, ha nem lenne tény az, hogy ez a 700.000.000 új versenyző a világon található legkezelhetőbb, legtürelemesebb és legolcsóbb ember, akit csak a Földön találhatnak. Ha az európai és amerikai munkásokat irányítani lehet a Tőkével, akkor sokkal inkább ezeket, akik nem ismertek egyebet, mint a gazdáik iránti engedelmességet.

AZ ANGLIAI MUNKA KILÁTÁSAI

Justin McCarthy úr, híres angol író, a **Cosmopolis**-ban megjelent cikkében valamikor kijelentette:

„A tömegnyomor és a foglalkoztatottság hiánya nagyobb rémületet kellene keltsen Anglia szívében, mint bármely külföldi megszállás. Viszont az angol állam vezetői soha sem vették ezt a hibát komolyan, még csak nem is foglalkoztak vele. Még a munkaadók és a munkások közötti viszály által okozott nyugtalanságot – egyfelől a sztrájkokat és másfelől a

kizárásokat – is eltűrték anélkül, hogy megpróbálták volna valóságosan, törvénykezés útján orvosolni. Ez azért van, mert bármi jobban lekötheti figyelmünket, mint a saját népünk állapota.”

Keir Hardie (a parlament tagja és Munkáspárti vezető) egy pár évvel ezelőtti interjú alkalmával a következőket mondta:

„Angliában a szakszervezeti helyzet lezüllött. Néha attól tartok, hogy gyakorlatilag halott. Mi, munkások, most tanuljuk meg, hogy a tőkésék a pénzüket szervezetben tudják használni és így minket levernek. A gyáros megtanulta azt a módszert, amivel legyőzi az embereket és az emberek tehetetlenek. A szakszervezetek hosszú ideje nem nyertek meg egy sztrájkot sem Londonban. A hajdani nagy szakszervezetek közül sokan erőtlenné váltak. Ez főleg a dokkmunkások szakszervezetére érvényes. Emlékeznek a nagy dokk-sztrájkra? Nos, megölte azt a szakszervezetet, mely szervezte és egyáltalán nem segíti az embereket. Londonban elszomorító a szakszervezeti állapot.

A Független Munkáspárt szocialista. Mi a szocializmuson kívül – *közigazgatási* és ipari szocializmuson kívül – semmivel sem elégszünk meg. Tudjuk, mit akarunk és ezt mindannyian akarjuk. Mi nem akarunk küzdeni érte, de ha nem kapjuk meg más módon, akkor küzdeni fogunk érte, és amikor harcolunk, akkor elszántan fogunk harcolni. A Független Munkáspárt kinyilvánított célkitűzése az, hogy egy ipari közvagyon hozzon létre, amely társadalmi tulajdonba vett földeken és ipari tőkén alapszik. Mi azt hisszük, hogy a természetes politikai megosztottság gazdasági kérdések vonalán kell történjen.

A jelenlegi rendszer hibáiról azt mondhatom, hogy a brit munkásokra nehezedő legnagyobb nyomás a foglalkoztatottság szabálytalansága és bizonytalansága. Megnyugtatom önöket, hogy ezt a kérdést szakterületemmé tettem és tudható, hogy tényekről beszélek, amikor azt mondom, hogy a brit szigeteken több, mint 1.000.000 felnőtt, épkézláb munkás él, akik nem részegesek, nem csavargók, és nem is átlagon alul értelmesek, akik mégis, a saját hibájukon kívül munka nélkül vannak és

végképp képtelenek arra, hogy munkát találjanak. Úgy tűnik, hogy a bérek magasabbak, mint egy fél évszázaddal ezelőtt, de ha a munkanélküliség általi idővesztéséget figyelembe vesszük, akkor arra a következtetésre jutunk, hogy a munkások állapota valóban hanyatlott. Egy kis, biztos kereset nagyobb jólétet biztosít, mint egy rendszertelenül kézhez kapott, nagyobb összeg. Ha minden munkás számára biztosítva lesz egy megélhetésre szükséges keresethez való jog, akkor a minket nyugtalanító kérdések legnagyobb része magától megoldódott. A helyzet minden bizonnyal lehangoló. A legutóbbi rettenetes hideg idő alatt a szükségmunkát vezettek be, amely alatt az emberek négy órát seperhették az utcákat hat pennys órabérért. Ezek gyűltek össze a telepkapun kívül hajnali 4 órakor azért, hogy a sor elején legyenek. Ott álltak a hidegben dideregve, félig megfagyva és kétségbeesve reggel 8 óráig, amikor kinyitották a kaput. Az ezt követő roham alig volt kisebb, mint egy lázadás. Embereket szó szerint halálra tapostak abban a borzalmas tülekedésben egy két shillinges (48 centes) kereseti lehetőségért. A helyet tönkretették. Éhes emberek, egységes tömegben, hátulról ezrek által taszítva ledöntötték a falakat és a kapukat a munkalehetőségért tülekedve. Ezek az emberek nem csavargók voltak.

Londonban a szakképzetlen munkáért járó átlagkereset, még ha a szakszervezeti szabvány szintjén tartják is, óránként csupán 6 penny. Vidéken kevesebb. Az alapos tanulmányozás kimutatja, hogy heti 3 guinea²³ alatt semmi sem teszi lehetővé egy átlag családnak (két felnőtt és három gyermek), hogy a kényelem legkisebb fokát megengedhesse magának, a fényűzésről szó sincs. Angliában azonban, nagyon kevés munkás kapja meg ezt, vagy egy megközelítő összeget. Szerencsés az a szakmunkás, amelyik 2 guinea-t keres hetente egész évben és az a munkás is szerencsés, akinek sikerül 24 shillinget (5.48 \$-t) keresni a hét nap alatt, amelynek egy harmada lakbérre megy. Így, tehát a munkásoknak legjobban fizetett osztályában a család éppen, hogy fenn tudja tartani

magát a szegénység színvonalán. Elég egy nagyon rövid, kényszerítetlenségi időszak ahhoz, hogy helyrehozhatatlanul e színvonal alá csússzanak. Emiatt van nekünk az a nagy számú nincstelenünk.

Londonban jelenleg 4.300.000 személy *lakik*. Hatvanezer család (300.000 személy), ahol családonként a heti átlagkereset 18 shillingnél kevesebb, állandó nélkülözésben élnek. London összlakosságából minden nyolcadik a szegényházban, vagy annak kórházában hal meg. London jelenlegi lakosságából minden tizenhatodik személyt szegényként tartják nyilván. Naponta, reggeli nélkül 43.000 gyermek jár iskolába. Harmincezer személynek nincs más otthona, mint a négy penny-s szállás, vagy a hajléktalanok menedékhelye.”

Az előbbi statisztika rámutat arra, hogy egy pár év bőven elegendő lenne ennek a versenynek kialakulásához. Ekképpen a Mindenható fokozatosan annak a ténynek felismerésre vezet a különböző nemzetek népeit, hogy előbb, vagy utóbb az egyiknek érdekei a többinek is érdekei kell legyenek – hogy mindegyik a felebarátja jólétének őrizője kell legyen, ha meg akarja őrizni a sajátját.

Az sem bölcs, vagy igazságos eljárás, hogy a tőkéseket azért bírálják, mert majdnem ugyanazt a dolgot teszik, mint amit a munkásság tesz és mindig is tett – a saját előnyüket keresve. Valóban, mindnyájan láthatjuk, hogy egyes szegények éppen olyan önző szívűek, mint egyes gazdagok; még azt is el tudjuk képzelni, hogy **némely** szegények, ha a gazdagok helyére kerülnének, sokkal követelőzőbbek, meg szigorúbbak lennének és kevésbé lennének bőkezűek, mint a jelenlegi gazdáik. Emiatt, ne a gazdagokat gyűlöljük és bírálgassuk, hanem az önzést; azt kifogásoljuk, meg gyűlöljük úgy általános, mint egyéni esetben, mert az a felelős a jelenlegi állapotokért és bajokért. Kíméletlenül elutasítva az önzést, mindenki határozza el, az Úr kegyelméből, hogy naponta megöldökli, kiírtja a saját örökölt önzését és egyre inkább ápolja és gondozza ennek

ellenkezőjét, a szeretetet és ekképpen szabja magát az Isten drága Fia, a mi Megváltónk és Urunk ábrázatához.

**FŐMÉLTÓSÁGÚ JOSEPH CHAMBERLAIN PRÓFÉTIKUS SZAVAI,
MELYEKET A BRIT MUNKÁSOKHOZ INTÉZETT**

Jegyezzük meg Joseph Chamberlain, Nagy Britannia egykori gyarmatügyi államtitkárának, napjaink egyik legtisztábban látó államférfiének, meglátásait. Amikor az állástalan cipészek küldöttségét fogadta, akik azért jöttek, hogy szót emeljenek a városi műhelyek érdekében, világosan kifejtette nekik, hogy amit akarnak az nem egy valóságos, hanem csak ideiglenes segítség számukra; hogy az ilyen műhelyek csak az igény fölött termelnének és másokat is munka nélkül hagynának, akiknek most elég jól megy, és hogy az igazi gazdaságpolitika az lenne, hogy a külkereskedelmet támogatnák és így több lábbelire találjanak vevőt, ami szolgáltatásaik iránt hamarosan igényt támasztana. A következőket mondta:

„Önöknek nem arra van szükségük, hogy megváltoztassák a cipézműhelyeket hanem, hogy a cipők iránti igény növekedjen, nem csak azok számára, akik most dolgoznak, hanem azért is, hogy azok, akik most munkanélküliek, munkához juthassanak. Ez kell legyen a mi nagy célkitűzésünk. Az előttem álló, különleges üggyhöz hozzátéve, ne feledjék, általában **a foglalkoztatottság szükséghelyzetének nagy megoldása az új piacok fellelése.** Az idegen verseny kiszorított bennünket a régi piacokról (azon semleges piacokról, melyeket általában Nagy Britannia látott el). Ugyanakkor a külföldi kormányok teljességgel kizárták a mi termékeinket a saját piacaikról. **Hacsak nem bővítjük az** ellenőrzésünk alatt álló **piacot,** vagy ha nem találunk újakat, **a munkahelyek hiányának, máris nagyon komoly ügye a lehető legnagyobb méreteket fogja ölteni, én nagyon komoly okokat látok az aggodalomra a következményekkel kapcsolatban, amelyek ezekből származhatnak.** Én általános kifejezésekkel tárom önök elé az ügyet; de arra kérem önöket, hogy ha **a Brit Birodalom terjeszkedése** miatt e Kormány

intézkedéseit érintő, vagy eme vezető személyiséget, vagy ama parancsnokot érintő bírálatokat hallanak, emlékezzenek arra, hogy az nem egy sovíniszta megnyilvánulás, **nem egy ok nélküli, értelmetlen agresszió kérdése** – ahogy önöket időnként elhitetik, hanem az valóban egy olyasminek folytatása, amit az angol nép mindig is tett, hogy kiterjessze piacait és viszonyait a föld kihasználatlan területeire; és **hacsak nem ezt teszi és teszi folytatólagosan, meg vagyok győződve, hogy akármilyen súlyos most a veszedelem, rövid időn belül sokkal komolyabb következményekkel kell szembenéznünk.**”

NEMZETI AGRESSZIÓ ÖSSZEFÜGGÉSBEN ÁLL AZ IPARI ÉRDEKEKKEL

Itt rejlik a brit agresszió és birodalmi terjeszkedés titka. Nem csak az a vágy sarkallja ezt, hogy más nemzeteknek bölcsebb vezetőket és jobb kormányt biztosítsanak és nem pusztán a terület tulajdon és hatalom szeretet sarkallja, hanem ez a kereskedelmi háború és az „ipari háború” része. Legyőznek nemzeteket nem azért, hogy kifosszák őket, mint hajdanán, hanem hogy szolgálatot tegyenek – azaz hogy piacukat biztosítsák. Ebben a hadviselésben Nagy Britannia a legsikeresebb; következőleg, igen nagy vagyona van közeli és távoli befektetésekben. Mint első nemzet, mely egy túltermelést ért el, először keresett külföldi piacokat és hosszú ideig az Európán kívüli világ gyapot és vas előállító gyára volt. A gépesítés ébredése, ami az Egyesült Államok 1865-ös polgárháborúját követte, ezt az országot egy időre a világ figyelmének és üzleteinek központjává tette. A gépesítés ugrásszerű bevezetése elterjedt az összes civilizált nemzet között és figyelmüket a külföldi keresletre irányította. Ez az a külföldi verseny, amelyre Chamberlain úr hivatkozott. Minden államférfi látja azt, amit ő kimutatott, mégpedig azt, hogy a világ piacait hamar elárasztják áruval és a gépek, meg a civilizáció siettetik annak az időnek elérését, amikor már **nem lesznek külföldi piacok.** Miképpen bölcsen kijelentette:

„bármilyen súlyosak most a bajok, rövid időn belül sokkal komolyabb következményekkel kell szembenéznünk.”

1896-ban Chamberlain úr, a Brit birodalom gyarmatügyi államtitkáraként, küldötteket fogadott a brit gyarmatokról, akik több ezer mérföldet tettek meg, hogy övele és egymással tárgyaljanak az ipari versenyben való helytállás legjobb eszközeiről. Mióta Nagy Britannia rájött arra, hogy üzemei több árut termelnek, mint amennyit a lakossága fogyaszthat és hogy külföldön kell a piacot keresni, azóta a Szabad Piac szószólója lett és természetesen gyarmatait oly közel tartotta szabad-piaci politikájához, amennyire ezt erőszak nélkül tehette. Ennek a konferenciának az volt a célja, hogy egy megállapodásra jussanak, mely által Nagy Britannia és számos gyarmata egy védővám falat húzzanak fel maguk körül, hogy jelentékeny mértékben kirekesszék az amerikai, németországi, franciaországi és a japán versenyt.

Franciaország, Olaszország, és Nagy Britannia hódításai Afrikában ugyanazt a dolgot jelentik, azt, hogy komolynak érzik, és fokozódni látják a kereskedelmi háborút; *emiat* bizonyos piacokat okvetlenül ellenőrzésük alá akarnak vonni. A következő sajtójelentés erről tanúskodik:

„Washington, 1896 június 9. – Strickland, az Egyesült Államok dakari konzulja, nagyon érdekes jelentéssel kezdi a külügyminisztériumnak küldött, hivatalos értesítést arról, hogy Franciaország bekebelezte Timbuktut, Djallon tartománynak egyik fontos részét, mely Pennsylvania államnál nagyobb és épp olyan termékeny. *Szerinte* az Egyesült Államok afrikai kereskedelmét veszélyezteti az európai államok gyarmatainak gyors terjedése. Ő rámutat arra, hogy a franciák a külföldi árucikkekre kivetett, hét százalékos, megkülönböztető vámmal kisajátították a francia gyarmatok piacait és ekképpen kiszorították ebből a világrészből az Egyesült Államoknak, immár jövedelmező és növekvő kereskedelmét. A folyamat most kezdődött és valószínű, hogy az egész afrikai földrész kialakítja a védővámrendszert; mert ha egy nemzet ezt most

hatékonyan meg tudja tenni, akkor a többi is idővel meg kell tegye, hogy a dolgok egymás között kiegyensúlyozódjanak.”

Valóban az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várása miatt, amik e földre [társadalomra] következnek; és ők a tőlük telhető legjobban készülődnek arra, amit közeledni látnak.

De senki se gondolja egy percre sem, hogy a brit birodalom és a föld más birodalmainak, fent említett terjeszkedését, meg az általános kereskedelmi háborút **kizárólag csak azért** kezdeményezték és tartották fenn, hogy a brit, az olasz és a francia munkásoknak állásokat biztosítsanak. Egyáltalán nem! A munkás *helyzete* pusztán egy mellékes ügy. Ezt főképpen azért tették, hogy lehetővé tegyék a brit tőkéseknek az újabb területek fellelését, ahonnan nyereséget takarítsanak be, és hogy „kincseket gyűjtsenek az utolsó napokra”. (Jakab 5: 3)

TÁRSADALMI ÉS IPARI HÁBORÚ NÉMETORSZÁGBAN

Liebknecht úr, a német parlamenti szociáldemokrata párt vezére, 1896 júliusában Nagy Britanniába látogatott; a londoni **Daily Chronicle** közreadott egy vele készített interjút, melyből mi a következő részletet emeltük ki:

„– A szociáldemokrata pártunk a német parlament egyedüli, erősebb pártja. Az utóbbi választáson 1.880.000 szavazatot nyertünk. Mi megoldást várunk a nagy hajóállomány költségeinek kérdésében, amit a parlament nem fog jóváhagyni. E választáson egy másik millió szavazat elnyerésére van kilátásunk.

– Nem túl erős a sovinizmus Németországban?

– Németországban nincs sovinizmus. Európa népei közül a németek vannak a leginkább torkig a katonai szellemmel. Mi, szocialisták, e szellem elleni mozgalom élén járunk.

– És arra gondol, hogy ez a katonai szellem elleni mozgalom elterjed Európában?

– Biztos vagyok benne. A francia, a német, a belga, az olasz és a dán parlamentben a szocialista képviselők (és mindegyikben szép számmal vannak) halálig küzdenek érte. Amikor ebben az évben Londonban megtartottuk a Nemzetközi

Kongresszust, minden jelenlevő szocialista képviselő találkozt akart tartani közös cselekvés szervezésének szándékával. Ami Németországot illeti, teljesen tönkreteszi a katonai rendszere. Mi egy új ország vagyunk. Üzemeink mindenestől újak és ha Angliával kell versenyezzünk ... –

– Ezek szerint önök is jajgatnak a külföldi konkurencia miatt?

– Persze, mi is, viszont számunkra ez valami nagyon valóságos. Nálunk, ahogy mondani is akartam önnek, nincs sajtószabadság, sem gyülekezési szabadság. Ezzel szemben önök mindkettővel rendelkeznek, és ahogy a tényeket mérlegelem, ez azért van, mert a jelen gazdasági rendszer sokkal mélyebben és szilárdabban meggyökeresedett Angliában, mint bárhol egyebütt. Mindezek fölött, nekünk még azon elmélet ellen is küzdenünk kell, hogy a király Istentől származó joggal uralkodik, és önök, angolok, kétszáz évvel ezelőtt rájöttek, hogy a király Istentől származó joga nem összeférhető a nép politikai szabadságával.

– Akkor ön gyors és nagy változásokat lát előre?

– Igen, mert Németországban a jelenlegi rendszer nagy elégedetlenséget eredményezett.

– Tudna-e mondani valamit Németország gazdasági helyzetéről? Önök is földreform gondokkal küszködnek, mint mi itt.

– Németországban öt millió gazdálkodó paraszt van; ők mindnyájan hamarosan tönkremennek. Mondhatnám, mindegyikük a birtokuk teljes értékét meghaladó jelzáloggal terheli meg magát. Parasztjaink rozs és zab kenyeret esznek. Minden élelem olcsóbb Angliában, mint Németországban.

– És gyáriparosaik?

– Ami az ország iparosodását illeti, mi ennek **csak az elején tartunk**. A jelenlegi ipari rendszerünk csak 1850-től létezik, de máris sokkal nagyobbak az eredményei, mint az önök országában. Hirtelen két osztályra szakadtunk: proletariátusra, és tőkésekre, meg földbirtokosokra. Középosztályunkat szó szerint kitörölték az eddig elért gazdasági állapotok. Ők a

munkásosztályba kezdtek lecsúszni és én ennek tulajdonítom mindennél inkább a pártunk rendkívüli sikerét.

Emlékeznünk kell, hogy nekünk nincs két élesen elválasztható pártunk, mint önöknek Angliában. Mi, szociáldemokraták minden párttal együttműködünk, ha valamit nyerünk abból. Csak három nagy párttal rendelkezünk, a többiek elhanyagolhatóak. Tehát, van a mi pártunk, a Konzervatív Párt és a Katolikus Közép Párt. A mi konzervatív pártunk és az önöké között nagy különbség van. Ők a feudalizmusba akarnak visszatérni és a legrosszabb fajta reakcióba. A gazdasági állapotok megosztják a Közép Pártot; egy része át fog állni hozzánk és a másik része a konzervatívokhoz. Aztán meglátjuk, hogy mi fog történni.’

Liebknecht úr elmondta a szocialista mozgalom történetét. A németországi szociáldemokrácia növekedését az ipari kereskedelem újdonsága okozta és az az ádáz verseny, amivel Németország szembe kellett nézzen, hogy megőrizze a békét Angliával és Franciaországgal a kereskedelmi fölényért vívott küzdelemben.”

Megjegyzendő, hogy e rátermett ember által felismert problémák, melyek a népre nehezednek, **köztük nyugtalanságot okoznak, és két osztályra** – szegényekre meg gazdagokra – **osztják fel őket**, pontosan körül határoltak: (1) a mezőgazdasági kérdés, amely főképpen a mezőgazdasággal foglalkozókat érinti; (2) a gazdasági kérdés, vagy a pénzügyi kérdés, amely magába foglalja a tőkések és a munkásság közötti viszonyt; (3) az ipari kérdés, vagyis az a kérdés, hogy találjanak nyereséges foglalkoztatást a gép mellett dolgozóknak – a hazai és a külföldi versenyhez, a kereslethez és kínálathoz viszonyítva, stb. Minden civilizált nemzetben ugyanezek a kérdések okoznak aggodalmat és készítik fel őket a világméretű nyomorúságra – a forradalomra és anarchiára – a Millenniumi Királyság előkészületeként.

Lieb knecht úr küldöttként vett részt a Londoni Szakszervezeti Kongresszuson (1896 júliusában). Ott a következő határozatot fogadták el:

„Ezennel a munkások nemzetközi találkozóján – (felismerve, hogy a világ nemzetei közötti béke a nemzetközi testvériség és az emberi fejlődés lényeges alapja, és abbéli hittel, hogy a föld népei nem óhajtanak háborút, hanem azt az uralkodó és kiváltságos osztályok kapzsisága és önzése okozza avval az egyetlen *céllal*, hogy megszerezzék a világ piacainak ellenőrzését saját érdekükben, és a munkások valós érdekeivel ellenkezően) – kijelentjük, hogy a különböző nemzetiségű munkások között nincs ellenségeskedés, és hogy az egy, közös ellenségük a kapitalisták és földbirtokosok osztálya; és a háborúk megelőzésének és a béke biztosításának egyedüli lehetősége az, ha eltöröljük a kapitalista és a hűbéri társadalmi rendszereket, amelyekbe a háborúk gyökereznek; és emiatt e nemzetközi fórum elkötelezi magát arra, az egyetlen eljárásra, amely által e rendszereket megdöntheti – a termelőeszközök, az elosztás, és a kereskedelem társadalmi tulajdonba vétele révén; továbbá kijelenti, hogy amíg ez megvalósul, minden vitás kérdést a fegyverek erejének kegyetlensége helyett egyezkedéssel kellene helyrehozni. Továbbá ez a találkozó felismerte, hogy a nemzetközi *szinten* minden munkás számára bevezetendő, nyolc órás munkanap a legelső lépés a végső egyenjogúsítás felé, és arra sürgeti minden ország kormányát, hogy a nyolc órás munkanap szükségessége törvénybe legyen iktatva; továbbá, figyelembe véve, hogy csak a munkás osztály tudja egyedül a gazdasági, és társadalmi egyenjogúságát létrehozni, át kell vegye a mai politikai gépezetet a kapitalisták kezéből; és figyelembe véve, hogy minden országban a munkások, és munkásnők széles tömegei nem rendelkeznek szavazati *joggal*, és nem tudnak részt venni politikai eseményekben, a munkásoknak ezen találkozója kijelenti és elkötelezi magát, hogy minden igyekezettel azon lesz, hogy megszerezze az egyetemes, szavazati jogot.”

**AZ EMBERISÉGET MÉG MÁS OLDALRÓL IS TÁMADJÁK,
A NAPJAINK ÓRIÁSAI**

A konkurenciának egy másik eredménye a nagy kereskedelmi és ipari *tőkéstársaságok*. Ezek fontos elemei a közelgő „tűz” előkészületének. Ezen óriási társulatok elől a kisebb üzemek és üzletek gyorsan leseprődtek, mert ők sem vásárolni, sem eladni nem tudnak olyan haszonnal, mint a nagy érdekhálózatok. E nagy érdekhálózatok, lévén több üzlet lebonyolítására képesek, mint amennyi nekik jut, Trösztöknek nevezett társulások. Ezeket eredetileg a verseny miatt beállható, teljes csőd elhárítására hozták létre, de a legtöbbjük nagyon kielégítően működőknek bizonyultak azok számára, akiknek tőkéjét és igazgatását képviselik; és a szándék terjed, – az Egyesült Államok vezeti a világot ebbe az irányba. Figyeljük meg a következő listát, amit a New-Yorki **World** közölt 1896 szeptember 2-án a „Trösztök növekedése” – cím alatt:

**„139 TERMELÉST KISAJÁTÍTÓ TÁRSULÁS, A RÖGZÍTETT ÁRAKAT
IRÁNYÍTJA, A KERESKEDELMET KIRABOLJA, ÉS A NÉPET
TÖRVÉNNYEL DALCOLVA KIZSÁKMÁNYOLJA”**

Trösztök	Tőke
Fazonált marhahús és élelmiszer T.	100.000.000 \$
Cukor T. (New York)	75.000.000 \$
Ólom T.	30.000.000 \$
Gumiáru T. (New Jersey)	50.000.000 \$
Vékony gumiáru T.	12.000.000 \$
Antracit-szén Kombinát, Pennsylvania	85.000.000 \$*
Balta készítő T.	15.000.000 \$
Szögesdrót készítő T. Chicago	10.000.000 \$*
Keksz és sós keksz készítő T.	12.000.000 \$
Anyáscsavar készítő T.	10.000.000 \$*
Vízmelegítő kazán készítő T. Pittsburgh	15.000.000 \$*
Bórax készítő T. Pennsylvania	2.000.000 \$*
Seprű készítő T. Chicago	2.500.000 \$*

* felbecsült

Kefe készítő T. Ohio	2.000.000 \$*
Gomb készítő T.	3.000.000 \$*
Szén-gyertya készítő T. Claveland	3.000.000 \$*
Töltény gyártó T.	10.000.000 \$*
Koporsót és temetési kellékeket készítő T.	1.000.000 \$*
Castor Olaj Tröszt, St. Louis	500.000 \$
Celluloid T.	8.000.000 \$
Cigaretta T. New York	25.000.000 \$
Sűrített tej készítő T. Illinois	15.000.000 \$
Réz öntvény készítő T.	20.000.000 \$*
Réz finomlemez készítő T.	40.000.000 \$*
Hajókötel készítő T. New Jersey	35.000.000 \$
Fazekasáru készítő T.	15.000.000 \$*
Sűrű, keresztiszövésű gyapot vászon T.	10.000.000 \$
Gyapotmagolaj T.	20.000.000 \$
Gyapotfonal Kombinát New Jersey	7.000.000 \$
Elektromos felszereléseket készítő T.	10.000.000 \$*
Flintüveg Tröszt, Pennsylvania	8.000.000 \$
Gyümölcs lekvárosüveg T.	1.000.000 \$*
Horganyzott vas és acél gyártó T. Pennsylv.	2.000.000 \$*
Kesztyű készítő Tröszt New York	2.000.000 \$*
Arató felszerelést készítő Tröszt	1.500.000 \$*
Bútor vasalás - bútorpánt készítő T.	1.000.000 \$
Keményített szál készítő T.	500.000 \$
Bőr lap készítő T.	500.000 \$*
Mész <i>forgalmazó</i> T.	3.000.000 \$*
Lenolaj készítő T.	18.000.000 \$
Litográfiai vállalat New Jersey	11.500.000 \$
Mozdony kerékvás T.	2.000.000 \$*
Márvány Kombinát	20.000.000 \$*
Gyufa gyártó T. Chicago	8.000.000 \$
Szattyánbőr T.	2.000.000 \$*
Zabpéhely T. Ohio	3.500.000 \$*
Viaszosvászon készítő T.	3.500.000 \$*
Papírzsák készítő T.	2.500.000 \$
Szurom Tröszt	10.000.000 \$*
Üveglap készítő T. Pittsburgh Pa.	8.000.000 \$*
Zsebkész készítő T.	2.000.000 \$*
Puskapor T.	1.500.000 \$

Befőző T. /?/ West Virginia	8.000.000 \$*
Cellulóz T.	5.000.000 \$*
Rizs T. Chicago	2.500.000 \$
Páncélszekrény készítő T.	2.500.000 \$
Só Tröszt	1.000.000 \$*
Homokkő Tröszt, New York	1.000.000 \$*
Fürdőszoba és vécé berendezési tárgyak T.	3.000.000 \$
Dörzspapír T.	250.000 \$*
Ablakszárny, ajtókeret és sötétítő	1.500.000 \$*
Fűrészt készítő T. Pennsylvania	5.000.000 \$
Tankönyv kiadó T. New York	2.000.000 \$*
Iskola berendezés gyártó T. Chicago	15.000.000 \$
Csatorna cső készítő T.	2.000.000 \$
Szurony/fémű készítő T.	60.000 \$
Kohászati T. Chicago	25.000.000 \$
Kovács T. Michigan	500.000 \$
Szappan készítő T.	500.000 \$*
Szóдавиз készülék gyártó T. Trenton	3.750.000 \$
Orsó, cséve és vetelő gyártó T.	2.500.000 \$
Szivacs T.	500.000 \$*
Keményítő(enyv) készítő T.	10.000.000 \$
Kereskedelmi acélárut gyártó T.	25.000.000 \$
Acél sín készítő T.	60.000.000 \$*
Kályha lap készítő T. Grand R.	200.000 \$
Szalma fonat készítő T. Cleveland	8.000.000 \$*
Szerkezet acél gyártó T.	5.000.000 \$*
Kártológép T.	200.000 \$*
Acéllemez gyártó T.	2.000.000 \$*
Sírkő készítő T.	100.000 \$
Bőrönd T.	2.500.000 \$
Cső gyártó T.	11.500.000 \$
Nyomdabetű Tröszt	6.000.000 \$
Esernyő készítő T.	8.000.000 \$*
Gőzölő T.	1.000.000 \$*
Tapéta készítő T. New York	20.000.000 \$
Óra készítő T.	30.000.000 \$
Kerék gyártó T.	1.000.000 \$*

* felbecsült

Ostor készítő T.	500.000 \$*
Ablaküveg gyártó T.	20.000.000 \$*
Drót gyártó T.	10.000.000 \$*
Facsarvag gyártó T.	10.000.000 \$*
Gyapjú kalap készítő T. New Jersey	1.500.000 \$*
Csomagoló papír gyártó T.	1.000.000 \$*
Sárga fenyőfa T.	2.000.000 \$*
Lakkbőr Tröszt	5.000.000 \$
Festék és kémiai Kombinát	2.000.000 \$*
Fűrészáru T.	2.000.000 \$*
Kő só Kombinát	5.000.000 \$
Hajófelszerelés anyagokat gyártó Kombinát	1.000.000 \$*
Zöld üveg gyártó T.	4.000.000 \$*
Mozdonyt gyártó Tröszt	5.000.000 \$*
Levélboríték készítő T.	5.000.000 \$
Szalag gyártó Tröszt	18.000.000 \$*
Vas és szén Tröszt	10.000.000 \$
Gyapot prés Tröszt	6.000.000 \$*
Rajzszeg gyártó T.	3.000.000 \$*
Ruha facsarógép gyártó Tröszt	2.000.000 \$*
Hólapát készítő Tröszt	200.000 \$*
A Vas Liga (tröszt)	60.000.000 \$*
Papír doboz készítő Tröszt	5.000.000 \$*
Bitumen szén Tröszt	15.000.000 \$*
Szesz gyártó Tröszt	5.000.000 \$*
Cukrászda Tröszt	2.000.000 \$*
Gáz Tröszt	7.000.000 \$*
Sav Tröszt	2.000.000 \$*
Manilai szövött áru Tröszt	2.000.000 \$*
Carnegie Tröszt	25.000.000 \$
Illinois Acél Tröszt	50.000.000 \$*
Sárgaréz Tröszt	10.000.000 \$
Komló Kombinát	500.000 \$*
Malom Tröszt, New York	7.500.000 \$
Amerikai kukorica aratógép Tröszt	50.000.000 \$*
Sertéshús Kombinát Missouri	20.000.000 \$*
Kolorádói szén Kombinát	20.000.000 \$
Fehérítő Kombinát	10.000.000 \$*
Festék Kombinát, New York	2.000.000 \$*

Hajdina Tröszt	5.000.000 \$
Szörme Kombinát, New Jersey	10.000.000 \$
Selyempapír Tröszt	10.000.000 \$*
Kassza regiszter T.	10.000.000 \$*
Nyugati liszt Tröszt	10.000.000 \$
Acél és vas Kombinát	4.000.000 \$
Elektromos Kombinát nr.2	1.800.000 \$
Gumiáru Tröszt nr.2	2.500.000 \$
Dohányáru Tröszt	2.500.000 \$
Össztőke:	1.507.060.000 \$

A már említett folyóirat ugyanazon száma a felsorolt trösztök egyikének hatalmát és irányzatát egy vezércikkében jegyzi fel, melynek címe: „Mit jelent a szén árának emelkedése?”

„A szén tonnája árának 1,5 \$-al történő emelése azt jelenti, hogy a Szén Tröszt mind a tizenegy tagjának zsebébe több mint ötven – hatvan millió dollár jut. A múlt őszi verseny alapján és az ebből származó méltányos piaci árak eredményeként ez az összeg jogosan a felhasználókat illetné.

A szén árának hatalmas emelkedése azt jelenti, hogy sok gyáros, akik ismét az őszi versenyre indulnának, nem tehetik meg, mert ők nem adhatnak termékeik árához hasonlóan nagy tételt annak érdekében, hogy még azokkal versenyezzenek, akik a szenet természetes árán szerzik be. Ez azt jelenti, hogy sok gyáros levágja a béreket azért, hogy szinten tartsa az előállítási költséget. Ez még azt jelenti, hogy minden, kisebb vagyonnal rendelkező háztartás lemond bizonyos szerényebb élvezetokről és kényelmekről. Szenet kell vegyen, és mivel azok a köztisztviselők, akiket szavazatával segített, nem érvényesítik a törvényt, ő meg kell fizesse a trösztárat. Ez még azt is jelenti, hogy a szegények kevesebb szenet tudnak megvenni. A régi árak is elég nagyok voltak. Az új árak borsosak. És így a szegényeknek dideregnie kell a következő télen.

Egyfelől több fényűzés jut néhánynak. Másfelől gondot jelent, és több ezer esetben valóságos ínséget a többségnek. A kettő között a megszegett és megbecstelenített törvény.”

Vegyük a trösztök hatalmának egy másik szemléltetését. – 1895 tavaszán megalakult a Pamut Pánt Tröszt. (A pamutnak való pánt egy sima vas pánt, amit pamutbálázásra használnak.) Abban az időben száz darabnak hetven cent volt az ára. A következő évben a cég arra a határozatra jutott, hogy egy kis többletnyereségre tesz szert és felemelte a száz darab árát 1,40 \$-ra – így röviddel a pamutbálázás előtt az idegen szalagot nem lehetett időben behozni az országba.

Nem mindegyik tröszt él vissza hatalmával; valószínű, hogy még nem kínálkozott mindegyiknek kedvező lehetőség; de senki sem vitatja, hogy az „egyszerű embereket”, a tömegeket a megrablás komoly veszélye fenyegeti az ilyen óriás tőkéstársaságok részéről. Mindenki tudja, hogy milyen félelmetes egy egyénben a hatalom és az önzés, és ezek az „óriás” trösztök nem csak hogy az egyéneknél mérhetetlenül több hatalommal és befolyással rendelkeznek, hanem, ráadásul, nekik nincs lelkiismeretük. Lábra is kelt egy közmondás: „A tőkéstársaságoknak nincs lelkük”.

Pittsburg Post következő tudósítása alapján szemléltetjük:

A TRÖSZTÖK NYERESÉGEI

„New York, 1896, XI. 5. – A Standard Oil Trust felszámoló biztosai ma találkoztak és kijelentették, hogy a szabályos negyedévi osztalék részvényenként 3 \$ és a december 15-én fizetendő ráadás részvényenként 2 \$. A Standard Oil Tröszt eredetileg kibocsátott értékpapírai 97.250.000 \$. A *fiskális* év végén már 31% volt a bejelentett osztalék, ezért a haszon teljes szétosztása 30.149.500 \$-ra rúgott. Abban az időszakban a Cukor Trösztként ismert Amerikai Cukorfinomító Vállalat 7.023.920 \$ nyereségjutalékot fizetett. Úgy hallszik, hogy e részvényeseknek fizetendő nyereségjutalékon kívül a cégnek nyerscukor többlete, értékpapírja és kb. 30 millió \$ pénze van.”

Ugyanaz az újság azután egy vezércikkében a következőt írja:

„A Drótszög Tröszt valószínűleg ennek az országnak egyik legaljasabbja, ami az emberek kifosztásának módszereit illeti. Dacolt a törvénnel, megvesztegetett, megfélemlített, tönkretett

versenytársakat, és zsarnoki hatalommal uralta a kereskedelmet. Emellett 200-300 %-ig emelte az árakat és milliókat osztott ki tagjai között. Persze ez nem anarchia. Sőt, az az anarchista, aki az ilyenféle rablás és törvénytírással ellen tiltakozik. Legalább is így gondolja A. C. Faust úr, a New-Jerseyi szeg készítő trösztől, aki a **World**-ban azt írja, hogy a tröszt gazságainak felfedése 'a nép elégedetlenségének tüzét táplálja'. Ezzel elintézi a dolgokat. A törvénytelen és harácsoló trösztök szabad kezet kapnak és nincs megtűrve a kordában tartásukra tett kísérlet, mert 'a nép elégedetlenségének tüzét táplálná'. Egyik oldalon áll az ország népe és a másikon a különleges szabadságot élvező, engedélyezett rablók – a trösztök. De a tiltakozást nem szabad kinyilvánítani, mert ellenkező esetben 'a nép elégedetlenségének tüze' megnehezíti a trösztök dolgát. Meddig lehet még fokozni az szegénytelenséget és a szemtelenséget?

Most a Szén Tröszt is a feketeszen termékekben évi 50.000.000 \$ értékben fosztogatja a népet a szén tonnájának 1,5 \$ -os megemelt árával. Dr. Parkhurst tiszteletes a napokban ezekkel a szavakkal illette ezt a különös 'klikket': 'Ha a szén társaságok, vagy a szén kombinátok, vagy a szén trösztök végsőkéig arra használják hatalmukat, hogy a saját vagyonuk gyarapítása érdekében annyira lecsapolják a szegények pénzét, amennyire csak tudják, vagy merik, a szegények kiszípolozásáig, jólétük megrövidítéséig és mindaddig, míg megcsapolják az egészség és az élet áramlatát, akkor ezeket a társaságokat

A TOLVAJLÁS ÉS A GYILKOLÁS ÖRDÖGE SZÁLLTA MEG.

Ez érvényes az egyéb közhasználatú cikkek kereskedőire is.'

Míg Dr. Parkhurst tiszteletes azzal vádolja a trösztöket, hogy a 'tolvajlás és gyilkolás ördöge szállta meg', egy másik, New-Yorki prédikátor Dr. H. Newton a bársonyos templompáholy milliomos nyájának a trösztöket magasztalta, mint a civilizáció fejlődéséhez szükségeseket, és jótékony hatásúakat."

Az Allegheny **Evening Record** így ír az acél sín tonnája árának 27 \$-ról 15 \$-ra való hirtelen zuhanására vonatkozólag:

„A nagy ‘Acél Érdekszövetség’, melyet arra alakítottak, hogy az árakat tartsa, gyakorlatilag csődbe jutott. Ezt az óriási tőke és hatalom összpontosítást – mely azért létesült, hogy ellenőrzése alatt tartsa Amerika egyik legnagyobb iparának termelését, hogy az árakat emelje, vagy csökkentse azon egyszerű utasítással, hogy kedve szerint terhelje a fogyasztókat a célszerűség határáig – elnyeli egy még óriásibb, még hatalmasabb, még gazdagabb társaság. Rockefeller és Carnegie megkaparintották Amerika acéliparát. Az acél sín tonnája árának leverése 27 \$-ról 15 \$-ra, a legkisebb értékre, az ország gazdaságában egy új korszakot nyitott. Ez eddig tröszt trösztöt eszik eset, és a vasutak nyernek.

Biztosra lehet állítani, hogy Rockefeller és Carnegie urak nem a köz iránti érzékenységből kezdtek bele a nagy vállalkozásba. Ők egy esélyt láttak arra, hogy a versenyt lehengetve előnyre tegyenek szert abban. Most a Duluth feletti Mesaba hegyvonulatnál a világ legjelentősebb készletforrásával rendelkeznek, ahol nem annyira költséges bányászni, mert csupán a felszínen kell lefejtetni az ércet. Rockefeller azzal fokozta előnyét, hogy a készletforrásának biztosítására flottát építtetett mérhetetlen hordképességű uszályhajókból, hogy a saját nyersanyagát az Erie tó rakpartjára szállíthassa. Amikor ezt a kört kiegészítette a Carnegievel kötött szövetséggel, az ő kohóival és hengerpréseivel, a ‘Síngyártók Szövetsége’ az ő kényének kiszolgáltatottja lett. A teljes ügyet a jelenleg létező adottságok mesteri egyesítésével vitelezte ki. Legalábbis a jelenlegi eredmények sok embernek előnyösek. Nagy kérdés, hogy vajon Rockefeller és Carnegie urak ezt a nagy hatalmat kezükbe kapva meg lesznek elégedve avval, hogy egy ésszerű hasznat húzzanak a közérdeknek is juttatva, vagy hatalmukat, amellyel egykor összeroppantották ellenfeleiket, könyörtelen kiszipolyozásra használják. Az a tény, hogy övék a hatalom, önmagába véve veszélyes.”

A következő hír akkoriban sok felé keringett, de méltó, hogy megemlítsük itt, e témára való tekintettel:

„Kansas, 1896 nov. 26. – David R. Francis, volt kormányzó, jelenlegi belügyminiszter, a következő levelet küldte az arany fedezet embereinek kis összejövételére, akik a tegnap este a Midland Hotelben tartottak egy bankettet:

‘Belügyminisztérium Washington, D. C. 1896 nov. 19.

Uraim! – Éppen most kaptam meg meghívásukat; sajnálom, hogy nem tudok jelen lenni az egészséges pénz kemény győzelmének törvénybeiktatásán ... Ha nem iktatnak törvénybe olyan intézkedéseket is, amelyek megfékezik a vagyon növekvő befolyását és korlátozzák a trösztök és monopóliumok hatalmát, akkor a század vége előtt egy népfelkelés várható, mely épp a legfontosabb intézményeinket fogja veszélyeztetni (...)”

A következő idézetet forrása a London **Spectator**:

„Kezünkben van Russell úrnak, a New York-i Legfelsőbb Törvényszék Bírójának, egyik határozata, mely rámutat arra, hogy mennyire benyomult az Egyesült Államokba a ‘tröszt’ rendszer, mely a tőkét arra használja, hogy monopóliumot hozzon létre. A Nemzeti Gyógyszeráru Nagykereskedők Társulata úgy alakult, hogy magába foglalja az Egyesült Államok majdnem minden nagy gyógyszer-kereskedését és be fagyasztotta a gyógyszerek árát. Ha bármely magán kereskedő a Társulat árán alul értékesített, a Társulat körlevél által felszólította a teljes kereskedelmi hálózatot, hogy ne kössenek vele üzletet és ezt rendszerint az ellenszegülő cégek bukása követi. John D. Park és Fia Társaság elhatározta, hogy ellenáll az önkénynek és a rendelkezés felfüggesztését kérvényezte, amit abban az esetben elutasítottak, de általános elvként elfogadtak; mindenkit felszólítottak, hogy tartózkodjanak a ‘kereskedelmi megszorítás’ kikényszerítésére való összefogástól. Ez egy szélsőséges eset, mert világos, hogy az ilyenfajta tröszt emberi étellel játszik, vagy játszhat. Nem sokat számít, ha megemelik a szabadalmazott gyógyszerek cseppjét egy guinea-re, az olyan drogokat, mint a kinin, ópium, vagy a hashajtó szerek, a szegények számára elérhetetlenné teszik, de feltehetően ez volt a legnagyobb kifogás. Meg kell említsük, hogy Bryan úr követői a

Tröszt rendszert a tőke elleni támadásuk frontvonalába helyezik és az ilyen ügyek érveléseiknek alapot szolgáltatnak.”

TRÖSZTÖK ANGLIÁBAN

Habár a trösztöket amerikai találmánynak nevezhetni, annak kimutatására, hogy ezek nem kizárólag csak amerikaiak, a következő idézetet emeltük ki a Londoni **Spectator**-ból:

„A trösztök birtokukba kezdtek venni bizonyos brit üzletágazatokat. Jelenleg létezik egy kombinát, vagy tröszt – birminghami székhellyel – az egész Nagy Britanniára kiterjedő fémágy gyártásban, mely olyan okosan van megszervezve, hogy gyakorlatilag lehetetlen bármely kívülálló számára az, hogy befogjon réz, vagy vas ágy készítésébe, hacsak nem csatlakozik a társasághoz és akkor is könyörögnie kell a befogadásért, amit valószínűleg megtagadnak tőle. Ha mégis megpróbálna ettől függetlenül indulni, képtelen lenne megvenni a nyersanyagát, vagy akár munkást találnia, akit a gyártásban dolgoztathatna, mert az ágyszerkezethez szükséges vas és réz minden előállítója beleegyezett abba, hogy csak a kombinátot lássa el, és a tröszt kötelezi a munkásokat, hogy csak a hozzájuk tartozó gyártóknak dolgozzanak. Tehát a fogyasztók csak a külföldi konkurenciához fordulhatnak, ha az árakat alacsonyan akarják tartani. Ennek a fémágy-trösztnek jelenleg jól megy, emiatt most sok más helyi tröszt követi példáját.”

Ezek a tröszt-kombinátok több százmillió dollár fölött rendelkezve, valóban **óriások**; és ha ez az ügy még egy pár évig úgy folytatódik, ahogy az elmúlt húsz évben, akkor hamarosan, pénzügyi eszközökkel uralni fogják a világot. Nemsokára nem csak arra lesz hatalmuk, hogy a világ által használt cikkek árát megszabják, hanem mint fő munkaadók, a béreket is ők szabják meg.

Igaz, hogy e tőkétársaságok a múltban olyan nagy vállalkozásokat hoztak létre, amilyeneket egyének önmagukban nem tudtak volna létrehozni olyan gyorsan, vagy olyan jól. Valóban, a *tőkétársasági* magánvállalkozás olyan kockázatokat vállalhat és eredményesen hordozhat, amit, ha a kormány

vállalna, a nép elítélne és küzdene ellene. Ne értsenek bennünket úgy, hogy a mérhetetlen tőke összpontosítását általánosan elítélendőnek tartanánk, hanem csak azt mutatjuk ki, hogy minden egyes évnek tapasztalata nem csak a pénzügyi hatalmukat fokozza nagymértékben, hanem a ravaszságukat is; emiatt sebesen közeledünk ahhoz a ponthoz – ha még nem értünk el, ahol ezek a nép érdekeit, sőt, szabadságát is fenyegetik. Mindenki mondja, hogy valamit tenni kell! – de hogy mit lehet tenni, azt senki sem tudja. Tény, hogy az emberiség tehetetlen, és ki van szolgáltatva a jelenlegi önző társadalmi rendszer eme daganata kegyének; egyetlen remény Istenben van.

Az is igaz, hogy ezeket az óriásokat rendszerint tehetséges emberek irányítják, akik általában eddig úgy tűnnek, hogy nem akarnak visszaélni hatalmukkal. Mégis, a hatalom egyre inkább összpontosul és valószínűleg ezek a vezetők, akiket többnyire az önzés irányít, időről-időre, ahogy a lehetőségek engedik és a körülmények kedveznek, megszorításokat fognak alkalmazni azokkal szemben, akik nekik ki vannak szolgáltatva.

Ezek az óriások úgy fenyegetik az emberiség családját, mint ahogy a betű szerinti óriások fenyegették több mint négyezer évvel ezelőtt. Azok az óriások „erős, híres-neves emberek” – a bukott Ádám faj fölött álló, csodálatos képességű, és éles elméjű emberek voltak, egy vegyes faj, az Ádám törzzsel egyesített **új életerő** eredménye. Így van ez a modern **óriás testületekkel** is: ők nagyok, hatalmasak, és ravaszok oly mértékben, hogy reménytelen isteni beavatkozás nélkül legyőzni őket. Az ő csodálatos hatalmukat még eddig soha teljesen nem állították szolgálatba. Ezek az óriások is keveredésből származnak: ők a keresztény civilizációból és felvilágosodásból eredő bölcsességnek, meg a bukott ember önző szívének közös hatásából fogantak.

De az ember szükséglete és az Isten lehetősége egyidőben közelebb kerültek egymáshoz, és mint ahogy „az akkori világ” óriásait elsöpörte az özönvíz, akképpen ezeket az óriás

testületeket is elsöpri az Isten már lánggra lobbant, jelképes „haragja tüze” közelgő özöne; „nyomorúságos idő, amilyen nem volt, attól fogva, hogy nép kezdett lenni”. Abban a „tűzben” a bűn és az önzés minden óriása megemésztődik; ők elbuknak és soha többé fel nem kelnek. (Ézsaiás 26: 13, 14; Sofóniás 3: 8, 9)

A BARBÁR RABSZOLGASÁG ELLENTÉTBEN A CIVILIZÁLT RABSZOLGASÁGGAL

Állítsuk szembe röviden a múltat a jelennel és a jövővel a munka kínálata és kereslete tekintetében. Csupán az utóbbi században szüntették meg a rabszolga-kereskedelmet általánosan és eltörölték a rabszolgaságot. Valamikor általános volt, de Európában és Ázsiában fokozatosan jobbágysággá alakult át. Nagy Britanniában nem hamarabb, mint 1838-ban törölték el a rabszolgotartást, a kormány 20 millió fontot (kb 100 millió \$-t) fizetett kártérítésként a rabszolgotartóknak. Franciaország 1848-ban szabadította fel rabszolgáit. Az Egyesült Államok déli államaiban a rabszolgotartás 1863-ig tartott. Tagadhatatlan, hogy a keresztyének részéről jövő tiltakozások és írások lényegesen hozzájárultak a rabszolgaság eltörléséhez, de másfelől meg kell jegyeznünk, hogy a világ munkapiaca állapotának megváltozása az ügynek egy újabb megítélését nyújtotta a többség számára, és a kárpótlással segítettek a rabszolgotartóknak, hogy megbékéljenek a dolgok új rendjével. A keresztyének hangja és írásai csak sietteték a rabszolgaság eltörlését, de ez később amúgy is bekövetkezett volna.

A rabszolgaság természetes halállal halt meg a modern, önző versenyzésen alapuló rendszer miatt, melyet a technikai találmányok és a népesség szaporulata támogatott. Teljesen eltekintve az erkölcsi és vallási tényezőktől, lehetetlen volna most a rabszolgotartás a népes és civilizált országokban: pénzügyileg sem lenne kifizetődő. (1) Egyrészt azért, mert a gépesítés nagymértékben elfoglalta helyét úgy az értelmet igénylő-, mint az értelmet nem igénylő munkában. (2) Másfelől

azért, mert egy értelmes szolga többet és jobban tud dolgozni, mint egy tudatlan. (3) És mert ahhoz, hogy rabszolgát kiműveljenek, vagy egy kevésbé kioktassanak sokkal költségesebbé teszik szolgálatát a szabad munka teljesítményénél; emellett a sokkal értelmesebb és hatékonyabb rabszolgákat sokkal nehezebb lenne ellenőrizni és hasznot hozóan kihasználni, mint azokat, akik bár névlegesen szabadok, de kezük lábuk meg van kötve a szükségletek által. Egyszóval, a világi bölcsek rájöttek arra, hogy az ellenségek kifosztásáért és rabszolga szerzésért viselt háborúk kevésbé kifizetődőek, mint a kereskedelmi fölényért vívott háborúk, melyeknek eredményei jobbak és nagyobbak; arra is rájöttek, hogy a szabad, „szükségletek rabszolgái” olcsóbbak és többre képesek.

Ha immár a szabad, képzett munka olcsóbb, mint a tudatlan rabszolga munka, és ha az egész világ értelmileg ébred, és nagy gyorsasággal szaporodik, akkor nyilvánvaló, hogy a jelen társadalmi rendszer olyan biztosan dolgozik a saját pusztulásán, mint ahogy egy gőzmozdony teljes gőznyomás alatt, ellenőrzés vagy szabályozó nélkül.

Míg jelenleg a társadalom a kereslet-kínálat elvén szerveződött, addig a világ önző versenyében nincs ellenőrzés, nincs szabályozó. Az egész szerkezet erre az elvre épül – az önzés kényszerére; így a társadalmat lefelé nyomó erő naponta egyre nagyobb. Így folytatódik az ügy a tömegekkel, mind mélyebbre és mélyebbre nyomják őket, lépésről-lépésre, míg a társadalom összeomlása – az anarchia bekövetkezik.

AZ EMBERISÉG AZ ALSÓ ÉS A FELSŐ MALOMKŐ KÖZÖTT

Egyre nyilvánvalóbbá válik a néptömegek számára, hogy a dolgok jelenlegi rendjében ők egy alsó és egy felső malomkő között vannak, melyeknek gyors forgása végső fokon, és nem sokára, egy nyomorult és hitvány rabszolgaságba őrli őket, hacsak valamiképpen valami nem szól közbe. Valóban ez a dolgok jelenlegi állapota: az emberi szükségletek a

tápcsatorna, mely bekényszeríti őket a két malomkő közé, az alsó malomkő a kereslet-kínálat rögzített törvénye, mely mind közelebb és közelebb zsúfolja a világ növekvő létszámú és intelligenciájú népét a szervezett önzés felső malomkövének nyomásához, melyet a gépi rabszolgák óriási ereje hajt és amelyet pénzügyi társulatok – trösztök és monopóliumok – fogaskerekeként, emelőkarokként és emelőcsigákként segítenek. (Ide illik megjegyezni azt, hogy a Berlini Statisztikai Hivatal 1887-ben felmérte, hogy a gőzgépek (*gép-rabszolgák*), melyek abban az időben világszerte dolgoztak hozzávetőleg egymilliárd ember munkáját jelentették, vagyis a föld dolgozó lakosságának háromszorosát; és azóta a gőz, meg az elektromos energia valószínűleg megkétszereződött. Sőt, ezek a gépek majdnem mind csak a föld lakosságának egy-ötödét kitevő, civilizált országokban működnek.) A felső malomkövet hajtó erőnek másik részét a lendítőkereke *adja*, melyet az eddig nem is álmodott sűrített vagyon, meg az önzően gyorsított és kiképzett elmék ereje tesz súlyossá. Hogy részben szemléltessük az őrlési folyamat eredményét rámutatunk egy Londonból érkező jelentésre, amely szerint a városban 938.293 szegény volt, 316.834 nagyon szegény és 37.610 a legnagyobb nyomorban élők száma – összesen: 1.292.737, vagyis a világ legnagyobb városának majdnem egyharmada nyomorban él. Skócia hivatalos adatai szerint a családok egyharmada egy szobában *él*, több mint egyharmada pedig két szobában lakik; New York városában egy kemény tél alatt 21.000 férfit, asszonyt és gyermeket lakoltattak ki, mert nem tudták kifizetni a lakbért; és egyetlen év alatt 3.819 lakosát temették a szegények temetőjébe, akik túl szegények voltak ahhoz, hogy tisztességesen éljenek, vagy akár tisztességesen meghaljanak. Figyelemre méltó, hogy éppen abban a városban áll fenn ez a helyzet, amelyről már kimutattuk, hogy polgárai között több ezer milliomos van.

J. A. Collins úr, **The American Magazine of Civics** egyik szerkesztője, egy ízben fejtegette az amerikai lakástulajdonlás

hanyatlásának témáját az Egyesült Államok népszámlálásának fényében. Bevezetőként figyelmeztetett, hogy ijesztő tényekre, fenyegető, és veszélyes előjelekre lehetünk felkészülve. A következőt idézzük:

„Egy pár évtizede a lakosság túlnyomó része alkotta a lakástulajdonosokat, és lakásaik gyakorlatilag jelzálogmentesek voltak; ma a lakosság túlnyomó része bérli a lakását.”

Mivel az elzálogosított lakások lakói gyakorlatilag csak bérlők, e nemzet családjainak 84 %-a szó szoros értelmében csak bérlő; majd hozzátette:

„Gondoljanak az ilyen rövid idő alatt kialakult, ijesztő eredményre, ha nyugaton óriási szabad iparterületek várják a telepeseket, jól fizetett állásokat kínálva; továbbá gondolkozzunk el, hogy mi lesz az eredménye, ha elfoglalják a tágas nyugatot, vagy ha monopolizálják minden földjét, ha milliók töltik be mindezeket természetes szaporulat és bevándorlás által, ha idegen tőkecsoportok fogják ellenőrizni a bányavidékeket és a bányákat, ha egy pár milliomos tulajdonos fogja uralni a szállítási rendszereket, amikor a nagy tőkéstársaságok irányítják saját érdekeiknek megfelelően az iparágakat; mi lesz az eredmény, ha a közterületek kimerülnek, ha a háztelkeket monopolizálják és spekulánsok tartják majd kezükben a munkás tömegek számára elérhetetlen áron.”

Collins úr, ezeket az adatokat az európai statisztikákkal összevetve, arra a következtetésre jut, hogy az Egyesült Államokban uralkodó állapotok kevésbé kedvezőek, mint az európaiak, kivéve a leggazdagabb és legfelvilágosultabb Nagy Britanniai állapotokat. Viszont Collins úr adatai félrevezetők, hacsak nem jut eszünkbe, hogy az elzálogosított lakások ezrei fiataloké (akik Európában a szüleikkel élhettek volna) és bevándorlóké, akik részletfizetéssel vették meg. Akárhogy is, a pusztaság valóság eléggé sötét. Az idő növekvő szorításában a sok

elzalogosításból csak kevés lesz valaha is törölve, hacsak nem a rendőrfőnök által.

Valószínűleg kevesen ismerik fel, hogy néha milyen olcsón vesztegetik az emberi erőt és időt, és akik felfogják, azok nem tudják, hogyan orvosolják a rossz állapotot és igyekeznek karmaiból kikerülni. A világ minden nagy városában több ezer „robotoló” él, akik keményen, sok órát dolgoznak a pusztá megélhetésért, mint ahogy a legtöbb déli rabszolga tette. Ők névlegesen szabadok, de a valóságban rabszolgák, a szükségletek rabszolgái; rendelkeznek az akarat szabadságával, de kevés a maguk érdekét, vagy a másokét szolgáló tett szabadsága.

A következő idézetet a (Pittsburgh-i) **Presbyterian Banner** - című folyóiratból tallóztuk:

„A munkásnyúzó rendszer más országokban keletkezett mielőtt átkerült volna amerikai talajba, az átkát magával hozva. Nem csak a készruha ágazatra szorítkozik, hanem magába foglal minden mást is, akik viszonteladón keresztül dolgoznak. A viszonteladó, vagy szállító vállalja, hogy egy bizonyos áron árucikkeket szerez a kereskedőnek azért, hogy a nagy vásárlóközönséget ellássa előnyös vásárral, ugyanakkor azért, hogy meghozza a kereskedőnek és önmagának a hasznot, az árakat alacsonyan kell tartani, így a szegény munkás kell szenvedjen.

Angliában majdnem minden üzletet ezen az alapon működtetnek. A cipő, a prémkereskedelem, a műbútor, a kárpitosság és sok más, a viszonteladók hatáskörébe jutottak és a nép éhbérre süllyedt. Viszont mi a hazai kész-ruha kereskedésről akartunk szólni. 1886-ban csupán tíz munkásnyúzó műhely volt New Yorkban, jelenleg több száz van, ugyanez a helyzet Chicagóban is, míg a többi nagyváros sem marad el mögöttük. Ezeket nagyrészt a zsidók tartják kézben; a bostoniaknak, meg a New-Yorkiaknak előnyük van a nyugatabbra esőkkel szemben mert kihasználhatják a frissen érkezett idegeneket, akik nem ismerik a nyelvet és emiatt könnyen félrevezethetőek. Ezeket az

alkalmazottakat kis, szellőzetlen helységekbe zsúfolják, gyakran húszt, vagy harmincat is összezsúfolnak egy akkora szobába, melyben csak nyolc munkásnak lenne hely, ahol nekik főzni, enni, meg élni kell, és napi tizennyolc – húsz órát kell dolgozzanak ahhoz, hogy éppen megéljenek.

Az a bér, amit erre a munkára fizetnek, az emberiség szégyene. Nehéz munkát végző emberek heti 2-4 dollárt keresnek. A következő adatok egy olyan személytől származnak, aki ebben az ügyben felméréseket végzett; ő értesüléseit egy „fő munkásnyúzótól” szerezte, aki ezeket az árakat az nagykereskedőtől kapott árak szerint adja:

A felöltő készítésére	0,76 – 2,50 \$
Munkaruha készítésére	0,32 – 1,50
A hosszúnadrágéra	0,25 – 0,75
Egy tucat mellény készítésére	1,00 – 3,00
Egy tucat rövidnadrág készítésére	0,50 – 0,75
Egy tucat karton-férfiingére	0,30 – 0,45

Ezekből az árakból a fő *kizsákmányoló* nyereségként nagy százalékot von le és azután levonva a fuvardíjat, amit a munkás fizet, könnyen elképzelhető, hogy milyen nehezen és milyen sokat kell dolgozzanak a férfiak és nők, hogy megkeressék az elemi életszükségletre valókat. A rövidnadrág tucatjára a gyártótól a „főnök” hatvanöt centet kap, a robotoló, viszont, csak harmincöt centet kap.

A munkás tíz centet keres egy nyári nadrág készítésével, hat előállítására tizennyolc órát kell dolgozzon. A köpenyeket tizenöt személy készíti; mindenki egy részt készít. A kezeslábas tucatjának hatvan cent az ára. Ez csak egy pár példa és bármely nő, aki tud valamit a varrásról és a ruhakészítésről, ismeri a befektetett munka mennyiségét.

De minden dolognak megvan a megtorlása és néha az ártatlan, vagy meggondolatlan éppen annyit kell szenvedjen, mint a bűnös. Ezeket a kész-ruhákat a legrosszabb egészségügyi körülmények között készítik. Időnként olyan helységekben készítik, melyek semmilyen emberi tevékenységre nem

alkalmasak és a kórokozók melegágyai. Chicagóban az egyik ilyen műhelyben ez év folyamán egy ellenőr négy munkást látott köpeny készítés közben, mindannyiuk skarlátban szenvedett, egy másik helyen egy gyermek feküdt holtan ugyanannak a betegségnek következtében, míg a munka folytatódott körülötte és a fertőzés elkerülhetetlenül terjedt.”

„Óh, az arany oly értékes,

S mily olcsó lett a vér és test.”

A nyomorult szegények száma gyorsan növekszik, és amint kimutattuk, a konkurencia romlásba taszítja az emberi fajt, kivéve azt a keveset, akinek sikerült szert tenni gépekre, vagy ingatlanvagyonra; és gazdagságuk meg hatalmuk ennek megfelelően növekszik, míg, úgy tűnik, hogy hamarosan megjelennek a milliárdosok, ha a jelenlegi állapotok folytatódnak.

Nincs lehetőség arra, hogy a dolgok efféle állapota örökké tartson; még az ok és okozat természetes törvényének működése is végső fokon meghozza büntetését. Azt sem várhatjuk, hogy Isten igazságossága, mely beállította ezt a törvényt, örökre megengedje ezeket az állapotokat. Isten Krisztus által megváltotta és felkarolta a gyarló emberi mivoltunk ügyét és az önzéstől, meg a gonosz általános hatalmától való megszabadításának ideje nagyon közeleg. – Róma 8: 19-23.

A következő idézet egy pár éve megjelent nyugati folyóiratból származik, mely világosan bemutatta annak az időnek állapotát és ami napjainkban még ijesztőbb. Idézzük:

„Ebben az országban ma két millió munkanélküli van. Azoknak száma, akik tőlük függnek, valószínűleg négyszer -, vagy többször nagyobb.

Lehet, hogy önök hallották már ezt. Azt akarnám, hogy gondolkozzanak el ezen, amíg felfogják, hogy mit is jelent ez. Azt jelenti, hogy a ‘világ legjobb kormánya’ alatt és a ‘világ, valaha látott, legjobb bankrendszerével’ és minden egyébbel a legmagasabb fokon és egy páratlan élelmiszer, meg egyéb

kényelmi cikk termeléssel, a lakosságunk egyhetede teljesen koldusbotra jutott, mint az éhínség egyetlen változata. Az emberek éheznek az áruházak közvetlen közelében és olyan gabonátárolók *mellett*, melyek gabonával vannak tele, amit nem tudnak elegendő áron eladni ahhoz, hogy a termelés költségeit fedezzék. Az emberek dideregnek és majdnem meztelenek a tele raktárak árnyékában, melyeket szétvet a mindenféle, rengeteg ruhanemű. Az emberek fáznak a fűtés hiányában a több millió tonna szén *mellett*, mely több ezer bányából könnyen előbányászható. És a munkanélküli cipészek örülnének, ha cipőt készíthetnének a fűtőanyag fejében azoknak, akik a szemet bányásszák. Az utóbbiak, pedig örülnének, ha a cipők fejében gürcölhetnének a bányákban. Hasonlóan a félig öltözött farmerek Kansasban, akik képtelenek eladni a búzájukat, hogy kifizessék az aratási és cséplési költségeket, boldogan elcserélnék *azt* a keleti iparban dolgozó, *éhező* emberekkel, akik ruhákat szőnek, varrnak és szükségleti cikkeket készítenek.

Nem a természeti források hiánya okozza ennek az országnak szorultságát; nem a kétmillió munkanélküli képességének, vagy akarátának hiánya akadályozza azt, hogy dolgozzanak és hasznos, meg kívánatos dolgokat készítsenek. Egyszerűen az a *tény*, hogy a termelési és kereskedelmi eszközök egy kevés ember kezében összpontosulnak. Csak most kezdjük felismerni, hogy mennyire egészségtelen állapot ez; és mind többet és többet fogunk megérteni, amint ez az összpontosítás egyre kíméletlenebb lesz. Az emberek munka nélküliek, fáznak és éheznek, mert nem tudják elcserélni munkájuk termékét. Ezen eredmény szempontjából a mi híres, jelenkori civilizációnk nem egy majdnem tökéletes kudarc? Ebben az országban a munkanélküliek négyes sorokban és hat láb közökkel egy hatszáz mérföldes sort alkotnának, azok viszont, akiknek megélhetése tőlük függ egy 2400 mérföldes sort tudnának alkotni. Egy ilyen felállítású hadsereg, az Atlanti Óceántól a Csendes Óceánig (...) érne.

Ha az emberi értelem nem képes kigondolni egy ennél jobb gazdasági rendszert, akkor be kell vallani, hogy az emberiség a világegyetem legnagyobb kudarca. [Valóban, épp e *felismerés* az amire az isteni gondviselés vezet bennünket, az emberek meg kell ismerjék a saját tehetetlenségüket és az igazi Mestert; éppen úgy *történik ez*, mint ahogy minden csikót ‘be kell törni’, mielőtt értékessé válna.] Minden idők legfelháborítóbb és legkönyörtelenebb dolga az a jelenlegi kísérlet, a plutokrata²⁴ királyaink csatáit vívó munkás-hadsereget fenntartani anélkül, hogy arra az időszakra, amiben szolgálatukra nincs szükség, bármilyen tartalékról gondoskodnának.”

Az előbbi idézet a legkeményebb gazdasági válság időszakából származik, mely egybeesik az „adó foltozással” és öröndetes, hogy ez nem egy általános állapot. Annak ellenére nem tudható, hogy mikor ismétlődhet meg. Mindazonáltal, a **Harrisburg Patriot** ugyanabban az évben a következő adatokat közli: „A munkanélküliek száma:

Bostonban 10.000; Worcesterben 7.000; New Havenben 7.000; Providenceben 9.600; New Yorkban 100.000; Utica (egy kis város) 16.000; Patersonban a lakosság fele munkanélküli; Philadelphiában 15.000-en; Baltimoreban 10.000; Weelingben 3.000; Cincinattiban 6.000; Clavelandban 8.000; Columbusban 4.000; Indianapolisban 5.000; Terre Hauteban 2.500; Chicagóban 200.000; Detroitban 25.000; Milwaukeeben 20.000; Minneapolisban 6.000; St. Louisban 80.000; St. Josephben 2.000; Omahaban 2.000; Butte Cityben 5.000; San Franciscóban 15.000 munkanélküli van.”

Alább egy kivonatot közlünk a **The Coming Nation** -ből, melynek címe: „Egy olyan kérdés, amit meg kell oldjanak”. Ez rámutat arra, hogy milyen világosan látják egyesek a helyzetet. Mindezek a figyelmeztető hangok egyre csak megújítják az ihletett próféta komoly tanácsát: „Azért, királyok [mindazok, akiknek valamilyen tekintélyük, vagy hatalmuk van] legyetek eszesek, okuljatok földnek bírái!” Így szól:

„Be fogják látni, hogy a gépek hamarosan kitúrják állásukból a munkásokat. Az az állítás nem valós, hogy ezeknek az új gépeknek készítése és karbantartása állásokat jelent azok számára, akik *a gépek miatt* munkanélkülivé váltak; mert ha ez igaz lenne, akkor nem lenne semmi nyereség a gépek használatában. Azon tény, hogy több százezer munkás lett munkanélküli, mert a valamikor általuk végzett munkát a gépek végzik, annyira szembetűnő, hogy mindenki, aki csak egy pillanatig is elgondolkozik *ezen*, el kell ismerje. Ezek a munkanélküli emberek nem vásárolnak annyi árucikket, mint akkor, amikor alkalmazva voltak és ez még több munkást megakadályoz abban, hogy álláshoz jussanak; ez növeli a munkanélküliséget és fékezi a további fogyasztást.

Mit fognak tenni önök ezekkel a munkanélküliekkel? Az árucikkek árának csökkentésével nem jutnak a munkanélküliek álláshoz. Nem nyílik számukra foglalkozás, mert minden munkahely hasonló okok miatt zsúfoltságig telve van emberekkel. Nem ölhetik meg őket (hacsak nem sztrájkolnak), számukra nincs sehol sem hely. Komolyan kérdezném, hogy mit kezdenek önök ezekkel? Gyakorlott farmerek csődbe kerülnek, még ha földdel rendelkeznek is, mit mutatnak ezek?

Ezek az emberek annyira megsokasodtak, mint az erdei falevelek. Számukat milliókra becsülik. Sokuknak nincs semmi kilátása álláshoz jutni; és ha mégis, akkor az amiatt van, mert más alkalmazottaktól veszik el, akik ezáltal a munkanélküliek közé kerülnek. Lehet, arra gondolnak, hogy nem az önök dolga, hogy mi történik velük; de, kedves uraim, az önöké és ezt nemsokára megértik. Ez egy olyan téma, amit nem lehet csak úgy, sarkon fordulva elhessegetni. A francia nép így gondolta valamikor, de megtanulta, hogy ez így nem működik, még ha ezt a leckét a most élő nemzedék már elfelejtette is. Az Egyesült Államokban a jelen nemzedék meg **kell** oldja ezt a kérdést és valahogy meg **fogja** oldani. Ezt lehet békésen, szeretetben és igazságosan, vagy lovas rendőr által mindenki jogán tiporva, úgy ahogy most nem törődve nézik azt, hogy sokak jogait

tiporják. Megismételjük, e kérdésekre néhány éven belül válaszolnak.

A franciákat figyelmeztették, de a királyságuk romlottsága és léhasága miatt nem figyeltek rá. Önök hajlandóak idehallgatni?, vagy meg lesz engedve, hogy ellenőrizetlenül szaladjon a jelenlegi folyamat, míg öt–hat millió fog kiabálni kenyeret, vagy *vasoxidot* követelve? Amikor a szorongattatás beáll, az Egyesült Államokban százszorosan erősebb lesz, mert ezek a társadalmi viszonyok egy évszázada uralkodnak itt. A szabadság szeretete elszántságot fejlesztett ki, melyet a királyok, zsarnokok és elnyomók iránti gyűlölet táplált. Nem lehet számítani a népből alkotott hadseregre (...), hogy a saját apáikra és testvéreikre löjjenek címet viselő, vagy nem viselő királyok védelmében. Látva, hogy mit eredményezhet milliók túl huzamos tétlensége, azoknak, akiknek állapota hamarosan bajtársi kötelékké keményedik, nem gondolják, hogy önöket is érinti az, ami ebből következik? Nem lenne jobb valami orvosolást találni és végezni ezeket az embereket akár közmunkára alkalmazni, a végzetnél?

Tudjuk, hogy mit tesznek a kapitalisták: Látjuk, hogy lőszert készítenek, hogy fegyver erejével uralják a népet. De ostobák. Csak képzelik, hogy bölcsek; a királyok taktikáját alkalmazzák, egyre inkább olyanok lesznek, mint szél előtt a polyva. Minden tény az ő taktikájuk ellen szól. Nagyobb katonasággal, mint amekkorát a kapitalizmus védelmére itt fel tudnának állítani, a királyok reszketnek a nép között terjedő civilizáció állandó növekedésétől, amit siettet a munkanélküliek gyorsan növekvő seregének nyomorúsága. A méltányosság nem sért meg senkit, habár elzárhatja a rablók előjogait. Oldjuk meg és hozzuk helyre a problémát, mint polgári személyek, törvényesen és nem úgy, mint fanatikus párttagok, hanem mint olyan polgárok, akik az ország érdekeit többre tartják, mint a pártérdekeket és a méltányosságot is, mint a király aranyát.”

Ezek kemény szavak egy olyan személy részéről, aki nyilvánvalóan ezeknek nagy fontosságot tulajdonít, és sok

hasznos személy van. Senki sem tagadhatja, hogy legalább valami igazság lenne a vádakban.

AZ ÁLLAPOT EGYETEMES ÉS SZABÁLYOZÁSA MEGHALADJA AZ EMBERI ERŐT

Nem csak Amerikára és Európára jellemzőek ezek az állapotok: századokon át az ázsiai milliók ennél különben nem ismertek. Egy Indiában szolgáló amerikai misszionárius nő írta, hogy lehángolt lett, amikor megkérdezték őt a bennszülöttek, hogy igaz lenne az, hogy az ő honfitársai hozzájutnak a napi három étkezéshez szükséges kenyérhez. Azt is írta, hogy Indiában a többség ritkán jut annyi élelemhez, hogy csillapítsa természetes éhségét.

A bengáli kormányzó-helyettes egy jelentés szerint nem rég a következőket mondta: „A földművelő lakosságunk fele egyáltalán nem ismeri, hogy mit jelent az éhség teljes csillapítása.” A gabonatermelők, nem ehetnek abból, amit a természet ad, mert előbb ki kell fizetni az adót. Indiában tízmillió szőtt kézzel pamutruhát, és most a partmenti gépek tönkretették üzletüket és semmi mást nem hagytak számukra, mint a fent *említett*, nehéz körülmények közötti földművelést.

Dél-Afrikában is, ahol dollár milliókat fektettek be szabadon az „Afrikai aranyház” időszakában, nagyon sok ember nehéz időket él, és sok képzett embernek még rosszabbul megy sora. A dél-afrikai Natal egyik folyóiratából az állapotokra vonatkozó, következő gondolatokat emeltük ki:

„Akik Durbánban nem jutnak közvetlen kapcsolatba európai, munkahelyet kereső bevándorlókkal, azoknak kevés fogalmuk lehet az elbocsátások számáról. Azonban örömdetes látni, hogy a városi tanács segélyezési bizottsága emberiség alapon felfogta, hogy kötelességük van az elesettek iránt, akik pénzsűkében itt megfeneklettek. Ezen a héten Jameson úrral, a fáradhatatlan szervezővel beszéltem, aki szívvel-lélekkel belevetette magát ebbe az emberbaráti mozgalomba, a beszélgetés folyamán megállapítottam, hogy ez a segélyezési munka kb. ötven embernek nyújt ideiglenes állást. Aggasztó,

hogy azok az emberek, akiknek irodai munkában van gyakorlatuk, valamint a képzett kézművesek annyira szerencsétlennek érzik magukat, hogy készek elfogadni a Testülettől a napi 3 shilling bért és menedéket, a tűző napon nyolc órán át tartó homoklapátolásért.

Időközben nincs felvétel és a kérelmezéseket gyakran elutasítják. Időről-időre a bizottság elnöke hirdetések által, vagy más módon olyan embereknek talál munkát, akiknek van valami fogalmuk egy szakmáról, vagy kézművességről. A csoportban ekként megüresedett állásokat azoknak sorából töltik be, akiknek előzőleg sikertelen volt az alkalmazásuk. Ráadásul, a csoportban szolgálókon kívül jelentős létszámban vannak a városban kóborló emberek, akik hiába keresik az állást. Nagyon hamar megtalálják útjukat a jóindulatú alpolgármesterhez és ő megteszi a tőle telhető legjobbat számukra, ami sajnos gyakran kudarcra végződik. Ha a munkaadóknak üresedik egy helyük, megvárják Jameson urat, ők teljes értesülést szerezhetnek az ő listáján szereplő munkanélküliekről. Meg kell érteni, hogy senki sem éppen durbáni lakos, hanem munkát keresve oda vetődtek Dél-Afrika minden pontjáról. A durbáni tapasztalat nem egyedülálló; igen nyilvánvaló jelek mutatják, hogy hasonlóan származásos állapotok másfele is léteznek.

Ahogy már említettük, sokan a segélycsoportban dolgozók közül csak irodai munkákhoz szoktak. Nem lehet túl gyakran és túl erőteljesen hangsúlyozni, hogy az ilyeneknek egyáltalán nincs esélyük Natalban, mivel a munkaerőpiac folyton túltelített. Ha a Testület ideiglenes munkát szerző tevékenysége nem lett volna, akkor lényegesen nagyobb lett volna a munkanélküliség a városban. Mindent egybevetve, a segélycsoportban dolgozó emberek magatartása nagyon példás, és folytonosságot szavatol a bizottság által alkalmazott irányvonal. De feltehetnénk a kérdést, mit tesz a Jótékonyági Társaság? Ez a kitűnő intézmény **csak a helybelieknek** és családjaiknak nyújt

segítséget, és szokás szerint tele van – ha nem is éppen pénzzel, de mindenesetre támogatásra méltó esetekkel.”

Azonban az értelmiség, aki látja az ügyet, nem szándékszik-e intézkedni annak érdekében, hogy a kevésbé szerencsés és kevésbé értelmes embertársuk összezúzását meggátolják? Nem látják-e, hogy a felső malomkő veszélyesen közeledik az alsóhoz és a tömegek, melyet a konkurencia a kettő közé présel, egyre súlyosabbnak érzi a nyomást, és hogy az csak még nehezebb lesz? A nemes lelkek nem nyújtanak-e segítyt?

Nem; a többség, akik akár szerencse révén, akár ügyességük révén kedvezőbb helyzetben vannak, annyira el vannak foglalva magukkal, a „pénzszerzésben”, saját zsákjaikba terelve az örleményt, hogy nem fogják fel a valódi állapotot. Ők hallják a kevésbé szerencséseknek nyögését és gyakran bőkezűen adakoznak megsegítésükre, de amint a szerencsétlenek száma nagy gyorsasággal nő, sokan azt kezdik érezni, hogy az általános segélyezés reménytelen; a jelen állapotokat kihasználják és hozzászoknak a kényelmük és előjogaik élvezetéhez és legalább átmenetileg elfelejtik, vagy figyelmen kívül hagyják az embertársaik nyomorúságát.

Viszont léteznek egy páran, akik jó körülményekkel rendelkeznek és többé-kevésbé világosan látják a valós helyzetet. Ezek közül némelyek kétségtelenül gyárosok, bányatulajdonosok, stb. Ők látják a nehézségeket, óhajtanák, hogy a dolgok másképp álljanak és nagyon szeretnének segíteni ezeknek megváltoztatásában, de mit **tehetnének** ők? Ők nagyon keveset tehetnek, leszámítva azt, hogy segítenek a szomszédjaik és rokonaik közötti legnagyobb nyomort enyhíteni. Ők nem tudják megváltoztatni a társadalom jelenlegi szerkezetét és részben felszámolni a versengés rendszerét; felfogják, hogy a világot megrontja a verseny teljes megszüntetése, ha nem kerül helyébe egy másik erő, amely cselekvésre készíti a természetből fakadó, emberi tétlenséget.

Nyilvánvaló, hogy sem ember, sem emberi csoport nem képes megváltoztatni a társadalom jelenlegi rendjét, de az Úr

hatalmával és az Ő módszerével – amire a Szentírás mutat – lehetséges megváltoztatni és idővel ezt fel is cseréli egy tökéletes rendszer, melynek nem az önzés lesz az alapja, hanem az igazság és a szeretet. Ahhoz, hogy ezt be lehessen iktatni, a jelenlegi állapotokat teljesen meg kell dönteni. Új bort nem töltenek régi tömlőkbe és új foltot sem varnak régi ruhára. Ebből kifolyólag úgy a gazdagok, mint a szegények iránti rokonszenvből, a küszöbön lévő keservek közepette imádkozhatunk: „Jöjjön el a Te Országod /királyságod – ang./, legyen meg a Te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen e földön is”, még akkor is ha azt az „Isten haragjának tüze” iktatja be, amelyre az „elemek” már láthatóan készülődnek.

* * * * *